

T.C.
BEYKENT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
HUKUK ANABİLİM DALI
KAMU HUKUKU BİLİM DALI

İDARİ PARA CEZALARI

Yüksek Lisans Tezi

Tezi Hazırlayan:

Duygu BERBER

İstanbul, 2017

T.C.
BEYKENT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
HUKUK ANABİLİM DALI
KAMU HUKUKU BİLİM DALI

İDARİ PARA CEZALARI

Yüksek Lisans Tezi

Tezi Hazırlayan:
Duygu BERBER

Öğrenci No:
140000032

Danışman:
Yrd. Doç. Dr. Mehmet BAĞCI

İstanbul, 2017

YEMİN METNİ

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum “**İdari Para Cezaları**” başlıklı bu çalışmanın, bilimsel ahlak ve geleneklere uygun şekilde tarafımdan yazıldığını, yararlandığım eserlerin tamamının kaynaklarda gösterildiğini ve çalışmamın içinde kullanıldıkları her yerde bunlara atıf yapıldığını belirtir ve bunu onurumla doğrularım. 14.12.2017

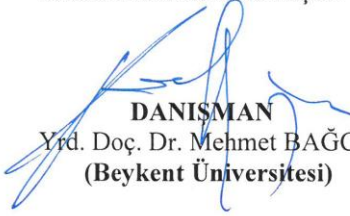
Duygu BERBER

T.C.
BEYKENT ÜNİVERSİTESİ,
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ
TEZLİ YÜKSEK LİSANS SINAV TUTANAĞI

16/12/2017

Enstitümüz **Hukuk** Anabilim Dalı **Kamu Hukuku** Programı yüksek lisans öğrencilerinden **140000032** numaralı **Duygu BERBER'in** "*Beykent Üniversitesi Lisansüstü Eğitim – Öğretim Yönetmeliği*"nin ilgili maddesine göre hazırlayarak, Enstitümüze teslim ettiği "**İdari Para Cezaları**" konulu tezini, Yönetim Kurulumuzun 18.07.2017 tarih ve 2017/27 sayılı toplantısında seçilen ve Taksim Yerleşkesinde toplanan biz jüri üyeleri huzurunda, ilgili yönetmeliğin (c) bendi gereğince (70) dakika süre ile aday tarafından savunulmuş ve sonuçta adayın tezi hakkında ~~oyçokluğu/oybirliği~~ ile ~~Kabul/Red-veya Düzeltme~~ kararı verilmiştir.

İşbu tutanak, 4 nüsha olarak hazırlanmış ve Enstitü Müdürlüğü'ne sunulmak üzere tarafımızdan düzenlenmiştir.

DANIŞMAN
Yrd. Doç. Dr. Mehmet BAĞCI
(Beykent Üniversitesi)

ÜYE
Yrd. Doç. Dr. Kenan DÜLGER
(Beykent Üniversitesi)

ÜYE
Yrd. Doç. Dr. Ali Hulki CİHAN
(Özyeğin Üniversitesi)

Adı ve Soyadı	: Duygu BERBER
Danışmanı	: Yrd. Doç. Dr. Mehmet BAĞCI
Türü ve Tarihi	: Yüksek Lisans, 2017
Alanı	: Kamu Hukuku
Anahtar Kelimeler	: İdari Para Cezaları, Kabahatler Kanunu, Suç Olmaktan Çıkarma, Kabahat, Yargı Yolu.

ÖZ

İDARİ PARA CEZALARI

İdari Para Cezaları, ceza yargılamasının tarihi gelişimi içinde önemli bir yer tutmaktadır. Gün geçtikçe uygulama sahası artarak devam etmektedir. Günümüzde hemen her alanda karşımıza çıkan idari para cezaları, tezimizde 5326 sayılı Kanunun kapsamında değerlendirilmiştir. Bu kapsamda; kitap, makale, kanun, yönetmelik ve mahkeme kararlarından yararlanılmıştır. Çalışmamızın ilk bölümünde idari para cezası ve kabahat kavramları ayrıntılı olarak açıklanmış, kabahatlerde kusurluluğu ortadan kaldıran haller ile teşebbüs, iştirak ve içtima konuları incelenmiştir. İkinci bölümde yer ve konu itibarıyla idari para cezası verme yetkileri ayrıntılı bir şekilde açıklanmıştır. Ayrıca idari para cezalarının tebliğ ve tahsil süreci ile başvurulacak yargı yolu da açıklanmıştır. Son bölümde ise 5326 sayılı Kanunda yer alan ve idari para cezası yaptırımını uygulanan kabahatler örnek mahkeme kararları ile incelenmiştir. Herhangi bir yargılama makamının işlemine gerek duyulmaksızın idari yaptırımın uygulanmasına bağlı olarak yargı mercilerinin iş yükü azalmıştır. Fakat uygulamada para cezalarının belirlenmesi, kabahatin önlenmesi sonuçlarına ulaşabilmesinde önemli sorunlarla karşılaşabilmektedir. Bu nedenle, idari para cezalarının günümüz ekonomik koşullarına uygun hale getirilerek caydırıcılık ve etkinlik vasıflarını taşıması uygun olacaktır.

Name and Surname	: Duygu BERBER
Supervisor	: Asst. Prof. Dr. Mehmet BAĞCI
Degree and date	: Master, 2017
Major	: Administrative Monetary Fines
Key Words	: Administrative Monetary Fines, Misdemeanor Law, Decriminalisation, Fault, Judicial Remedy

ABSTRACT

ADMINISTRATIVE MONETARY FINES

The Administrative Monetary Fines have a significant place in the historical development of the criminal proceedings. As the day goes on, the areas of its application continue to increase. In this thesis; the Administrative Monetary Fines which can be encountered in almost every area was assessed within the scope of the Misdemeanor Law. In this scope; books, articles, laws, regulations and court decisions were used. In the first part of the course of administrative penalty and he described in detail the concepts of fault, they become defective in misdemeanor of conspiring with associates to eliminate and to inspection issues. The second chapter includes as of administrative penalty authority to the subject matter are described in detail. In addition, the administrative penalties will be referenced with the process of notification and collection describes the judicial way. In the last chapter is located in the Act No. 5326 and administrative fines enforcement court decisions are explored with misdemeanors examples applied. The workload of the judicial authorities has been reduced due to the administrative sanctions are being imposed without the need for any judicial proceedings. However, in practice, important problems can be encountered while determining the number of administrative fines and achieving to prevent the consequences of the related misdemeanor. For this reason, administrative fines should be adapted to today's economic conditions to be an effective deterrent.

İÇİNDEKİLER

ÖZ.....	i
ABSTRACT.....	ii
İÇİNDEKİLER.....	iii
KISALTMALAR	vi
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM

İDARİ PARA CEZASINA İLİŞKİN HUSUSLAR

1. İDARİ PARA CEZASI VE KABAHATLER KANUNU TARİHÇESİ.....	4
2. İDARİ PARA CEZASI TANIMI.....	5
2.1. Maktu İdari Para Cezaları.....	6
2.2. Nispî İdari Para Cezaları	8
3. KABAHAT KAVRAMI.....	10
3.1. Kabahat.....	10
3.2. Kabahatlerde Kast veya Taksir.....	11
3.3. Kabahatin İşlenme Şekli (İcraî ve İhmali).....	13
3.4. Kabahatlerde Kusurluluğu Kaldıran Haller.....	14
3.5. Suç Olmaktan Çıkarma.....	16
4. TEŞEBBÜS, İŞTİRAK VE İÇTİMA	16
4.1. Teşebbüs.....	16
4.2. İştirak.....	18
4.3. İçtima	20
4.3.1. Fikrî İçtima	22
4.3.2. Gerçek İçtima.....	22
4.3.3. Non Bis In Idem Kuralı	23

İKİNCİ BÖLÜM

İDARİ PARA CEZASI VERME YETKİSİ

1. YER İTİBARIYLA İDARİ PARA CEZASI VERMEYE YETKİLİ

MAKAMLAR..... 24

- 1.1. Kabahat Oluşturan Fiilin İşlendiği Yer Belli İse Karar Vermeye Yetkili
Makam..... 25
- 1.2. Kabahat Oluşturan Fiilin İşlendiği Yer Belli Değil İse Karar Vermeye
Yetkili Makam..... 26
- 1.3. Deniz, Hava ve Demiryolu Taşıtlarında veya Bu Taşıtlarla İşlenen
Kabahatlerdeki Yetki..... 26

2. KONU İTİBARIYLA İDARİ PARA CEZASI VERMEYE YETKİLİ

MAKAMLAR..... 27

- 2.1. Mülki İdari Amirleri 27
- 2.2. Kolluk..... 27
- 2.3. Zabıta Görevlileri 28
- 2.4. Cumhuriyet Savcıları..... 28
- 2.5. Mahkeme 29
- 2.6. Özel Kanunlarda Düzenlenen Kurul ve Makamlar 30

3. İDARİ PARA CEZALARININ TEBLİĞİ VE TAHSİLİ 30

- 3.1. Tebliğ..... 30
- 3.2. Tahsil 34
- 3.3. Ödeme Süresi..... 35
- 3.4. İndirim ve Taksitlendirme 35

4. İDARİ PARA CEZALARINDA YARGI YOLU 37

- 4.1. Başvuru Yolu..... 38
- 4.2. Başvuru Süresi ve Yeri..... 39
- 4.3. Başvurunun Şekli ve Usulü 40
 - 4.3.1. Başvuru Dilekçesi 40
 - 4.3.2. Başvurunun İncelenmesi ve İdareye Tebliği 40
 - 4.3.3. Tanıklık, Bilirkişi İncelemesi ve Keşif..... 41
 - 4.3.4. Tarafların Dinlenmesi ve Karar 41

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

KABAHATLER KANUNUNDA TANIMLANAN KABAHATLER

1. 5326 SAYILI KANUN ÇERÇEVESİNDEKİ KABAHATLER	45
1.1. Emre Aykırı Davranış.....	45
1.2. Dilencilik	49
1.3. Kumar	50
1.4. Sarhoşluk	53
1.5. Gürültü.....	55
1.6. Rahatsız Etme	56
1.7. İşgal	57
1.8. Tütün Mamullerinin Tüketilmesi	58
1.9. Kimliğini Bildirmeme	60
1.10. Çevreyi Kirletme	62
1.11. Afiş Asma	64
1.12. Silah Taşıma	65
SONUÇ	68
KAYNAKÇA	73
EKLER.....	80
ÖZGEÇMİŞ.....	83

KISALTMALAR

a.g.e.	: Adı Geçen Eser
bs.	: Baskı
CMUK	: Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu
CMK	: Ceza Muhakemesi Kanunu
C.D.	: Ceza Dairesi
Çev.	: Çeviri
D.ış	: Değişik İş Dosya Numarası
E.	: Esas Dosya Numarası
f.	: Fıkra
İİK	: İcra ve İflas Kanunu
İYUK	: İdari Yargılama Usulü Kanunu
KK	: Kabahatler Kanunu
KT	: Karar Tarihi
m.	: Madde
OHAL	: Olağanüstü Hâl
PTT	: Posta ve Telgraf Teşkilatı Anonim Şirketi
RG	: Resmi Gazete
s.	: Sayfa
vb.	: Ve Benzeri
vd.	: Ve Devamı

GİRİŞ

Toplumun bir arada yaşaması, belirli kurallara uyulmasını zorunlu kılmaktadır. Sosyal yaşamın düzeninin ve huzurun sağlanmasında yasalar en etkili role sahiptir. Ancak uyulmayan her kuralın suç olarak nitelendirilerek ağır yaptırım uygulanmaması gerekliliği zaman içinde anlaşılmış ve ortaya çıkan kabahat fiili için idari yaptırımlar uygulanmaya başlanmıştır.

Ülkemizde, 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu¹ ile kabahatler suç olmaktan çıkarılmış, bu suçlar 5326 sayılı Kabahatler Kanunu² içerisinde toplanmıştır. İdarenin, yasaların verdiği yetki kapsamında uyguladığı idarî para cezaları ile mahkemelerin iş yükü azaltılmış ve uzun yargılama süreçlerinin önüne geçilmiştir. Böylelikle cezaların derhal uygulanabilmesi ve yaşam düzeninin devamlılığının sağlanması amaçlanmıştır.

İdarî para cezaları, adli cezalardan farklı olarak geri alınabilmesi mümkün cezalardır. Bu nedenle, temel hak ve özgürlüklere müdahale olmaksızın idarî para cezalarının hem uygulanabilirliği hem de telafisi kolaydır.

Tezimizin birinci bölümünde idarî para cezası ve kabahatin tanımı ile kapsamı ayrıntılı olarak açıklanacak, kabahatin suç olmaktan çıkarılıp 5326 sayılı Kanunla düzenlenmesinden bahsedilmiştir. Kabahatlerde kast ve taksir ile sorumluluk ve sorumluluğu ortadan kaldıran haller incelenmiştir. Ayrıca, bu bölümde teşebbüs, iştirak ve içtima kabahatler bakımından incelenmiş ve “Non Bis In Idem Kuralı” detaylı anlatılmıştır.

İkinci bölümde idari para cezası verme yetkisi açıklanacak, yer ve konu itibarıyla idari para cezası vermeye yetkili makamlar ayrıntılı olarak anlatılarak, idari para cezalarının tebliğ, tahsil, indirim ve taksitlendirme süreçlerine yer verilmiştir.

Son bölümde ise 5326 sayılı Kanunda yer alan idari para cezaları örnek Yargıtay kararları ışığında açıklanarak, yargı yoluna başvurma, başvuru süresi ve

¹ R.G.Tarihi:12/10/2004, Kanun No:5237, Sayı:25611, Tertip:5, Cilt:43.

² R.G.Tarihi:31/03/2005, Kanun Nu: 5326, Sayı: 25772, Tertip: 5, Cilt: 44

yeri ile Őekil, usul ve esasları anlatılmıştır. Ayrıca, 5326 sayılı Kanun ile kabahatin hangi mahkemenin görev alanına girdiği ve idari para cezalarına karşı yapılacak başvurularda hangi mahkemenin yetkili kılındığı aŐıklanmıŐtır.

Çalışma esnasında bu alanda yazılan çeşitli kaynaklardan faydalanılmıŐtır. İdari para cezasına yol aşan fiiller tüm yönleriyle incelenmelidir. Ceza miktarı belirlenirken, verilecek kararın suç işleme eğiliminin azaltılmasına yönelik olması hedeflenmeli, düzeni bozucu davranışlar azami düzeye indirilmelidir. Aksi takdirde idareye olan güven zayıflayacaktır.

BİRİNCİ BÖLÜM

İDARİ PARA CEZASINA İLİŞKİN HUSUSLAR

Hukuk sistemimizde kabahat işleyen kişilere idare tarafından kanunen uygulanması öngörülen müeyyidelere “idari yaptırım” denilmektedir. Kabahat karşısında uygulanacak idari yaptırımlar, idari para cezası ve idari tedbirlerdir.

Belirli nizamla aykırılık dolayısıyla yargı organlarının müdahalesi olmadan doğrudan doğruya idari mercilerce hükmedilen cezalara idari para cezaları denilmektedir³. İdari Cezalar, idari düzene aykırı davranışlara uygulanan ve idari düzeni sağlamayı amaçlayan cezalardır⁴. Devlet, idari organlara bu yetkiyi verirken, hangi hareket veya neticelerin kamu düzenini bozacağını ve buna karşı hangi yaptırımların uygulanacağını önceden belirler⁵.

765 sayılı Türk Ceza Kanunu⁶ döneminde cezai yaptırımlar; cürüm, cünha ve kabahat şeklinde üçe ayrılmış, kanunun yapım sürecinde kabahatler suç olmaktan çıkarılarak 5326 sayılı Kanunda ayrıca düzenlenmiştir.

Tarihin hiçbir döneminde cezalandırma yetkisini mahkeme veya yargıç tek başına elinde tutmamış, bir diğer deyişle, bu yetki bakımından mahkeme veya yargıç tekelci bir konuma gelememiş, bunu yargı dışındaki organlarla ve bu arada idareyle paylaşmıştır⁷. Ülkemizde bu durum 5326 sayılı Kanunla meydana gelmiştir.

³ Orhan Yener, **Açıklamalı-Emsal Kararlı Hususi Ceza Kanunlarındaki İdari Para Cezaları ve Hususi Cezalar Rehberi**, Ankara, 1997, s. 17.

⁴ Metin Günday, **İdare Hukuku**, İmaj Yayıncılık, Ankara, 2004, s. 214.

⁵ Kayıhan İçel, **İdari Ceza Hukuku ve Kabahatleri Suç Olmaktan Çıkarma Eğilimi**, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası, İstanbul, 1984, s. 117.

⁶ R.G.Tarihi: 13/03/1926, Kanun Nu: 765, Tertip: 3, Cilt: 7, S.: 519, Sayı: 320 (13/11/2005 tarih ve 25642 S.R.G. de yayımlanan 04/11/2004 tarih ve 5252 sayılı kanunun 12. maddesi ile, 1 Haziran 2005 tarihi itibarıyla tüm ek değişiklikleriyle birlikte yürürlükten kaldırılmıştır.

⁷ M.Delmas Marty ve Teitgen, C.C. Punir Sans Juger, **Economica**, Paris, 1992, s. 7.

1. İDARİ PARA CEZASI VE KABAHATLER KANUNU TARİHÇESİ

Zaman içerisinde değişen şartlar karşısında devletler, suçlulukla mücadele konusunda yeni yöntemler geliştirmektedir. Sosyal düzeni korumak amacıyla mevcut kanunlarda sürekli değişiklik gerçekleşmektedir.

Günümüzde ceza hukukunun amacı, insanların toplum içindeki güvenli, barış içinde, demokratik ve özgür olarak yaşamasını sağlamaktır. Avrupa Ceza Hukukunda suçlar ceza kanunundan çıkarılarak ayrı bir biçimde yaptırım olarak düzenlenmiştir. Nitekim Almanya ilk olarak “kabahat” yerine “düzene aykırılık” terimini kullanmıştır ve ceza kanunundan ayrı düzenleme yapmıştır. Daha sonraları, İtalya tarafından da büyük ölçüde benimsenmiş, yasal görünüşleri farklı olsa da birçok ülkede mevzuatı olarak benimsenmiştir.

Almanya Düzene Aykırılıklar Kanunu, kabahat eylemlerini genel ceza hukukunun kapsamından çıkarmıştır. Benzer bir durum İkinci Dünya Savaşı sonrasında İtalya’da da görülmüştür. 1980’li yıllarda başlayıp, 1990’lı yıllarda oldukça hız kazanan İtalya’daki ceza hukuku reformlarında da en önemli çalışma kanunlarından birisini kabahatlerin gözden geçirilmeleri, cürüm-kabahat ayrımının kaldırılması ve hukuki değerlerin korunması anlayışına göre kabahatlere ilişkin hükümlerin yeniden düzenlemeleri konusu oluşturmuştur⁸.

5237 sayılı Türk Ceza Kanununda suçların “cürüm” ve “kabahat” ayrımı kaldırılmış, 765 sayılı Türk Ceza Kanununda yer alan kabahatlerin bazıları suç olmaktan çıkarılmıştır.

Alman Düzene Aykırılıklar (Kabahatler) Kanununu önemli ölçüde kaynak olarak alan 5326 sayılı Kabahatler Kanununun yürürlüğe giriş tarihi 01 Nisan 2005 olarak öngörülmüştü fakat 5326 sayılı Kabahatler Kanununun “Yürürlük” başlıklı 44. madde de geçen “1 Nisan 2005” tarihi, 31.03.2005 tarihli ve 5328 sayılı Çeşitli Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanunun geçici 1. maddesinin (k) bendiyle “1 Haziran 2005” olarak değiştirilmiş, yürürlüğe girmesi iki ay gecikmiştir.

⁸ Zekeriya Yılmaz, **Türk Ceza Kanunu ve Kabahatler Kanunu**, Seçkin Yayınevi, Ankara, 2005, s.356.

Kabahatler Kanununun genel gerekçesinde hukuka aykırı olmayan fiilin hiçbir surette suç veya kabahat olarak tanımlanamayacağına yer verilmiştir⁹.

Kabahatleri suç olmaktan çıkararak ceza kanunu kapsamı dışına çıkarmanın sonucu olarak bazı fiiller karşılığında idari yaptırımlar öngörülmektedir. Bu fiiller “idari suçlar” olarak tanımlanmaktadırlar. Bunun sonucunda, genellikle parasal yaptırım öngörülmektedir. Fakat bu parasal yaptırım ceza hukuku yaptırımı olan, adli para cezası değil, idari para cezası niteliği taşır. Bu ceza, idari görev yapan bir kişi ya da kurul tarafından verilir ve bir uyarı fonksiyonu görür. Kabahatler Kanunuyla amaç, toplum düzeninin, sağlığın, genel ahlâkın, çevrenin ve ekonomik düzenin korunmasıdır.

2. İDARİ PARA CEZASI TANIMI

İdari Para Cezaları, adli para cezalarından farklı olarak kabahat niteliğindeki fiillere karşı devletin idari kurumları tarafından verilir. Örneğin; bakanlıklar, belediyeler, valilikler, sosyal güvenlik kurumu, emniyet, kaymakamlıklar, v.b. mahkemeler tarafından verilen para cezaları ise adli para cezaları olup, adli bir yargılamanın sonunda verilir. İdari para cezası herhangi bir suç karşılığında verilmeyip, kabahat niteliğindeki fiiller için verilmiş olduğundan hapis cezası şeklinde verilemez. Sadece icra ve haciz işlemleri yapılır. Yani, idari para cezasının ödenmemesi durumunda kabahati işleyen kişiye infaz hukuku açısından hürriyeti bağlayıcı ceza verilmez, verilen ceza ise adli sicile kaydedilmez. Uygulamada genellikle, taşınmaz mallar ile araba ya da banka hesaplarına haciz konulmaktadır. İdari bir suç için adli para cezası verilemez, adli suç için de işin niteliği gereği idari para cezası verilemez. Adli para cezalarında genellikle alt ve üst sınırlar yer alırken, idari para cezaları için yasada, para miktarları bakımından alt ve üst sınırlar söz konusu değildir.

Anayasanın yargı yetkisi başlıklı 9. maddesine göre; yargı yetkisi Türk Milleti adına bağımsız mahkemelerce kullanılır. Yasada, mahkemelerce verilecek para cezalarının alt ve üst sınırlar içerisinde öngörülmesi, yargı yetkisinin bir sonucu

⁹ <http://www.dergi.uyusmazlik.gov.tr/umd/yedincisayi/21icelkayihani.pdf>, (e.t. 21.08.2017)

olarak görülebilir. Çünkü suç sayılan her eyleme aynı (maktu) cezanın verilmesi, adaletin sağlanması (yargı yetkisinin adil kullanılması) amacına uygun düşmez. Eğer her suça maktu ceza verilmesi kabul edilseydi, o zaman yargı yetkisinin kullanılması ve dolayısıyla mahkemelerin adalet dağıtma işlevi, işin esası bakımından tartışmalı hâle gelebilirdi¹⁰. Şu durumda suç sayılan eylemlere maktu cezanın yanı sıra, kanunda gösterilen hallerde nispî cezanın verilmesi de söz konusudur.

Para cezaları eskiden beri uygulanan yaptırım türü olmakla birlikte, uygulama belirli bir sistemden yoksundu. Cezaların niteliği, ceza vermeye yetkili merciiler ve makamlar, yerine getirilmesi, fiillere göre ağırlıkları, içinde yer aldıkları mevzuata göre çok farklı şekillerde karşımıza çıkmakta idi¹¹. Cezaları infazı yönünden değerlendirecek olursak, adli mercilerce verilen para cezalarına ilişkin, bu cezaların tecili açısından genellikle cezalar kâğıt üzerinde kaldığından, caydırıcılığı kalmamakta ve dolayısıyla ceza infazının amacı da tehlikeye girebilmektedir.

5237 sayılı TCK'nın ve 5326 sayılı Kabahatler Kanununun 01 Haziran 2005 tarihinde yürürlüğe girmesiyle birlikte, kabahatlere ilişkin genel kurallar kanunda yer almıştır. Maktu ve nispî idari para cezaları, Kanunun 7. maddesinin (1) ve (2) numaralı fıkralarında yer almıştır. Bu maddeye göre idari para cezaları maktu olarak, zararın giderilmesi amacıyla nispî nitelikte olarak ve kanunda alt ve üst sınırı gösterilmek suretiyle belirlenmiştir. İdari para cezası belirlenmesinde, Türk Ceza Kanunu'ndaki adli para cezasının belirlenmesine paralel bir sistem öngörülmüştür¹².

2.1. Maktu İdari Para Cezaları

Maktu, kelime anlamı olarak, 'kesin olarak değeri biçilmiş' anlamına gelmektedir¹³. Maktu idari para cezaları, sabit bir değer olarak belirtilen idari para cezalarıdır. 2008 yılında 5728 sayılı Temel Ceza Kanunlarına Uyum Amacıyla Çeşitli Kanunlarda Ve Diğer Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair

¹⁰ Ali Karagülmez; **Suç Olmaktan Çıkarma – İdari Para Cezaları – Açıklamalı 5326 Sayılı Kabahatler Kanunu**, Seçkin Yayınevi, Ankara, 2005, s. 38.

¹¹ Yaşar Güçlü; **İdari Para Cezaları ve Diğer Yaptırımlar**, Seçkin Yayınevi, Ankara, 2016, s. 98.

¹² Mustafa Özen, **İdari Ceza Hukuku**, Adalet Yayınevi, Ankara, 2013, s. 135.

¹³ Maktu, Türk Dil Kurumu, **Güncel Türkçe Sözlük**, 1932.

Kanunla¹⁴ yapılan değişiklik öncesinde, kanunda yer alan usule ilişkin ihlaller nedeniyle uygulanacak idari para cezaları, maktu nitelikte düzenlenmekteydi¹⁵. Bazı cezalar, yeterli ölçüde caydırıcılık sağlayamadığı için nispî hale getirilmiştir. Söz konusu değişikliğe ilave olarak usule ilişkin cezalar bakımından getirilen bir başka yenilikte bir alt sınır öngörülmesidir. Kanun değişikliği sonucunda maktu nitelikteki bazı cezalar değiştirilerek nispî nitelikte yer almıştır. Kanun koyucunun bu değişiklikteki maksadı caydırıcılığı sağlamaktır. Ayrıca bir diğer değişiklik ise, usule dair cezalar yönünden alt sınırın öngörülmesidir.

1111 sayılı Askerlik Kanununun¹⁶ 86. maddesine göre (EK-1); askerlik işlemlerinin yasal süre içerisinde yaptırmayan veya mazereti ile ilgili belge ya da belgeleri verilen sürede yetkili makamlara teslim etmeyenlere idari para cezası verilir. Konu ile ilgili bilgilendirme ve resmi duyuru Türkiye Radyo Televizyon Kurumu aracılığı ile yapılmaktadır. Söz konusu kanunun 86/1 maddesi gereği verilen idari para cezası her yıl enflasyon oranında artış göstermektedir. Bu rakam 2017 yılında 132 TL'dir. İdari yaptırım kararı ilgili idare tarafından verilmektedir. Bazı durumlarda mahkeme veya Cumhuriyet savcılar da idari para cezası verebilmektedir. İdare, cezayı verirken takdir hakkı sınırlıdır. Çünkü maktu idari para cezaları kanunda sabit bir değer olarak belirtilmiştir. Bu yöntemde para cezası, kanun koyucu tarafından, sabit bir miktar olarak belirlenir. Hâkimin; fail, işlenen suç, failin suç işleme kastı ve ekonomik durumunu dikkate alması mümkün deęildir¹⁷.

Yukarıda örneğini vermiş olduğumuz 1111 sayılı Kanunun 86/1 maddesine göre, idari para cezasını çıkaran makam olan bağlı bulunan kaymakamlığın cezayı azaltma veya artırma yönünde bir takdir yetkisi bulunmamaktadır. Karar veren makam için önemli olan kabahatin işlenip işlenmediği ile ne kadar süre işlendiğidir.

¹⁴ R.G.Tarihi: 08 Şubat 2008, Kanun Nu: 5728, Sayı: 26781

¹⁵ Harun Gündüz, **Rekabet Hukukunda Uygulanan İdari Para Cezaları**, Ankara, 2014, s. 9.

¹⁶ R.G.Tarihi:12-17/7/1927, Kanun No:1111, Sayı:631-635, Düstur Tertip:3, Cilt:8, s. 866.

¹⁷ Haluk Çolak, Uğurtan Altan, **Bir Yaptırım Türü Olarak Para Cezalarının Teori ve Uygulamadaki Analizi**, Türkiye Barolar Birliği Dergisi, Sayı: 69, 2007, s. 251-252.

Maktu idari para cezalarında işlenen kabahat kasıt, ekonomik durum vb. hususlar nedeniyle yetkili makamın indirim yapması veya cezayı artırması söz konusu değildir.

İdari para cezalarında yasa koyucu bazen cezaların ölçülülük ilkesini esas alarak cezaya alt ve üst sınır getirmektedir. Bu kapsamda 5326 sayılı Kanunun 17.m. 2. fıkra uyarınca, idari para cezaları kanunda alt ve üst sınırı gösterilmek suretiyle de belirlenebilmektedir¹⁸. Tabii bunun sakıncalı tarafları da bulunmaktadır. Kanunlarla sabit para cezalarının belirlenmesi bazı durumlarda işlenen kabahatin ağırlığıyla mütenasip olmayabilmekte, adalet duygularının örselenmesine yol açacak sonuçlar getirebilmektedir¹⁹. İdari para cezalarında ceza miktarı belirlenirken, suç işleme eğiliminin azaltılmasına yönelik (caydırıcılık) olması ve düzeni bozucu davranışların önüne geçilmesinin sağlanması hedeflenmelidir. İdari para cezasına yol açan fiil tüm yönleriyle incelenmelidir. Aksi takdirde idareye olan güven zayıflar.

2.2. Nispî İdari Para Cezaları

Nispî kelimesi oranlı, orana göre, oransal anlamlarında kullanılan bir kelimedir²⁰. Nispî para cezalarında, maktu para cezalarında olduğu gibi belli (sabit) miktar söz konusu olmayıp, değişmektedir. 5326 sayılı Kanun 17.m.1.fıkrasında belirtildiği üzere, idari para cezası maktu veya nispî olabilir. Nispî idari para cezası denilince, kabahat fiilinin özelliğine göre, her somut olayda belirlenecek idari para cezası tutarı anlaşılmaktadır. Bu da genellikle, fiilin ağırlığına göre, yasadaki belirlenen her birim için hesaplanacak toplam para tutarını ifade etmektedir²¹.

Nispi para cezalarında para miktarı değişebilir. Bu değişikliğin nedeni nispet edilen şeyin değeridir. 5326 sayılı Kanunun 17.madde 7.fıkrası uyarınca (EK-2); 213 sayılı Vergi Usul Kanunu²² yeniden değerlendirme oranına göre artırılarak uygulanır. Yani nispi idari para cezalarında yeniden değerlendirme oranında artırım

¹⁸ Neşe Işık, Mustafa Dündar; **100 Soruda 2872 Sayılı Çevre Kanunu Uyarınca Kesilen İdari Para Cezaları**, Seçkin Yayınevi, Ankara, 2014, s. 18.

¹⁹ Güçlü, a.g.e., s.102.

²⁰ Ejder Yılmaz, **Hukuk Sözlüğü**, Yetkin Yayınevi, Ankara, 2014, s. 680.

²¹ Karagülmez, a.g.e., s. 253.

²² R.G.Tarihi: 10/1/1961, Kanun Nu: 213, Sayı: 10703-10705, Tertip: 4, Cilt : 1, s:1037

yapılması söz konusu değildir. Çünkü nispet edilen değer kabahatin işlendiği tarih itibarıyla günceldir. 10.7.2003 tarihli ve 4925 sayılı Karayolları Taşıma Kanununun²³ 12.7.2013 tarihli ve 6495 sayılı Kanunla değişik 26.m.(ı) bendinde “...18’inci maddesi hükümlerine göre sorumluluk sigortası yapmaktan kaçınan sigorta şirketlerine ödenmesi gereken sigorta piriminin on katı tutarında idari para cezası verilir” hükmü nispi nitelikteki idari para cezasına örnek olarak verilebilir.

Ceza miktarı her zaman kolayca belirlenmeyebilir. Bu hallerde ceza miktarının belirlenmesi için ilgili idareden veya kuruluştan cezaya esas olan miktar (örneğin asgari ücret) sorulabilir, gerekirse “proje bedeli” nin tespiti için bilirkişi incelemesi yaptırılabilir²⁴. Nispî para cezalarında üst sınır yoktur. Nispet edilen şeyin parasal değeri arttıkça cezanın miktarı da artar.

506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanunun²⁵, kuruma verilecek idari para cezaları başlıklı 140. maddesine nispî nitelikte olan kimi idari para cezaları yer almaktadır. 140. maddeye göre, 5237 sayılı TCK’da yer alan bazı fiiller için ayrıca idari para cezası verilmez. Örneğin, evrakta sahtecilik yapmak TCK’nın 204.m. kapsamında değerlendirildiği için, mahkemenin vereceği karara ek olarak idari para cezası uygulanmayacaktır. Ceza hukukunun temel ilkelerinden olan Non Bis In Idem ilkesi gereği aynı fiil için iki ayrı ceza verilmeyecektir.

5252 sayılı TCK’nın Yürürlük ve Uygulama Şekli Hakkında Kanunun²⁶ 4. ve 5. maddelerinde nispî idari para cezaları ile ilgili hükümler bulunmaktaydı.

²³ R.G.Tarihi:19/7/2003, Kanun Nu:4925, (Değişik:12/7/2013-6495/32 m.), Sayı:25173, Tertip:5, Cilt:42

²⁴ Hüsamettin Uğur, **Kabahatler Kanunu ve 5252 Sayılı Kanuna Göre İdari Para Cezası ve Yargıtay Uygulaması**, Türkiye Barolar Birliği Dergisi, Sayı:85, 2009, s. 201-202.

²⁵ R.G. Tarihi: 29, 30, 31/7/1964-1/8/1964, Sayı: 11766-11779, Tertip: 5, Cilt: 3, s.: 2827

²⁶ R.G.: Tarihi: 13/11/2004, Kanun Nu:5252, Sayı:25642, Tertip: 5, Cilt : 44

3. KABAHAHAT KAVRAMI

Arapça kökenli bir sözcüktür. Birinci anlamı olarak; uygunsuz hareket, çirkin, yakışıksız davranış, suç, kusur, töhmet anlamlarında gelirken, ikinci anlamı; hafif hapis, para cezası veya meslek ve sanattan alıkonulma ile cezalandırılan suç anlamlarına gelmektedir²⁷.

5326 sayılı Kanunun 2.m.(1) fıkrasında ise, “*Kabahat deyiminden; kanunun, karşılığında idari yaptırım uygulamasını öngördüğü haksızlık anlaşılır.*” şeklinde tanımlanmaktadır.

3.1. Kabahat

Haksızlık oluşturan bir fiilin suç veya kabahat olarak tanımlanmasında, izlenen suç politikası etkili olmaktadır. Ancak, bir fiilin suç veya kabahat olarak tanımlanmasında, bunun esasen haksızlık ifade etmesi gerektiği hususu göz önünde bulundurulmalıdır. Esas itibariyle haksızlık ifade etmeyen, hukuka aykırı olmayan bir fiil, hiçbir surette suç veya kabahat olarak tanımlanamaz.

Kabahat deyiminin tanımına bakıldığında, kanunda idari yaptırıma tabi haksızlık olarak anlaşılır. Toplumsal düzenin devamı açısından korunması gereken hukuki değerlerin açık ve bilinçli biçimde veya özensiz davranma sonucu ihlali niteliğindeki insan davranışları “suç” kavramını oluşturabilir²⁸. İdari para cezalarına “ceza” denilse de, bunlar suç karşılığında uygulanan cezalar değildir. Amaç sosyal düzeni sağlamaktır ve tamamen idarenin tasarrufuna bırakılmıştır.

765 sayılı TCK’da suçlar, “cürümler” ve “kabahatler” olarak ikiye ayrılmakta iken, 5237 sayılı TCK ile eski suçların ikiye ayrılması ortadan kaldırılmış, kabahatler suç olmaktan çıkmıştır. TCK ile paralel olarak 5326 sayılı Kanunda kabul edilmiştir. İdari yaptırım öngören fiiller kabahat olarak tanımlanmıştır.

²⁷ Kabahat, Türk Dil Kurumu, **Güncel Türkçe Sözlük**, 1932.

²⁸ Necati Meran, **Açıklamalı, İctihali, Yeni Türk Ceza Kanunu**, Seçkin Yayınevi, Ankara, 2015, s.4.

3.2. Kabahatlerde Kast veya Taksir

5326 sayılı Kanunda kast veya taksirin, kanunda açık hüküm bulunmayan hallerde, hem kasten hem de taksirle işlenebileceği hükmü bulunmaktadır. Bir kabahatin sadece taksirle ya da kasten işlenebilmesi durumunda açıkça kabahat öngören hükümde yer almış olması gerekir. Kabahat, kural olarak hem kasten hem de taksirle işlenebilir. Fakat kanunda açıkça kast veya taksirin tanımına yer verilmemiştir. Kast veya taksirin tespit edilebilmesi yargılama gerektirir. İdari para cezasına hükmedecek olan makam idare olamayacağından ve idarenin yargılama yapması söz konusu olmayacağından, taksirinin olup olmadığının belirlenmesi ancak yargılama makamlarının görevidir.

Taksirli davranışla, gerçekleştirilen haksızlıklarda fail, kendi şahsi kabiliyetleri, algılama gücü, tecrübeleri, bilgi düzeyi ve içinde bulunduğu şartlar itibarıyla, objektif olarak mevcut bulunan özen yükümlülüğünü öngörebilecek ve yerine getirebilecek durumda olmamalıdır²⁹. Yani failin taksirli davranışından anlamamız gereken failin üzerine düşen, kanunun aradığı ve dolayısıyla göstermesi gereken dikkat ve özeni göstermemiş olduğu davranışlarıdır.

Taksirle işlenen fiillerin kanunda açıkça belirtilen hallerde cezalandırılması hükme bağlanmıştır. Örnek vermek gerekirse; 4857 sayılı İş Kanunun³⁰ 102.m.1. fıkrasının 17.04.2008 tarihli ve 5754 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunun³¹ değişik (a) bendinde; kanunun 32. maddesinde belirtilen ücret ile işçinin İş Kanunundan veya Toplu İş Sözleşmesinden ya da iş sözleşmesinden doğan ücret ödemelerini süresi içinde kasten ödemeyen veya eksik ödeyen işveren, işveren vekili veya üçüncü kişiye her işçi ve her ay için idari para cezası öngörülmüştür³².

²⁹ İzzet Özgenç, **Suçun Yapısında Kusur**, Yayınlanmamış Doçentlik Tezi, Gazi Üniversitesi, 1997, s.50.

³⁰ R.G. Tarihi: 10/6/2003, Kanun Nu:4857, Sayı: 25134, Tertip: 5, Cilt: 42

³¹ R.G. Tarihi: 8 Mayıs 2008, Kanun Nu: 5754, Sayı: 26870

³² Güçlü, a.g.e., s. 64.

Yukarıdaki örnekte işveren kasıt olmadan, ödeyecek gücü olmadığı için zamanında ödeyememesi ya da kısmen ödemesi kabahat oluşturmayacak, bu davranış idari para cezasını gerektirmeyecektir. Fakat işveren, davranışında kasıt olmayan bu durumu kanıtlamak zorundadır.

Kabahat fiilinin sadece taksirle ya da sadece kastla işleneceği konusunda hüküm yoksa fail kabahati ister kasıtlı ister taksirle işlesin kabahat gerçekleşmiş olur. Failin, eylemin hukuka aykırı olduğunu bilmediği iddiası, yaşı, eğitimi, bilgi düzeyi, kültürel ve sosyal çevresi kriterleri esas alınarak bu cezayı vermeye yetkili olan makam tarafından belirlenecektir.

Ceza Hukuku açısından suçun maddi unsurlarında bilgisizlik, eksik bilgi veya yanlış bilgi sonucu oluşan hata halinde failin kasıtlı hareket etmeyeceği koşulları varsa, taksirli eylem nedeniyle sorumlu tutulacağı kabul edilir³³.

Taksir 5237 sayılı TCK'nın 22/2. maddesinde dikkat ve özen yükümlülüğüne aykırılık olarak tanımlanmıştır. 5326 sayılı Kanunca bir eylemin taksirle işlenebilmesi için; sadece taksirle işlenebileceği kanunda açıkça belirtilen suçlar, icra ve ihmal suretiyle gerçekleştirilen eylemin failin iradesine dayanmış olduğu haller, sonucu yönünden eylemlerin bulunması öngörülebilir ancak kanuni tanımda belirtilen bu sonucun dikkat ve özen yükümlülüğüne aykırılık dolayısıyla öngörülemeden gerçekleştirilmiş olması halidir.

Kast ve taksirin ortak noktasını belirleme konusunda kusurluluğun iki sübjektif unsurunun varlığı mutlak olarak dikkate alınmalıdır³⁴. Sübjektif unsurlardan biri irade diğerinin ise sonucu öngörmesidir. Sonucu öngörme unsuru taksir ile kastın ortak unsurudur. Sonucun öngörülmesi halinde kusurluluktan söz edilemeyecektir. Hareket ile öngörülmesi muhtemel bu sonuç arasında, illiyet bağı bulunması hali koşulları aranmaktadır.

³³ Atilla İnan, İbrahim Demir, **Uygulamalar İçin Açıklamalı-Gerekçeli 5326 Sayılı Kanun**, Ankara, 2006, s. 28.

³⁴ Kayıhan İçel; **Ceza Hukukunda Taksirden Doğan Sübjektif Sorumluluk**, Cezaevi Matbaası, İstanbul, 1967, s. 11.

Koşulları birlikte değerlendirdiğimizde, neticede şu tanıma varmak mümkündür. Taksir, failin dikkat ve özen yükümüne aykırı davranması nedeniyle neticeyi öngörememesi sonucu, icra veya ihmali şeklinde gerçekleşebilen bir eylemi iradi olarak işlemesidir³⁵.

3.3. Kabahatin İşlenme Şekli (İcraî ve İhmali)

İdari yaptırımlarda uygulanan ilke “sorumluluğun kişiselliği” ilkesidir. “Bu ilke, modern hukuk anlayışının kaydettiği önemli aşamalardan biridir³⁶. 5326 sayılı Kanunun “kabahatin ihmali davranışla işlenmesi” başlıklı 7. maddesinde Kabahatin icraî veya ihmali davranışla işlenebileceği ve ihmali davranışla işlenmiş kabahatin varlığı için kişi açısından belli bir icraî davranışta bulunma hususunda hukuki yükümlülüğün varlığının gerekliliğinden bahsedilmiştir. Madde metninde, kabahatin hem icraî hem de ihmali davranışla işlenebileceği hususunda açıklık getirilmiştir. Ancak, suçlularda olduğu gibi; ihmali davranışla işlenmiş kabahatin varlığı için, kişi açısından belli bir icraî davranışta bulunma hususunda hukuki yükümlülüğün varlığına vurgu yapılmıştır.

İcraî davranış, adından da anlaşılacağı gibi failin bir hareketi gerçekleştirmesi anlamına gelir. Suçlar gibi, kabahatler de icraî hareketle işlenebilir. İcraî davranışta tereddüt olmaz, kanunda kabahat sayılan fiilin işlenmiş olması gerekir.

İhmali davranışın kabahat sayılabilmesi için iki koşulun birlikte gerçekleşmiş olması gerekir;

- Kişi için belli bir icraî davranışta bulunma yükümlülüğünün yasada öngörülmüş olması,

- Bu yükümlülüğe, kişinin ihmali davranış göstererek uymamış olması gerekmektedir³⁷.

³⁵ Meran, a.g.e. s. 122.

³⁶ İçel, a.g.e., s. 13.

³⁷ Karagülmez, a.g.e., s.231

İhmali kabahatlerde kabahatin ne zaman işlenmiş sayılacağı düşünülebilir³⁸. İhmali kabahatlerde kabahate konu olan eylemi, failin yapması gerekli davranışı yapmadığı anda, yani bulunması gerekli davranışlarda bulunma yükümlülüğünü yerine getirmediği ya da eksik yerine getirdiği zaman işlenmiş sayılır.

3.4. Kabahatlerde Kusurluluğu Kaldıran Haller

İnsanın davranışının toplumdaki değer yargılarına uygun olup olmadığını anlayabilme ve bu doğrultuda davranışlarını yönlendirebilme yeteneği, onun fiziki gelişimine paralel bir şekilde ortaya çıkmaktadır³⁹.

5237 sayılı TCK'nın 31.m.1.fikrasına göre fiili işlediği sırada on iki yaşını doldurmamış olan çocukların cezaî sorumluluğu yoktur. Bu yaş grubuna giren çocukların cezaî sorumlulukları olmadığı için işlediği fiilin hukuki anlam ve sonuçlarını algılayabilme yeteneğinin olup olmadığının tespiti yapılamayacaktır. Bu yaşın altındaki çocukların cezalandırılması onların suç işlemelerini önlemek ve topluma yeniden kazandırılmasını sağlamak bakımından bir faydasının olmayacağını kabul ederek, bu yaşın altındaki çocukların ceza sorumluluğunun olmadığını normatif olarak kabul etmiştir⁴⁰.

Yaş küçüklüğü ile akıl hastalığı hakkında 5326 sayılı Kanunun 11. maddesinin 1. ve 2. fıkralarında özel düzenleme yer almaktadır. Aynı kanunun 11.m. 1. fıkrasında; “Fiili işlediği sırada 15 yaşını doldurmamış çocuk hakkında idari para cezası uygulanmaz.” denilmiştir. O halde; bu maddeye göre “idari para cezası uygulanmaz” denildiği için diğer tedbirler ve adli yaptırımlar uygulanabilir.

5237 sayılı TCK'da suçlar için yaşa bağlı sorumluluğun başlamasında 12 yaşın tamamlanmış olması esas alınmıştır. 5326 sayılı Kanunun 11. maddesinde ise 15 yaş esas alınmıştır⁴¹. Yaşa dair bu açıdan bir farklılık söz konusudur. Farklılık yalnızca hukukî niteliğe ilişkindir. Bu gibi çelişkili sonuçların doğmaması adına,

³⁸ Yılmaz, a.g.e., s.24

³⁹ Kayıhan İçel, Füsün Sokullu-Akıncı, İzzet Özgenç, Adem Sözüer, Fatih S.Mahmutoğlu, Yener Ünver, **Suç Teorisi**, Beta Basım Yayın, İstanbul, 2002, s.209

⁴⁰ İzzet Özgenç, **Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler**, Ankara, Seçkin Yayıncılık, 2014, s.344

⁴¹ Erdener Yurtcan, **5326 Sayılı Kanun ve Yorumu**, Beta Basım Yayın, Ankara, 2005, s. 15.

Kanunun da 5237 sayılı TCK'da olduğu gibi 12 yaşın tamamlanmış olması esas alınmalıydı⁴².

Akıl hastalığı ya da yaş kúçüklüğü nedeniyle, işlediği fiilin hukuki anlam ve sonuçlarını algılayamayan kişiler hakkında idari para cezası uygulanmamaktadır. Akıl hastalığı mevcut olan fakat davranışlarını yönlendirme yeteneği bulunan kişiler, fiilin hukuki sonuçlarını algılayabiliyor ise idari para cezası uygulanmaktadır. 5326 sayılı Kanunda hem on beş yaşını doldurmamış çocuklarda hem de akıl hastalarında kabahat oluşturan fiilin işlenmesi halinde, bunu düzenleyen kanunda idari para cezası dışında yaptırımlar varsa, bunların uygulanmasına bir engel yoktur. Örneğin; idari tedbirler, mülkiyetin kamuya geçirilmesi vb. durumlar örnek olarak verilebilir. 5237 sayılı TCK'nın 33.m.1. fıkrasında; işitme yeteneğine doğuştan sahip olmayan veya küçük yaşta bu yeteneğini tamamen yitiren insanın algılama yeteneği yeterince gelişmeyeceğinden sağır ve dilsizlerin ceza sorumluluğunun belirlenmesinde, fiili işlediği yaşı dikkate alınmıştır.

5237 sayılı TCK'ya göre on beş yaşını doldurmamış sağır ve dilsizlerin cezaî sorumluluğu yoktur. Bunlar hakkında güvenlik tedbirleri uygulanabilir. Sağır ve dilsizlerde algılama ve davranışlarını yönlendirme yeteneğinin daha geç gelişebileceği düşüncesiyle ayrı bir sınıflandırma yapılmıştır. Kabahatler Kanununda ise yer alması gereken diğer bir konu sağır ve dilsizliktir. Söz konusu kanunda sağır ve dilsizlik açıkça düzenlenmemiştir. Bu durumda kabahat fiilini işleyen failin, kabahatten dolayı sorumlu olup olmadığı konusunda belirsizlik söz konusudur.

Fiili işlediği sırada yirmi bir yaşını doldurmuş olan sağır ve dilsizler bakımından yaşın ceza sorumluluğuna herhangi bir etkisinin olmadığı kabul edilmiřtir⁴³. Bu açıdan 5237 sayılı TCK'da yaş kúçüklüğünün düzenlendiği 31. madde de; fiili işlediği sırada on sekiz yaşını doldurmuş olanlar bakımından artık yaşın cezaî sorumluluğa hiçbir etkisi olmayacaktır.

⁴² Özen, a.g.e., s. 106.

⁴³ Mahmut Koca, İlhan Üzülmöz, **Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler**, Seçkin Yayınevi, Ankara, 2015, s.306

3.5. Suç Olmaktan Çıkarma

Toplumda barış ve huzurun sağlanabilmesi, uygulanan yaptırımlarla paraleldir. Değişen koşullar, mahkemelerden iş yükünün alınıp bazı yetkilerin idareye tanınmasını gerektirmiştir⁴⁴. Bu açıdan kanun maddeleri ile idarenin idari yaptırım uygulama yetkisi her geçen gün artırılmıştır. Türk hukukunda kabahatlerin 5237 sayılı TCK'da suç olarak artık yer almayacağını gösteren düzenleme, aynı kanunla mülga 765 sayılı cürüm ve kabahat ayırımının kaldırılmasıyla olmuştur.

Buna göre, işlenen suçların tamamen suç olmaktan çıkarılmak yerine düzeni bozucu davranışlar olarak görülmesi sağlanmış ve idareye ceza verme yetkisi tanınmış, bu kapsamda 5326 sayılı Kabahatler Kanunu 5237 sayılı TCK ile eş zamanlı yürürlüğe girmiştir. Bu cezalar genelde parasal niteliktedir ve uyarı fonksiyonu görür.

4. TEŞEBBÜS, İŞTİRAK VE İÇTİMA

4.1. Teşebbüs

5326 sayılı Kanunun 13. Maddesine göre (EK-3); 5237 sayılı TCK'nın hükümleri kabahatler bakımından da uygulanır. Dolayısıyla, kanun maddesinden de anlaşılacağı üzere teşebbüsün ve gönüllü vazgeçme halinin cezalandırılabilmesi için ancak kanunda buna ilişkin düzenlemenin yer alması şarttır.

5237 sayılı TCK 35.m.1. fıkrasına göre (EK-4); kişi, bir suçu elinde olmayan bir nedenden dolayı tamamlayamazsa teşebbüsten dolayı sorumludur. Buna göre, teşebbüsün hukukî anlamı suçu doğurmaya elverişli hareketlerin icrasına başlayıp ta failin bu elverişli hareketlerini kendi elinde olmayan nedenlerle tamamlayamaması halinde olup, zaten tamamlayabilecekti ise suçun oluşacağı, zira fiilin icrasına elverişli hareketlerle başlamış olduğudur.”

⁴⁴ Selçuk Gişi, Kabahatleri Suç Olmaktan Çıkarma Eğilimi ve Kabahatler Kanunu, İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt:8, Sayı:1, 2017, s.129

Ancak 5237 sayılı TCK'nın 36. Maddesine göre (EK-5); fail kendi çabalarıyla suçun oluşmasını önlemiş ise teşebbüsten dolayı ceza alamayacağı hüküm altına alınmıştır.

Kanun maddesine göre failin gönüllü vazgeçmesinin hukuki anlamı, failin suçu icrasına başlayıp ta, suçun icrasından vazgeçmesi veya kendi çabalarıyla suçun tamamlanmasını önlemesi veya suç oluşturacak neticenin gerçekleşmesinin önüne geçmesi hâllerinden birinin gerçekleştirmiş olması durumunda, icra hareketlerinin tamam olan kısmı esasen suç oluşturuyor ise sadece o suça ait ceza ile cezalandırılacaktır. Bu hâlde teşebbüsten dolayı cezalandırılması söz konusu olmayacaktır.

Kendiliğinden gönüllü vazgeçme, failin, teşebbüs ettiği suçtan dolayı ceza almamasını, ancak vazgeçme anına kadar yaptığı icra hareketleri başlı başına suç teşkil ettiği takdirde, bu suçun cezasıyla cezalandırılmasını gerektirir. Fail icra hareketlerini yarıda bıraktığı zaman, bunları sonuna kadar götürebileceği kanaatinde olmasına karşın, icraya devam etmemişse, kendiliğinden vazgeçme söz konusudur⁴⁵. Vazgeçmenin kendiliğinden olmadığı, icra hareketlerinin tamamlanmasına failin kendi elinde olmayan engelleyici bir takım nedenler meydana gelmiş ise suça teşebbüs söz konusudur. Bu halde fail suça teşebbüsten dolayı cezalandırılacaktır. Gönüllü olarak suçtan vazgeçme durumunda, vazgeçme anına kadar olan eylemler herhangi bir suç oluşturmuyorsa fail teşebbüsten dolayı ceza almaz. Yani tamamen failin kendiliğinden pişman olarak suçu işlemekten vazgeçmesidir.

Kabahatler bakımından da gönüllü vazgeçme mümkündür⁴⁶. Kanunda 5237 sayılı TCK'nın suça teşebbüse ve gönüllü vazgeçmeye ilişkin hükümlerinin kabahatler bakımından da uygulanacağı yer almaktadır.

Yargıtay 7.CD.'nin 2015/16478 E. sayılı kararında, kabahat "teşebbüs" aşamasında kaldığından bahisle ceza verilemeyeceğine hükmedilmiştir. Şunu belirtmek gerekir ki, 5326 sayılı Kanunda yapılan düzenlemelerde 5237 sayılı

⁴⁵ Meran, a.g.e., s. 216.

⁴⁶ Bahri Öztürk, **İdari Ceza Hukuku Sempozyumu**, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2009, s. 136.

TCK'ya atıf yapılmıştır⁴⁷. Fakat bazı maddelerde 5237 sayılı TCK'ya atıf yapılmış, 5326 sayılı Kanunda kendine has düzenleme yapılmamıştır ve 5326 sayılı Kanunun 13. maddesi de tam da bu şekildedir.

4.2. İştirak

İştirak, kısaca birden fazla kişinin (failin) bir suç ya da kabahati işlemesi olarak tanımlanabilir. Her bir iştirakçiye asıl failmiş gibi ayrı ayrı ceza verilir.

5326 sayılı Kanunun 14. maddesinde;

Kabahatin işlenişine birden fazla kişinin iştirakî hâlinde, iştirakçilerin her biri hakkında asıl failmiş gibi ayrı ayrı idari para cezası verilir. Özel faillik niteliğinin arandığı durumlarda, kabahate iştirak eden ve iştirakçi olmayan kişi hakkında da failmiş gibi ayrı ayrı idari para cezası verilir.

Kabahate iştirak için hukuka aykırı olarak işlenmiş bir fiilin varlığı yeterlidir. Kabahatin işlenişine iştirak eden kişi hakkında diğerlerinin sorumlu olup olmadığı göz önünde bulundurulmaksızın, fiilin işlenmesine katkıda bulunan her kişi hakkında da idari para cezası verilir hükümleri yer almaktadır.

İştirak, amaca yönelmiş bir iradeyi gerektirir. Bu amaç, kanunun suç saydığı sonucu ifade etmektedir. TCK' da fail ve yardım eden ayrımı vardır. (Bknz. TCK m.39/2a,b,c) 5326 sayılı Kanunda fail ve yardım eden ayrımı yapılmayarak tekli

⁴⁷ Yargıtay 7.CD. incelemesine konu olan taraflardan katılan gümrük idaresince temyiz edilmiş, olayda sanık T.D.ye ilişkin yapılan incelemede yerel mahkeme kararının bozulmasına karar verilmiştir. Çünkü 5326 sayılı Kabahatler Kanununun 13. maddesine ilişkin olarak kabahate konu olan sanık T.D.nin üzerine atılı fiil suçlama sebebiyle CMK 231. maddesinin 6. fıkrasında yer alan hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına karar verilebilmesi için kanunun aradığı şartların oluşup oluşmadığı gözetilmeden kabahate konu suçlamaya ilişkin doğrudan HAGB'na yer olmadığı kararı verilmesi bozma sebebidir. Bu nedenle Yargıtay kararında da görüleceği üzere sanık T.D. müdafilerinin temyiz itirazları Yargıtay'ca yerinde görülerek yerel mahkeme kararı bozulmuştur. Ayrıca yine Yargıtay'ın kararına bakıldığında 5607 sayılı Kanunun 3.m. 11.fıkrasında sanığa isnat edilen fiili idari izne tabi eşyayı izin almaksızın yurda ithal etmeyi teşebbüs etmek şeklinde gerçekleşmesi halinde kabahatin oluşacağı, 5607 sayılı Kanunun 3.m. 18.fıkrasında 5911 sayılı Kanun ile yapılan değişiklikten önce kabahat fiillerinin kanunda tanımlanan suçlar ile 10. fıkrasında tanımlanan kabahat fiilleri teşebbüs aşamasında kalmış olsa bile tamamlanmış olarak cezalandırılacağından, 5326 sayılı Kanunun 13.m. karşısında teşebbüs aşamasında kalan fiilin kabahat fiilini oluşturmayacağı ve dava konusunu eşyanın mülkiyetinin de kamuya geçirilmesinin de mümkünatının bulunmadığı gözetilmeden kurulan yerel mahkeme hükmü Yargıtay'ca hukuka uygun görülmeyerek bozulmuştur. 7.CD E.2015/16478.

sistem kabul edilmiştir. TCK'daki bağıllık kuralı kabul edilmemiştir. Özgü suçlarda, özgü suç faili ile özgü suç faili olmayan kişinin iştirakinde ayırım yapılmamış, her ikisi de aynı yaptırıma tabi tutulmuştur⁴⁸. 5326 sayılı Kanunun 14. maddesinde, fail ile yardım eden arasında sorumluluk anlamında herhangi bir fark olmayıp, fail de yardım eden de eşit olarak sorumlu kabul edilmiştir. 5326 sayılı Kanunun 14.m.2. fıkrasında, bağıllık kuralının özgü suçlardaki fonksiyonu kabahatler bakımından kabul edilmemiş olup, özel faillik niteliği taşıyan kişinin işlediği kabahate bu niteliği taşımayan kişinin iştirak etmesi halinde, özel faillik niteliği taşımayan kişinin de fail olarak idari para cezası ile cezalandırılabilirliği yer almaktadır.5237 sayılı TCK'da herkesin işleyebileceği suçlar olduğu gibi, sadece belirli özelliklere sahip olan kişilerin işleyebileceği suçlara da yer verilmiştir.

Kanunun özel kısmında düzenlenen bir suçun, maddi unsurunun gerçekleşebilmesi için aranan hareket, nedensellik ve neticenin yanı sıra özel faillik sıfatının arandığı hallerde özgü suç söz konusudur. Bu hallerde suç ancak suç tipinde aranan farklılık sıfatının mevcudiyeti halinde tipik sayılacak ve diğer koşulların varlığı halinde cezalandırılabilir. Hareketi gerçekleştiren failin suç tanımında yer verilen sıfatı taşıması halinde ise suçun diğer unsurları gerçekleşmiş olsa dahi fail cezalandırılmayacaktır. Örneğin; TCK'nın 247. maddesinde düzenlenen “zimmet suçu” yahut 259. maddesinde yer verilen “kamu görevlisinin ticareti” suçları sadece kamu görevlisi sıfatını taşıyan fail tarafından işlenebilir⁴⁹.

Özel faillik durumunda da kabahate iştirak eden ve özel faillik niteliğini taşımayan kişiye de fail olarak idari para cezası verilebilir. Bir kabahatin işlenmiş sayılması için suçu işleyen kişide bazı özellikler aranıyorsa, örneğin kamu görevlisi olma şartı varsa, kabahate iştirak edenler bu özelliklere sahip olmasa da idari para cezası ile cezalandırılır. Kabahatin işlenişine ortak olan kişilerin akıl hastalığı ya da yaş küçüklüğü olması nedeniyle kusur yeteneğinin olmaması, suçun işlenişine katılan diğer kişileri ceza almaktan kurtarmayacaktır. Bu kişiler de idari para cezası ile cezalandırılacaktır. Ancak kabahat düzenlenirken failin kim olacağı

⁴⁸ Mustafa Ekici, **Gerekçeli 5326 Sayılı Kanun İle İdari Suç ve Cezalar**, Ankara, 2005 s. 67.

⁴⁹ <http://www.cezahukuk.blogspot.com.tr>, (e.t. 17.04.2017)

veya hangi faile yaptırım uygulanacağı açıkça belirtilmiş ise o zaman iştirak hükümlerinin uygulanmaması gerekir⁵⁰. Bu hâlde özel faillik devreye girecektir.

Taksirle işlenen kabahatlere iştirak mümkün değildir. İştirak için kasten işlenen bir kabahat olmalıdır. 5326 sayılı Kanunun 14/4'e göre; özel faillik taşıyan suçlara iştirak edenlerin hareketleri kabahat de olsa, suça iştirak etmiş sayılacaktır. Bu durumda failler suça iştirake göre cezalandırılacaktır.

Alman Düzene Aykırılıklar Kanunu 9.m.4. fıkrasında aynı konuda farklı bir düzenleme bulunmaktadır. Buna göre; Kanun, diğer durumlarda düzene aykırı olan bir fiilin faildeki özel kişisel hallerden dolayı bir suç teşkil etmesini öngörmüşse, bu husus sadece kendisinde bu haller bulunan şerik hakkında uygulanır⁵¹.

4.3. İçtima

İçtima, bir kişinin işlediği bir suç nedeniyle mahkûm olmadan ya da mahkûm olmuşsa cezasını çekmeden ikinci bir suç işlemesi durumudur. 5326 sayılı Kanuna göre bir fiil ile birden fazla kabahat işleniyorsa en ağır idari para cezası verilir. Eğer bir fiil hem kabahat hem de suç olarak tanımlanmış ise suçtan dolayı yaptırım uygulanır. Suçtan yaptırım uygulanmıyorsa, kabahatten dolayı idari para cezası verilir.

Kabahatler Kanunu 15.m.1.fıkrası uyarınca, bir fiil ile birden fazla kabahatin işlenmesi durumunda, bu kabahatlere ilişkin sadece idari para cezası öngörülmüş olması halinde en ağır idari para cezası verilecektir. Yine Kabahatler Kanununun 15.m.1 fıkrasında, kabahatler arasında fikrî içtimanın söz konusu olduğu hallerde farklı idari yaptırımlar öngörülüyor ise öngörülen her bir idari yaptırım ayrı ayrı uygulanacaktır. Farklı idari yaptırımlar öngörülen kabahatler arasında 5237 sayılı TCK'da yer alan fikrî içtima hükümlerinin uygulanmamasının nedeni, kabahatler kanununda öngörülen idari yaptırımlar arasında ağırdan hafife doğru bir sıralamanın olmayışı, bir başka anlatımla en ağır idari yaptırımın uygulanacağına ilişkin bir kuralın uygulanmasının anlamlı olmayacak oluşudur.

⁵⁰ Güçlü, a.g.e, s. 84.

⁵¹ Özen, a.g.e, s. 120.

Kabahatler Kanununun 15.m.2. fıkrasında kanun koyucu, aynı neviden fikri içtima ile zincirleme kabahat hâline yer vermemiştir. Aynı neviden fikri içtima oluşturacak şekilde işlenmiş olsa da, bir kabahat işleme kararı altında işlenmiş olsa da, işlenen birden fazla kabahate ilişkin ayrı ayrı idari para cezası verilecektir.

Yine Kabahatler Kanununun 15.m.2. fıkrasında kesintisiz (mütemadi) kabahatlerin tek bir kabahat fiili teşkil ettiği hâllerde, kesintisiz fiille işlenebilen kabahatlerde, bu nedene dayalı olarak idari yaptırım kararı verilinceye dek fiil tek sayılacaktır. Kesintisiz kabahatler genellikle ihmal suretiyle işlenirler. Kişi kanunun kendisine yüklediği yükümlülüğü yerine getirmediği sürece kabahati işlemeye devam ediyor demektir. Ancak idari yaptırım kararı verildikten sonra ihmali davranış ayrı bir kabahat olarak değerlendirilir⁵².

Kabahatler Kanununun 15.m.3. fıkrası uyarınca, yukarıda yer verilen 1. ve 2. fıkra açıklamalarının dışında, sadece kabahatler arasındaki fikrî içtima değil, suç ile kabahatler arasında gerçekleşecek olan fikrî içtima haline yer verilmiştir. Bu doğrultuda failin fiili hem kabahat hem de suç olarak tanımlanmış ise, sadece suç dolayısıyla yaptırım uygulanacaktır. Eğer suçtan dolayı yaptırım uygulanmayacak hâller söz konusu ise kabahat dolayısıyla yaptırım uygulanacaktır.

Bir ihtimalle, aynı anda birden fazla kişiye karşı kabahat işlenmesi halinde fiil tektir⁵³.

Önemle belirtmek gerekir ki, 5326 sayılı Kanunda birçok kurum düzenlenirken 5237 sayılı TCK'ya atıf yapılmıştır. Ancak bazı düzenlemelerde atıf yapılmamış, 5237 sayılı TCK'dan farklı bir düzenlemeye gidilmiştir. İçtima kurumu da, 5237 sayılı TCK'ya atıf yapılmayıp kendine has düzenleme niteliği taşıyan hükümlerden biridir⁵⁴.

⁵² Özgenç, **Ceza Hukuku Genel Hükümler**, s.542.

⁵³ Hamide Zafer, **Ceza Hukuku Genel Hükümler**, 6. Basım, İstanbul, Beta Yayınları, 2016, s.151

⁵⁴ Erdener Yurtcan, **Yargıtay Kararları Işığında Kabahatler Kanunu Ve Yorumu**, Nisan 2016,s.99-104.

4.3.1. Fikrî İçtima

Birden fazla failin bir suçta birleşmeleri “iştirak” durumunu oluşturup, birden çok kişinin farklı etkinlikteki hareketleriyle ve şerik sıfatıyla bir suçu işlemeleri, bir suçta bir araya gelmeleri söze konu iken; fikrî içtima halinde suçluların değil, suçların tek failde toplanması durumu vardır⁵⁵. 5237 sayılı TCK’nın 44.m.1. fıkrasında da (EK-6) değinildiği gibi, failin işlediği birden fazla suç varsa en ağır olanı ile cezalandırılmaktadır. Yani, kabahatle ilgili idari para cezaları açısından en ağır ceza, diğer idari yaptırımlar için her bir kanun hükmü ayrı uygulanır.

5237 sayılı TCK’ya göre işlediği bir fiil ile birden fazla farklı suçun oluşmasına sebebiyet veren kişi, bunlardan en ağır cezayı gerektiren suçtan dolayı cezalandırılır. 5326 sayılı Kanunu 1. madde 5237 sayılı TCK ile paraleldir. Bir fiil ile birden fazla kabahat işlenmişse, en ağır idari para cezası verilir. Kabahatler ile ilgili başka yaptırımlar varsa, bu yaptırımların her birinin uygulanmasına karar verilebilecektir.

Fikrî içtima halinde faildeki kanuna karşı gelmek iradesi tektir. İradedeki bu teklik fikrî içtimada faile tek ceza verilmesinin nedenini oluşturur⁵⁶.

4.3.2. Gerçek İçtima

5326 sayılı Kanunun 15.m.2. fıkrasında aynı kabahatin birden fazla işlenmesi durumunda her bir kabahat için ayrı ayrı idari para cezasının verileceği öngörülmüştür. Kesintisiz fiile işlenen kabahatlerde, idari para cezası verilinceye kadar tek bir fiil olarak sayılır; fakat fiil devam ederse, yine idari para cezası uygulanır. İdari para cezası verilmesi gerekli olan kabahatlerde zincirleme suç hükümleri uygulanmayacağı 5326 sayılı Kanunda açıkça sabittir. Öyle ki, Kabahatler Kanunu açısından işlenen her bir fiil için ayrı ayrı idari para cezası verilecektir. Dolayısıyla ortada bir gerçek içtima söz konusu olacağı için, 5237 sayılı TCK’daki gibi zincirleme suç hükümleri kabul edilmemiştir. Zaten zincirleme suç hükümleri

⁵⁵ Mehmet Emin Artuk, Ahmet Gökçen, Ahmet Caner Yenidünya; **Ceza Hukuku Genel Hükümler**, Adalet Yayınevi, Ankara, 2016, s. 791.

⁵⁶ [http:// www.turkhukuksitesi.com](http://www.turkhukuksitesi.com), (e.t. 16.07.2017).

dediğimiz zaman ortada öncelikle bir suç olması gerektiği için, kabahatler bu yönü ile zincirleme suç hükümlerinin uygulanması açısından farklılık teşkil etmektedir.

4.3.3. Non Bis In Idem Kuralı

Non Bis In Idem 5326 sayılı Kanunun 15.m.3. fıkrasında düzenlenmiştir. Kanuna göre bir fiil hem suç, hem de kabahat ise, sadece suçtan dolayı yaptırım uygulanacaktır. Özellikle idarî merciin, adli makamın görevine giren suçun, sonucunu mutlaka araştırması ve bu konudaki kesinleşmiş kararı istemesi gerekmektedir. İdarî merciin, adli makamdaki kesin karar sonucuna göre, eğer suç için bir ceza verilmiş ise, bunu gerekçe göstererek elindeki kabahatle ilgili dosyayı kapatması; ceza verilmemiş ise, koşullarına bakarak idarî yaptırıma karar vermesi gerekmektedir⁵⁷.

Bu ilke, CMK'nın 223.m.7. fıkrası (EK-7) ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 7 numaralı Ek Protokolü'nün 4.m.1. fıkrası (EK-8) olarak yer almaktadır. Nitekim ister Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi isterse Amerika İnsan Hakları Sözleşmesi'nde olsun Non Bis In Idem kuralı genel hatlarıyla beraber aynı nitelik arz etmektedir. Öyle ki, bir kişi bu kural gereği işlediği fiilden dolayı bir defa yargılanıp bir defa ceza almaktadır. Bu cezadan kasıt sadece ceza kanunları bakımından bir cezai yaptırım değil, bir kabahat sonucunda idari para cezası şeklinde de ortaya çıkabilir.

Non Bis In Idem, bugün bütün modern hukuk devletlerinde tanınmış bir ilkedir. Uluslararası hukukun en önemli kaynaklarından olan uluslararası anlaşmaların bazılarında da ilke özel olarak düzenlenmiştir.

⁵⁷ Karagülmez, a.g.e., s.249.

İKİNCİ BÖLÜM

İDARİ PARA CEZASI VERME YETKİSİ

İdari para cezası kararı alma yetkisi, hukuk kaideleriyle belirlenmiş ve sınırlanmış makamlar tarafından kullanılmaktadır. İdare hukukunun görevlilere tanıdığı karar alma yetkisi birçok kural ve şartlara bağlı olup, objektif bir nitelik taşımaktadır ve dolayısıyla mutlak kişisel hak niteliğinde değildir. Bu konuda karar alma yetkisinin idari bir makamca kullanılabilmesi için yetkinin; Anayasa, kanun ya da kanuna dayalı idari işlemler ile o makama verilmiş olması gereklidir. Bu anlamda Anayasa'nın 6. maddesinde belirtilen hiçbir kimsenin veya organın kaynağını Anayasa'dan almayan bir devlet yetkisini kullanamayacağı maddesi ve yine Anayasa'nın 123. maddesinde belirtilen idarenin görevlerinin kanuna dayanması gerektiği maddesi ile yasal temelini bulmaktadır. İlgili bu kanun maddeleri uyarınca idare hukukunda yetkiler “verilmiş yetki” niteliğinde olup, bir idari makamın bir konuda yetkili olması istisna, yetkisiz olması genel bir kuraldır.

Yetki kuralları dar ve özel anlamda ‘kamu düzeni’ ne ilişkin hükümlerdir ve bu nedenle uyuşmazlıkların her evresinde tarafların talebi üzerine veya doğrudan doğruya (re’sen) mahkemece dikkate alınır⁵⁸. İdari yetki kamu düzeni ile ilgilidir. Temyiz dilekçesinde ileri sürülme dahi her aşamada göz önüne alınır⁵⁹.

1. YER İTİBARIYLA İDARİ PARA CEZASI VERMEYE YETKİLİ MAKAMLAR

Yer itibarıyla idari para cezası vermeye yetkili makamlar 5326 sayılı Kanunun 22. maddesinde şöyle düzenlenmiştir;

Kabahat dolayısıyla idari yaptırım kararı vermeye, ilgili kanunda yetkili olarak açıkça gösterilen idarî kurul, makam veya kamu görevlileri yetkilidir. Kanunda açık hüküm bulunmuyor ise, ilgili kamu kurum ve kuruluşunun en üst amiri idari yaptırım kararı vermeye yetkilidir. İdari yaptırım kararı vermeye yetkili idari

⁵⁸ Lütfi Duran, **İdare Hukuku Ders Notları**, 1982 Basım, İstanbul, Fakülteler Matbaası, 1982, s.401

⁵⁹ D.5.D., 09.05.1985 Tarihli Karar, E.1958/21, K.1985/1229, DD, s.60-61, s.231

kurul, makam veya kamu görevlileri, ancak ilgili kamu kurum ve kuruluşunun görev alanına giren yerlerde işlenen kabahatler dolayısıyla idarî yaptırım kararı vermeye yetkilidir. 4.12.2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun da⁶⁰ yer alan yer yetki kuralları kabahatler açısından da geçerlidir.

5326 sayılı Kanunun 22.m.4. fıkrada yer bakımından yetkilerinin belirlenmesinde, 5271 sayılı CMK'nın yetki kurallarının uygulanacağı belirtilmiştir. Yer bakımından yetki kuralları 5271 sayılı CMK'nın 12 ila 21 maddeleri arasında düzenlenmiştir. 5326 sayılı Kanunda idarî yaptırım kararı vermeye en büyük mülki amir görevli kılınmış olabileceği gibi, diğer kamu görevlileri ile bir kurul da görevlendirilmiştir.

1.1. Kabahat Oluşturan Fiilin İşlendiği Yer Belli İse Karar Vermeye Yetkili Makam

İdari para cezalarında yer yönünden yetki önemlidir. 5271 sayılı Kanunun yer bakımında yetki kuralları kabahatler açısından da geçerlidir. Suçun işlendiği yer, hangi mahkemenin yargı çevresinin sınırları içerisinde ise o suçu yargılamaya o yerdeki mahkeme yetkili olacaktır⁶¹. İdari para cezası yer itibarıyla yetkili makamda olacaktır.

Fiilin işlendiği yerin tespiti önem arz etmektedir. Hareketin ve neticenin aynı yerde meydana geldiği kabahatin işlendiği yerin tespiti zor olmaz; fakat netice hareketten ayrılıyorsa, 5326 sayılı Kanunun 5. maddesi hükmü uygulanır. Bu kanunun 5.m.2. fıkrasında (EK-9); failin icraî veya ihmali davranışının gerçekleştiği yerin dikkate alınacağına dair hüküm bulunmaktadır. 5326 sayılı Kanunun 15.m.2. fıkrasında kesintisiz fiille işlenebilen kabahatlerde, idari para cezası verilinceye kadar tek fiil sayıldığından, fiili tespit edip, idari para cezası veren makam yer bakımından yetkili olur.

⁶⁰ R.G. Tarihi: 17/12/2004, Kanun Nu:5271, Sayı:25673, Tertip: 5, Cilt: 44

⁶¹ Nur Centel, Hamide, Zafer, **Ceza Muhakemesi Hukuku**, 4.Baskı, İstanbul, Beta Basım Yayın, 2006, s. 456.

5271 sayılı CMK'nın 12.m.3. fıkrasında bir kabahatin basılı eserle işlenmesi halinde, eserin yayın merkezinin bulunduğu yerdeki idari makam idari para cezası vermeye yetkilidir. Görsel veya işitsel yayınlarda da bu hüküm uygulanır. 5271 sayılı CMK'nın 12.m.5.fıkrasında, görsel ve işitsel yayın mağdurun yerleşim yerinde ve oturduğu yerde işitilmiş veya görülmüşse, o yer mahkemesi de yetkili olup o yerdeki idari makam idari para cezası vermeye yetkilidir.

1.2. Kabahat Oluşturan Fiilin İşlendiği Yer Belli Değil İse Karar Vermeye Yetkili Makam

Yaptırım gerektiren fiilin gerçekleştiği yer belli değil ise, failin yerleşim yerinin bulunduğu yerdeki idari makam yetkilidir. Türkiye'de yerleşim yeri yoksa en son adresinin bulunduğu yerdeki idari makam idari para cezası almaya yetkili olacaktır. Yetkili idari makam bu şekilde de belirlenemiyorsa soruşturmayı yapan makam da yetkiye sahip olacaktır.

1.3. Deniz, Hava ve Demiryolu Taşıtlarında veya Bu Taşıtlarla İşlenen Kabahatlerdeki Yetki

5326 sayılı Kanunun 6. Maddesi, 5237 sayılı TCK'nın 8. madde hükümlerinin kabahatler bakımından da uygulanacağını öngörmüştür.

Kabahat, kısmen veya tamamen Türkiye'de işlenmişse veya netice Türkiye'de gerçekleştirmişse, kabahat Türkiye'de işlenmiş sayılır. Bu nedenle geminin uğradığı ilk Türk limanında veya bağlama limanında bulunan idari makam karar almaya yetkilidir. Türk bayrağını taşıma hakkında sahip hava taşıtları ve demiryolu taşıtlarında da aynı hüküm uygulanır.

Ülke içerisindeki deniz, hava ve demiryolu taşıtlarında ya da bu taşıtlarda işlenen suçlarda, bu taşıtların ilk ulaştığı yerdeki idari makam karar alma yetkisine sahiptir.

2. KONU İTİBARI İLE İDARİ PARA CEZASI VERMEYE YETKİLİ MAKAMLAR

2.1. Mülki İdari Amirleri

5326 sayılı Kanunun 22.m.2. fıkrasında, ilgili kamu kurum ve kuruluşunun en üst amiri yetkili kılınmıştır. Kabahatin işlendiği yerdeki en büyük mülki amir olan vali ya da kaymakam idari para cezası vermeye yetkilidir. 5442 sayılı İl İdaresi Kanununun⁶² 42. maddesine göre, bucak müdürü bucaktaki en büyük memur ve temsilcidir. Bu nedenle de idari para cezasına karar verme yetkisi bulunmakta iken, 22.03.2008 tarih 5747 sayılı Kanunla ilk sekiz madde de sayılan bucaklar ve bucak teşkilatları kaldırılmıştır. Kaldırılan bucak merkezleri kanunda belirtilen il ve ilçelere bağlandığından bucak müdürünün idari para cezası verme yetkisi ortadan kalkmıştır.

2.2. Kolluk

5326 sayılı Kanunun dokuz ayrı maddesinde idari para cezası vermeye kolluk yetkili kılınmıştır. 3201 sayılı Emniyet Teşkilatı Kanununa⁶³ göre kolluk kuvvetlerinin “genel kolluk” ve “özel kolluk” olmak üzere iki kısımdan meydana geldiği görülür. Genel kolluk; silahlı bir kuvvet olan polis ve jandarmadır. Özel kolluk ise; genel kolluk haricinde kalan ve özel konularına göre teşekkül edip muayyen vazifeleri gören zabıta kuvvetleridir.

Diğer bir ayrım ise, idari ve adli kolluk ayrımıdır. Adli kolluk suç işlendiği zaman ortaya çıkan kolluktur. Adli kolluk suçluları yakalama amacı güder. Buna karşılık idarî kolluk ise, işlenmiş suçlardan bağımsız olarak kamu düzenini koruma ve suç işlenmesini önleme amacını gütmektedir⁶⁴.

⁶² R.G. Tarihi: 18/6/1949, Kanun Nu:5442, Sayı: 7236, Tertip: 3, Cilt: 30, s.: 1477

⁶³ R.G. Tarihi: 12/6/1937, Kanun Nu:3201, Sayı: 3629, Tertip: 3, Cilt: 18, s.: 317

⁶⁴ İsmet Giritli, Pertev Bilgen, Tayfun Akgüner, **İdare Hukuku**, Der Yayınları, İstanbul, 2001, s. 741,

Orman memurları yalnızca Orman Kanunu'nda öngörülen idari para cezası açısından kolluk görevlisi sıfatını taşırlar. 5326 sayılı Kanununda öngörülen kabahatler bakımından orman memurları idari para cezası vermeye yetkili bulunmamaktadır.

2.3. Zabıta Görevlileri

Belediye Zabıta Yönetmeliğinin birinci bölüm 4.madde “b” ve “ı” fıkralarında, tanımlanarak 5326 sayılı Kanunun gereği zabıta kuvvetlerinin görev ve yetkileri açıklanmıştır. Kolluk veya belediye zabıta görevlilerinin idari para cezası vermeye yetkili oldukları kabahatlerde, kanun koyucu bunlar bakımından yarışan bir yetki hali düzenlemiştir. Örneğin; dilenciliği düzenleyen Kabahatler Kanununun 33. maddesinde idari para cezası vermeye kolluk ve belediye zabıta görevlileri yetkili kılınmıştır. Bu durumda kim ilk olarak fiili tespit edip işlem başlatmışsa, işlemi de o sonuçlandıracaktır⁶⁵.

2.4. Cumhuriyet Savcıları

İdari yaptırım kararı vermeye yetkili bir diğer makam ise, iddia makamını temsil eden Cumhuriyet savcılarıdır. Bu anlamda, 5326 sayılı Kanunun 23.m.1. fıkrasında belirtildiği üzere Cumhuriyet savcısı, kanunda açıkça hüküm bulunan hallerde bir kabahat dolayısıyla idari yaptırım kararı vermeye yetkili kılınmıştır.

Kanun maddesinde belirtildiği üzere kanunda açıkça hüküm bulunan hallerde Cumhuriyet savcısı idari yaptırım kararı verebilecektir. Cumhuriyet savcısının bu yetkiyi kullanabilmesine ilişkin kanunda açıkça hüküm yer almıyorsa, Cumhuriyet savcısının işlenmiş bir kabahat eylemi nedeniyle idari yaptırım kararı verme olanağı yoktur.

Cumhuriyet savcısı bir kabahat dolayısıyla takdir hakkını kullanabilir. Cumhuriyet Savcısının takdir hakkının kanunda açıkça hüküm bulunan hallerle sınırlı tutulmasının istisnası, suç dolayısıyla başlatılan soruşturma kapsamında,

⁶⁵ İsmail Yalçın, **Tüm Yönleriyle Kabahatler Hukuku**, 1970 Basım, Seçkin Yayınevi, Ankara, 2007, s. 113.

kabahatin işlenildiğini öğrenmesi halidir. Cumhuriyet Savcısı bu durumu ilgili kamu kurum ve kuruluşuna bildirileceği gibi, kendisi de idarî yaptırım kararı verebilir.

Cumhuriyet savcısı, soruşturma sonucu fiilin suç değil, kabahat olduğunun anlaşılması halinde, soruşturma konusu kabahat ile ilgili idari yaptırım kararı verilip verilmediğini araştırmakla yükümlüdür. Eğer ilgili fiil sebebiyle idari yaptırım kararı verilmişse, Cumhuriyet savcısınca “yaptırım kararı verilmesine yer olmadığı” yönünde karar verilmelidir.

Yargıtay 7.CD.nin 2006/10419 E., 2009/3817 K. sayılı içtihadında, hüküm tarihinde yürürlükte bulunan 5326 sayılı Kanunun 24. Maddesine göre (EK-12); işlenen fiilin kabahat olduğu tespit edilmesi halinde mahkemece idari para cezası verilebileceğine dair kural getirilmiş olup, bu yasal düzenleme karşısında idari yaptırım konusunda mahkemece bir karar verilmesi gerektiği gözetilmeden, yazılı şekilde hüküm kurulmasının usul ve yasanın aykırı olduğuna karar verilmiştir⁶⁶.

2.5. Mahkeme

5326 sayılı Kanunun 24. maddesinde, kovuşturma konusu fiilin kabahat oluşturduğunun anlaşılması halinde mahkemeler tarafından idari yaptırım kararı verilebileceği hükme bağlanmıştır.

Mahkemelerce idari para cezası verilmesi halinde, mahkemelerce ilgisine tebliğ edileceğinden kovuşturmalar sırasında tespit edilen kabahatlerle ilgili verilecek kararlarda, özel kanunlarda yer alan ödeme sürelerine yer verilmesi gerekir. Bu yönde özel kanunlarda bir düzenlemenin yer almaması halinde ise, idari para cezalarının 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsili Usulü Hakkında Kanunun⁶⁷ 37. maddesine göre, bir ay içinde ödenmesine yönelik bir hükmün kararda yer bulması icap etmektedir⁶⁸.

⁶⁶ 7. CD. 1.4.2009 2006/10419 E. 2009/3817 S.K.

⁶⁷ R.G. Tarihi: 28/7/1953, Sayı: 8469, Tertip: 3, Cilt: 34, S.: 1658

⁶⁸ Necati Meran, **Yargıtay İçtihatlarıyla Kabahatler Kanunu ve Özel Kanunlarda İdari Para Cezası**, Adalet Yayınevi, Ankara, 2015, s. 107.

2.6. Özel Kanunlarda Düzenlenen Kurul ve Makamlar

5326 sayılı Kanunun 22.m.1. fıkrasında; kabahat dolayısıyla idari yaptırım vermeye ilgili kanunda açıkça gösterilen idari kurul, makam veya kamu görevlileri yetkilidir. Açıkça hüküm bulunmayan hallerde ise, ilgili kamu kurum ve kuruluşunun en üst amiri bu konuda yetkili kılınmıştır.

Örneğin; 5188 sayılı Özel Güvenlik Hizmetlerine Dair Kanunun⁶⁹ 21. maddesi gereğince Hazine Müsteşarlığı, 3226 sayılı Finansal Kiralama Kanunu⁷⁰ 10. maddesi gereğince Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu, 3194 sayılı İmar Kanunun⁷¹ 42. maddesinde belediyeler veya en büyük mülki amir yetkili kılınmıştır. Bir yetkiye sahip makamın ya da görevlinin yetkisini devretmesi kural olarak mümkün değildir. Ancak kanunda açıkça öngörülen işlem ve kararlarda mümkün olabilmektedir. Örneğin; 1380 Sayılı Su Ürünleri Kanununun⁷² Ek 3. maddesinde yer alan idari para cezalarının mülki amirlerce, 33. maddede yer belirtilen görevlilere önceden ilan etmek şartıyla devredebileceğini öngörmüştür.

3. İDARİ PARA CEZALARININ TEBLİĞİ VE TAHSİLİ

3.1. Tebliğ

Tebliğ konusu, çok önemli olduğu halde uygulamada bu konuya pek az rastlanmaktadır. Yargıtay içtihatlarıyla da tebliğ konusuna nadiren rastlandığı açıktır⁷³. Tebligatın usulüne uygun olup olmadığı, yapılan işlemin tebliğ olarak nitelendirilebilmesi hususu önem arz etmektedir. Yapılan hatalı işlemler gereksiz iş gücü kaybına ve israfa yol açabileceği gibi hak kaybına da sebebiyet verebilir.

⁶⁹ R.G. Tarihi: 26/6/2004, Kanun Nu:5188, Sayı: 25504, Tertip: 5, Cilt: 43

⁷⁰ R.G. Tarihi: 28/6/1985, Kanun Nu:3226, Sayı: 18795, Tertip: 5, Cilt: 24, s.: 510

⁷¹ R.G. Tarihi: 9/5/1985, Kanun Nu:3194, Sayı : 18749, Tertip: 5, Cilt: 24, s.: 378

⁷² R.G. Tarihi: 4/4/1971, Kanun Nu:1380, Sayı: 13799, Tertip: 5, Cilt: 10, s.: 2056

⁷³ Yargıtay E:1982/4, K:1982/921.

Tebliğ ile ilgili hükümler Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu'nun 114-148. maddelerinde yer alıyorken, 7201 Sayılı Tebligat Kanunu⁷⁴ ile yürürlükten kaldırılmıştır. Tebligat konusu önemi gereği ayrı bir kanunda düzenlenmiştir. 7201 Sayılı Tebligat Kanunun bazı maddeleri 3220 Sayılı Kanunla değiştirilmiştir. 5326 sayılı Kanunun 26. Maddesi gereğince, idari yaptırım kararının 11.2.1959 tarihli ve 7201 Sayılı Tebligat Kanunu hükümlerine göre ilgili kişiye tebliğ edileceği yer almaktadır. Ayrıca, tebligat metninde bu karara karşı başvurulabilecek kanun yolu, mercii ve süresi de açık bir şekilde belirtilmiştir.

7201 Sayılı Kanunun 11.1.2011 tarihli ve 6099 Sayılı Kanunla değişik 1'inci maddesinde; "Kazai merciler, 10.12.2003 tarihli ve 5018 Sayılı Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanununa ekli (I) sayılı cetvelde yer alan genel bütçe kapsamındaki kamu idareleri, (II) sayılı cetvelde yer alan özel bütçeli idareler, (III) sayılı cetvelde yer alan düzenleyici ve denetleyici kurumlar, (IV) sayılı cetvelde yer alan sosyal güvenlik kurumları ile il özel idareleri, belediyeler, köy hükmî şahsiyetleri, barolar ve noterler tarafından yapılacak elektronik ortam da dâhil tüm tebligatlar, bu Kanun hükümlerine göre Posta ve Telgraf Teşkilatı Anonim Şirketi veya memur vasıtasıyla yapılır" denilmiş olmakla, kanun maddesinde görüleceği üzere, bazı kamu kurum ve kuruluşları tarafından elektronik durumda dâhil olmak üzere yapılacak olan tüm tebligatların, yine bu kanun hükümleri uyarınca PTT Genel Müdürlüğünce veya memurlarınca yapılacağı yer almaktadır. Bu yönetmelik 25.01.2012 tarihli, 28184 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır. Kanuna dayalı Yönetmeliğin öngördüğü usullerin dışında yapılması durumunda tebligat usulsüz veya geçersiz sayılabilecektir.

Elektronik Tebligat Yönetmeliği 19.1.2013 tarihli ve 28533 Sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Bu maddeye göre, tebligata elverişli bir elektronik adres vererek bu adrese tebligat yapılmasını isteyen kişiye, elektronik yolla tebligat yapılabilir. Anonim, limited ve sermayesi paylara bölünmüş komandit şirketlere elektronik yolla tebligat yapılması zorunludur. Fakat zorunlu sebeplerle tebligatın elektronik yolla yapılamaması halinde, kanunda belirtilen diğer usullere

⁷⁴ R.G. Tarihi: 19/2/1959, Kanun Nu: 7201, Sayı: 10139, Tertip: 3, Cilt: 40, s.: 147

göre tebligat yapılır. Elektronik yolla tebligat muhatabın elektronik adresine ulaştığı tarihi izleyen beşinci günün sonunda yapılmış sayılacaktır.

Kolluk aracılığıyla tebligat yapılabilmesi için, tebliği çıkaran merciin, sebebini de belirtmek suretiyle mahalli mülki idare amirine başvurması gerekir. Kanunlarda özel hüküm bulunan hallerde gecikmesi durumunda zarar doğabilecek işlerde, tebligat çıkarmaya yetkili olan ve aynı yerde bulunan merciiler arasında tebliğler kendi memurları veya mahalli mülki idare amirinin emriyle kolluk aracılığıyla yaptırılır. Memur vasıtasıyla tebligat yaptırılmasının nedeni, tebligat evrakında gösterilir.

Tebliğat, öncelikle tebliğ yapılacak kişinin bilinen en son adresine yapılır. Adres kayıt sisteminde bulunan yerleşim yeri adresi, bilinen en son adresi olarak kabul edilir ve tebligat bu adrese yapılır. Adresten başka bir yerde tebligat yapılabilmesi, ancak kişinin kabulü ile mümkündür⁷⁵.

Vekil vasıtasıyla takip edilen işlerde tebligat şahsın vekiline yapılır. Vekile bürosunda yapılacak tebligat, resmî gün ve çalışma saatleri içinde yapılır. Vekil birden fazla ise, birine yapılması yeterli olacaktır. Şahsın kanuni temsilcisi varsa, tebligat kanuni temsilciye yapılır. Kanuni temsilcisi bulunduğu halde, kanun hükümleri gereğince bizzat şahsın kendisine yapılması gerekirse kanuni temsilciye tebligat yapılamaz⁷⁶.

Tüzel kişilere tebliğ, yetkili temsilcilerine, bunlar birden çok ise yalnız birine yapılır. Tüzel kişiler adına tebligatı almaya yetkili kişiler, iş saatlerinde işyerinde bulunmamaları veya o esnada evrakı bizzat alamayacak bir halde bulunmaları halinde tebliğ tüzel kişinin oradaki sürekli çalışan memur veya müstahdemlerinden birine yapılır. Kendisine tebliğ yapılacak memur veya müstahdemin tüzel kişinin

⁷⁵ Tebligat Kanunun 10. maddesi gereğince tebligat muhatabın bilinen en son adresine yapılır. Bu itibarla davalının ev adresinin yazılmış olmasına rağmen iş adresinde tebligat yapılmış olmasında kanuna aykırı yön bulunmamaktadır Yargıtay E:1982/4, K:1982/921.

⁷⁶ 7201 Sayılı Tebligat Kanununa göre, vekil vasıtası ile takip edilen işlerde tebligatların vekile yapılması gerektiği hükmü çerçevesinde mahkeme kararının doğrudan davacıya değil, davacı vekili Av.....'e yapılması gerekmekte olup, temyize ilişkin sürenin de vekile tebliğ tarihinden başlaması gerekmektedir Danıştay 8. Dairesi E:2006/4397, K:2006/3398.

temsilcisinden sonra gelen veya evrak müdürü gibi bu işlerle görevlendirilmiş olması gerekir.

Er ve erbaşlara yapılacak tebliğ, kıta komutanı ve kurum amirine yapılır. Er ve erbaşlar dışında kalan askeri şahıslara, birlik veya kurumda tebligat yapılması gerektiğinde, tebliğin yapılmasını nöbetçi amiri veya subayı temin eder.

Sefer halinde olan birlikteki askeri şahıslara tebligat Kuvvet Komutanlıkları aracılığıyla yapılır. Tebligatı kıta komutanı, kurum amiri gibi en yakın üst yapar. Tebligat yapılacak kişi adresinde yoksa aynı evde kalan kişilere veya varsa hizmetçisine yapılır. Akrabalık bağı olması gerekmez. Tebligat yapılan kişi, muhatapla aynı konutta otursa bile tebligat tutanağına aynı çatı altında oturduğu yazılmazsa geçersiz sayılır.

Belli bir yerde sürekli olarak sanatını veya mesleğini icra edenlere o yerde tebligat yapılabilir. Meslek veya sanatını konutunda icra ediyorsa, kendisinin bulunmadığı zamanlarda aynı konutta sürekli oturanlar veya hizmetçisine yapılabilir. İşyerinde tebligat yapılacaksa, muhatapın bulunmaması durumunda sürekli çalışan memur veya müstahdemlerinden birine yapılır.

Tebliğ yapılacak kişi serbestçe girilemeyen, (okul, hastane, öğrenci yurdu, kamu veya özel daire) aramanın kolay yapılamadığı bir yerde ise o kısmın amiri, tebliğin yapılabilmesini temin eder. Muhatap bulunamazsa, bulunduğu yerin kısım amirine yapılır.

Tutuklu veya hükümlülere yapılan tebligatı, kurum müdürü temin eder. Tutuklu veya hükümlülere kanuni temsilci atanmışsa tebligatı, kanuni temsilcisine yapılır. Tutuklu veya hükümlüye tebligat yapılamazsa, yapılamama nedeni tebligat mazbatasına şerh düşülür.

Muhatap bulunamayan hallerde kendisine tebliğ yapılacak kişinin on sekiz yaşından küçük olmaması, açıkça anlaşılır bir şekilde akıl hastalığı olmaması gerekir.

Tebliğ yapılacak kişi okur-yazar değil ya da imza atamayacak durumda bulunursa komşusuna, komşu imzadan kaçınır ise tebliğ memurunun daveti üzerine

mahalle ya da köy muhtarı veya ihtiyar heyetinden birisine tebligat yapılır veya kolluk görevlisi huzurunda muhataba parmak bastırılır.

Kişinin adresi tespit edilemiyorsa, adres kayıt sisteminden de adresine ulaşamıyorsa, bu kişinin adres araştırmasını tebligatı çıkaran mercii yapacaktır. Tebligatı çıkaran merciinin bütün araştırmalarına rağmen adres tespit edilememişse adres meçhul sayılır. Adresi meçhul olanlara ise ilan tebligat yapılır. İlan tebligat başvurulacak en son çare olup, ilan tarihinden itibaren yedi gün sonrasında tebliğ olmuş sayılır. Tebliğ, usulüne aykırı yapılmış olsa bile, muhatabı tebliği öğrenmiş ise geçerlidir. Aksi takdirde tebligat yapılmamış sayılır⁷⁷.

3.2. Tahsil

Kabahatler Kanununun 17. maddesinde yer aldığı üzere idari para cezalarına ilişkin kesinleşen kararlar 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsili Usulü Hakkında Kanun hükümlerine göre tahsil edilmek üzere Maliye Bakanlığınca belirlenen tahsil dairelerine gönderilir. Kanunda, Maliye Bakanlığınca belirlenecek olan tahsil dairelerinin haricinde Sosyal Güvenlik Kurumları ve Mahalli İdareler yönünden istisna getirilmiş olup, kendileri tarafından tahsilâtın yapılacağına yer verilmiştir. Diğer kamu kurum ve kuruluşları tarafından verilen ve genel bütçeye gelir olarak kaydedilmeyen idari para cezaları, ilgili özel kanunlarla hüküm bulunmuyor ise, genel hükümlere göre tahsil olunur. İdari para cezalarının tamamen tahsil edilmesi halinde bu durum, tahsil edildikten itibaren en geç bir ay içinde ilgili kamu kurum ve kuruluşuna bildirilir.

Kabahat dolayısıyla idari para cezası veren kamu görevlisi, kendisine idari para cezası kesilen yahut bir şekilde bu idari para cezasının muhatabı olan kişinin rıza göstermesi hâlinde, tahsilâtını derhal kendisi gerçekleştirebilir. İdari para cezasını kanun yoluna başvurmadan ödeyen kişiden, idari para cezasının dörtte üçü tahsil edilir. Ancak, kişi kendisine kesilen idari para cezasını peşin olarak ödemişse de kişinin bu karara karşı kanun yoluna başvurma hakkı kayba uğramayacaktır.

⁷⁷ Güçlü, a.g.e, s. 219.

Kabahatler Kanununda tahsile ilişkin rıza yolu ile ve zorla tahsil olmak üzere iki ayrı yol benimsenmiştir. İdari para cezasının rıza ile ödenmesi, ilgilinin kanun yoluna başvurmadan feragati anlamına gelmez⁷⁸. Kanunun 17.m.6.fıkrasına göre kabahat dolayısıyla kamu görevlisince idari para cezası verilmişse ilgilinin rızası hâlinde kamu görevlisinin kendisince tahsilat derhal gerçekleştirilebilecektir. İdari para cezaları 6183 sayılı Kanun hükümlerine göre tahsil edilecek olup, savcının zorla tahsil yetkisi yoktur. 6183 sayılı Kanun hükümlerine göre tahsil edilmek üzere gönderilen idari para cezalarına karşılık idarelerce tahsilât yapılmayacak, tahsilât yapılmış ise bu konuda önceden gönderilen idari yaptırım kararı ile tahsil edilen tutarlar vergi dairesine bildirilecektir. Genel hükümlere göre takip ve tahsil edileceği belirtilmiş olan idari para cezaları süresinde ödenmediği takdirde, 2004 Sayılı İcra ve İflas Kanunu'na göre takip edilecektir⁷⁹.

3.3. Ödeme Süresi

5326 sayılı Kanunda idari para cezalarının ödeme süresi ile ilgili bir hüküm bulunmamaktadır. Bu nedenle idari para cezasını koyan kanuna bakılması gerekir. İlgili kanunda ödeme süresi ile ilgili hüküm varsa buna uyulur. Eğer ilgili kanunda ödeme zamanı gösterilmemiş ise, 6183 sayılı Kanunun 37. maddesine göre ödeme süresi tayin edilir. 37. maddede ödeme zamanı, hususi kanunlarında ödeme zamanı tespit edilmemiş amme alacakları maliye vekâletine belirtilerek usule göre yapılacak tebliğden itibaren bir ay içinde ödenir, şeklinde yer almaktadır. Yani amme alacakları yönünden özel kanunlarda ifa (ödeme) zamanı tespit edilmemiş ise, maliye vekâletine belirtilerek usulüne uygun yapılan tebliğden itibaren bir ay içerisinde ödenmesi gerekmektedir.

3.4. İndirim ve Taksitlendirme

5326 sayılı Kanunun 17.m.6. fıkrası (EK-13) hükmü uyarınca, idari para cezası veren kamu görevlisi ilgili veya idari para cezasının muhatabı olan kişi veya kişilerin rızası halinde bu cezanın tahsilâtını derhal kendisi gerçekleştirecektir. İdari

⁷⁸ Ramazan Çağlayan, **İdari Yaptırımlar Hukuku**, Ankara, Asil Yayınevi, 2006, s.161.

⁷⁹ Güçlü a.g.e., s. 221.

para cezası kanun yoluna başvurulmadan ödenmişse, para cezasının dörtte üçünün tahsilâtı söz konusu olacak olup, peşin ödeme halinde ise kanun yoluna başvurma hak kaybı yaşanmayacaktır. Kanun yoluna başvurmadan önce ödeme 5326 sayılı Kanun gereğince idari yaptırım kararının tebliğ tarihinden itibaren geçecek 15 günlük, mahkemeler tarafından verilen idari yaptırım kararlarında ise 7 günlük itiraz süresini ifade eder.

Peşin ödeme indirimi, amme alacağının kanuni ödeme süresi geçtikten sonra uygulanamayacağından, dava açma süresinden daha az ödeme süresi olan para cezaları için indirim, ödeme süreleri içerisinde yapılan ödemelerle sınırlı olacaktır. Kanuni ödeme süresi dava açma süresini aşan para cezalarında ise peşin ödeme indirimi dava açma süresi içerisinde yapılan ödemelere uygulanacak, bu süreden sonra yapılan ödemelerde ise peşin ödeme indirimi uygulanmayacaktır. Örnek olarak; idari para cezasının ödenmesi ile ilgili kanun yoluna yönelik bir düzenleme yoksa 5326 sayılı Kanunun uygulanacağından peşin ödeme indirimi kanun yoluna başvuru süresi olan 15 gün içinde yapılan ödemelere uygulanacaktır.

Peşin ödeme indirimi 5326 sayılı Kanunda yazılı miktar üzerinden değil, yeniden değerlendirme oranı üzerinden kesilmiş idari yaptırım miktarı üzerinden uygulanır. 5326 sayılı Kanunun 17.m. uyarınca kesilmiş idari yaptırım ceza miktarlarının bir yıl içinde ve dört eşit taksit halinde ödenmesine karar verilebilecektir.

5326 sayılı Kanunun 17.m.3. fıkrasında taksitlendirme kararını kimin vereceği yer almamaktadır. Fakat 442 Seri No.lu Tahsilât Genel Tebliği'nde⁸⁰, idari para cezası tebliğ edildikten sonra kanuni ödeme süresi içinde, bu kararı veren idareye yapılacağı, taleplerin idarece karara bağlanacağı belirtilmiştir. Kanuni ödeme süresinden sonra yapılan taksitlendirme başvurularının değerlendirilmeyeceği tabiidir⁸¹. Taksitlendirme yapılması kanun yoluna başvuruyu engellemez.

⁸⁰ R.G. Tarihi: 19/2/1959, Sayı: 10139, Tertip: 3, Cilt: 40, s.: 147

⁸¹ Güçlü, a.g.e., s. 237.

4. İDARİ PARA CEZALARINDA YARGI YOLU

İdari Para Cezası alan kişi, istediği takdirde yargı yoluna başvurabilir. Anayasanın 125. maddesinde, idarenin her türlü eylem ve işlemlerine karşı yargı yolu açıktır denilmek suretiyle, idarenin eylem ve işlemlerine karşı yargı yolunun kapalı tutulamayacağı ve iptal ve tam yargı davası şeklinde ikame edilmesi mümkündür. Yargılama mercii tarafından verilen bir kararın hatalı ya da hukuka aykırı olduğu iddiası ile ortaya çıkan uyuşmazlığın çözülmesi amacıyla yargılama makamının önüne götürülmesi, kanun yoluna başvurma olarak adlandırılır⁸². Mahkeme kararlarında rastlanması olası hukuka aykırılık ve yanlışlıkların bertaraf edilmesi ile bunun bir sonucu olarak yargılamanın taraflarında ve dolayısıyla toplumda adalete duyulan güven duygusunun yitirilmemesi, kanun yollarının açık bulunmasıyla olanaklıdır. Bu nedenle toplumsal adalet ve güven duygusunun sağlanması bakımından son derece özel öneme sahip olan ceza yargılamasının gerçeğe ulaşabilmesi için kanun yollarına başvuru hakkı tanınmıştır⁸³.

Kanun yolu safhasında, yargılama mercilerinin kararlarını irdelleyecek olan makam kural olarak uyuşmazlık konusu kararı veren makamdaki başka bir makamdır. Başka bir ifade ile her kanun yolu kural olarak bir derecedir. Anayasamızda iki dereceli yargılamayı öngören herhangi bir hüküm bulunmamaktadır.

5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununa göre olağan kanun yolları, itiraz, istinaf, temyiz; olağanüstü kanun yolları ise, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısının itiraz yetkisi, kanun yararına bozma, yargılamanın yenilenmesi olarak belirlenmiştir. Türk ceza yargılaması sisteminde, istinaf kanun yolu uygulamaya girmeden önce, olağan kanun yolları kural olarak iki dereceliydi. İstinaf kanun yolu uygulamaya girdikten sonra olağan kanun yolları üç dereceli hale gelmiştir⁸⁴.

⁸² Nurullah Kunter - Feridun Yenisey - Ayşe Nuhoglu, **Muhakeme Hukuku Dalı Olarak Ceza Muhakemesi Hukuku**, 14. Baskı, İstanbul, 2006, s. 1302.

⁸³ Murat Sadak, “**Mağdurun Kanun Yollarına Başvuru Hakkı**”, Türkiye Adalet Akademisi Dergisi, Nisan/2010, S.1, s. 214 – 215.

⁸⁴ 5271 sayılı CMK m.272 vd..

4.1. Başvuru Yolu

5326 sayılı Kanunun 3.maddesinde diğer kanunlarda aksine hüküm bulunmaması halinde, idari yaptırım kararına karşı kanun yoluna gidileceği belirtilmiştir.

İdari para cezalarına itiraz için başvuru yolu kanunun 27. maddesinde açıklanmıştır. İdari para cezası yetkili ve görevli idare tarafından verildikten sonra 7201 Sayılı Tebligat Kanunu hükümlerine göre ilgili kişiye tebliğ edilir. Tebliğ tarihinden itibaren 15 gün içinde Sulh Ceza Hâkimliğine başvurabileceği hüküm altına alınmıştır. Burada sulh ceza hakimliği denilmesinin sebebi, 23.3.2005 tarihli ve 5320 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun Yürürlük ve Uygulama Şekli Hakkında Kanunun⁸⁵ geçici 6'ncı madde ile sulh ceza mahkemelerinin kaldırılarak sulh ceza hakimliklerinin kurulmuş olmasıdır.

27.maddenin 6.12.2006 tarih ve 5560 sayılı Çeşitli Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanuna⁸⁶ eklenen 6. fıkrasında soruşturma konusu fiilin suç değil de kabahat oluşturduğu gerekçesiyle idari yaptırım kararı verilmesi halinde; kovuşturmaya yer olmadığı kararına itiraz edildiği takdirde, idari yaptırım kararına karşı başvurunun da bu itiraz merciinde inceleneceği belirtilmiştir.

Aynı maddenin 7. fıkrasında, kovuşturma konusu fiilin suç değil de kabahat oluşturduğu gerekçesiyle idari yaptırım kararı verilmesi halinde, idari yaptırım kararına karşı kanun yoluna gidildiği ve bu karara karşı itiraz esilmesi halinde, kanun yolu merciinde incelenir, hükmü amirdir.

Adı geçen maddenin 8 numaralı fıkrasında ise idari yargının görev alanına giren kararın verilmesi halinde idari yaptırım kararıyla ilgili hukuka aykırılık iddiasıyla bu işlemin iptali talebinde bulunarak idari yargıya başvurulacağı hükme bağlanmıştır. İstisna olarak idare mahkemesi de yasada itiraza bakacak merci olarak belirtilebilmektedir⁸⁷.

⁸⁵ R.G. Tarihi: 31/3/2005, Kanun Nu: 5320, Sayı: 25772 (Mükerrer), Tertip: 5, Cilt: 44

⁸⁶ R.G. Tarihi: 25 Haziran 2009, Kanun Nu: 5560, Sayı: 27269

⁸⁷ Karagülmez, a.g.e., s. 447.

4.2. Başvuru Süresi ve Yeri

5326 sayılı Kanunun gereği idari para cezaları ve mülkiyetin kamuya geçirilmesi kararına karşı kararın tebliğ tarihinden itibaren 15 gün içerisinde yetkili Sulh Ceza Hâkimliğine başvurulur. Sürenin geçirilmesi durumunda karar kesinleşir. Örneğin; 25.8.1971 tarihli ve 1475 sayılı İş Kanununun⁸⁸ 108.m.2. fıkrasında, ilgililere usulüne göre tebliğ edilen idari nitelikteki para cezalarına karşı tebliğ tarihinden itibaren yedi gün içinde yetkili Sulh Ceza Mahkemesine itiraz edilebilecektir.

İdari para cezalarında 15 günlük itiraz süresi cezanın başlangıcı tebliğ edildiği tarihten bir gün sonra başlar. Örneğin idari para cezası 01.06.2017 tarihinde tebliğ edilmişse, 15 günlük süre 02.06.2017 tarihinden itibaren sayılacak ve on beşinci günün mesai bitiminde sona erecektir. Tebligat usulüne göre yapılmamışsa ilgilinin öğrenme tarihinden itibaren itiraz süresi başlar.

Başvuru sürelerinin adli tatile gelmesi durumunda ise, 5271 sayılı CMK'nın 331. maddesinde öngörülen düzenlemeye göre hareket etmek gerekecektir. 5271 sayılı CMK'nun 331/1. maddesine göre, ceza işlerini gören makam ve mahkemeler her yıl Ağustosun birinden Eylülün besine kadar olan sürede yargılama faaliyetlerine ara verirler. Mahkemeler adli tatilde tutuklu olmayan ve ivedi sayılmayan davalara bakamazlar.

Hangi hususların ivedi sayılacağı ise kanunlarda gösterilmiştir⁸⁹. Kabahatler Kanununda başvurunun incelenmesinin acele işlerden sayıldığına ilişkin herhangi bir hüküm yer almadığından başvuru sürelerinin adli tatile gelmesi halinde 5271 sayılı CMK'nın 331. Maddesi hükmü uygulanacaktır.

5271 sayılı CMK'nun 331/4. maddesi hükmüne göre, adli tatil süresince yargılamaya ilişkin süreler işlemez. Bu süreler tatilin bittiği günden itibaren üç gün uzatılmış sayılır. Buna göre örneğin, idari para cezasına ilişkin karar kişiye adli tatil

⁸⁸ R.G. Tarihi: 1/9/1971, Kanun Nu: 1475, Sayı: 13943, Tertip: 5, Cilt: 10, s.: 3102

⁸⁹ Ali Parlar., Muzaffer Hatipoğlu., **5271 Sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu Yorumu ve İlgili Mevzuat**, Ankara 2008, C.2, s.2212.

başlamadan iki gün önce tebliğ edilmiş ise, 15 günlük başvuru süresi adli tatilin bittiği 5 Eylül'den itibaren üç gün uzatılarak 8 Eylül günü mesai saati bitiminde sona erecektir. Ancak, bu üç günlük sürenin son gününün resmi tatile rastlaması halinde başvuru süresinin bittiği tarih 5271 sayılı CMK'nın 31/4. maddesi gereğince tatilin ertesi günü olacaktır. Eğer tebligat adli tatil içinde yapılmışsa, bu durumda adli tatil süresince yargılamaya ilişkin süreler işlemeyeceğinden, başvuru süresi 6 Eylül tarihinden itibaren başlatılarak 15 günlük sürenin bittiği tarihte sona erecektir⁹⁰.

5326 sayılı Kanunun 27.m.2. fıkrasında mücbir sebep dolayısıyla 15 günlük başvuru süresinin geçirilmiş olması halinde, sebebin ortadan kalktığı tarihten itibaren bulunulabileceği hükmü vardır. Başvuru kararın kesinleşmesini engellemez; fakat mahkeme, kararın yerine getirilmesini durdurabilir.

4.3. Başvurunun Şekli ve Usulü

4.3.1. Başvuru Dilekçesi

5326 sayılı Kanunun 27.m.3. fıkrasında başvurunun bizzat, kanuni temsilci veya avukat tarafından Sulh Ceza Hâkimliğine verilecek iki nüsha dilekçe ile yapılacağı belirtilmiştir.

Dilekçede; idari yaptırım kararına ilişkin bilgiler, deliller belirtilir. Mücbir sebep varsa dayanaklarıyla gösterilir. Kanunda mücbir sebebin tanımı olmadığından hâkim bu durumu kendisi değerlendirecektir.

İlgili kanunun 28.maddesinde dilekçenin bazı durumlarda usulen reddedileceği gösterilmiştir. Eksik belge olması halinde yapılan tebligata makul bir sürede tamamlanması istenir.

4.3.2. Başvurunun İncelenmesi ve İdareye Tebliği

Başvurunun incelenmesi usulü Kabahatler Kanununun 28. maddesinde düzenlenmiştir. Bu madde ile Sulh Ceza Hâkimliğinde 5271 sayılı CMK'nın duruşmaya ilişkin hükümlerine benzer bir yargılama öngörülmüştür. İdari para cezası

⁹⁰ Parlar, A., Hatipoğlu, M., a.g.e., s.2212

kararına karşı başvuruda bulunulması üzerine, Sulh Ceza Hâkimliğince bir ön inceleme yapılacaktır. Yapılan bu ön incelemenin neticesinde herhangi bir eksiklik bulunmaz ise Sulh Ceza Hâkimliği başvurunun usulden kabulüne karar verecek ve başvuruyu esastan inceleyecektir. İdari yaptırım kararına karşı itirazda bulunması üzerine sulh ceza hakimliği bir ön inceleme yapar. Bu ön inceleme sonucunda yetkili olmadığını anlarsa, dosyanın yetkili Sulh Ceza Hâkimliğine gönderilmesine karar verir.

5326 sayılı Kanunun 28.m.b. fıkrasında bu konu yer almaktadır. Başvurunun süresi içinde yapılmadığının, başvuru konusu idari yaptırım kararının Sulh Ceza Hâkimliğinde incelenebilecek kararlardan olmadığı veya başvuranın buna hakkı bulunmadığının anlaşılması halinde, bu nedenlerle başvurunun reddine, başvurunun usulen kabul edildikten sonra ilgili kamu kurum ve kuruluşu başvuru dilekçesinin tebliği tarihinden itibaren en geç on beş gün içinde hâkimliğe cevap verir. Sulh Ceza Hâkimliği, işlem dosyasının aslını da ilgili kamu kurum ve kuruluşundan isteyebilir. Cevap dilekçesi, idari yaptırım kararına karşı başvuruda bulunan kişi sayısından bir nüsha fazla olarak verilir.

4.3.3. Tanıklık, Bilirkişi İncelemesi ve Keşif

Sulh Ceza Hâkimliklerine yapılan idari yaptırımlara itirazlarda tanık dinletilmesi, bilirkişi incelemesi ve keşif yapılması mümkündür. 5326 sayılı Kanunun 28.madde 5.fıkra göre, 5271 sayılı CMK'nın tanıklığa, bilirkişi incelemesine ve keşfe ilişkin hükümleri uygulanır. Bu hükümler 43 ila 61'nci maddelerde yer almıştır. Bilirkişi incelemesine ilişkin hükümler de 62 ila 73'üncü maddelerde yer almıştır. Üçüncü Kısım, Üçüncü bölüm 83 ve 84'üncü maddelerde de keşfe ilişkin hükümler yer almıştır.

4.3.4. Tarafların Dinlenmesi ve Karar

Konu ile ilgili hükümler 5326 sayılı Kanunun 28.madde 4 ila 10. maddelerde ayrıntılı olarak açıklanmıştır. Bu maddelerde tarafların dinlenmesi ve karara ilişkin hükümler yer almaktadır.

Sulh Ceza Hâkimliği başvuru incelemesi sonucunda iki türlü karar verebilir. Birincisi, idari yaptırım kararını hukuka uygun bulması halinde başvurunun reddine; ikincisi, hukuka aykırı bulması halinde ise idari yaptırım kararının kaldırılmasına karar verecektir. Hâkimlik burada bir hukuka uygunluk denetimi yapmaktadır⁹¹, ancak burada idari yaptırıma karar vermeye yetkili makamın yerine geçerek karar veremez⁹².

Ancak 5560 sayılı Kanun ile Kabahatler Kanunu'nun 28. maddesine eklenen 9. fıkraya göre idari para cezasının alt ve üst sınırının kanunda gösterildiği kabahatler dolayısıyla verilmiş idari para cezasına karşı başvuruda bulunulması halinde, Sulh Ceza Hâkimliği idari para cezasının miktarında değişiklik yaparak başvurunun kabulüne karar verebilecektir. Madde gerekçesinde, kanunda idari para cezasının alt ve üst sınırlarının gösterildiği kabahatten dolayı somut olayda idari para cezasına karar verilmesinin gerekmesine rağmen, verilmiş olan idari para cezasının kabahat fiilinin oluşturduğu haksızlıkla orantılı olmaması halinde; hâkimlik verilen idari para cezasında değişiklik yaparak da başvurunun kabulüne karar verebilecektir. Bu maksatla 5326 sayılı Kanunun 28. maddesinde, 5560 sayılı Kanun ile değişiklik yapılmıştır.

Kabahatler Kanununun bu düzenlemesinden önce hâkimin yaptırım kararı verenin yerine geçerek yaptırıma karar veren makamın eksik ya da fazla ceza verdiğini düşünerek artırma veya eksiltme yoluna gitmek suretiyle kısmi karar veremeyeceği, zira bu durumun Anayasa'nın 125.maddesinde düzenlenen yargı yetkisinin, idari eylem ve işlemlerin hukuka uygunluğunun denetimi ile sınırlı olduğuna ilişkin kurala aykırılık teşkil ettiği savunulmaktaydı⁹³. Yargıtay Ceza Genel Kurulunun 2004/7-189 E.2004/21.12.2014 tarihli kararında, idari işlemin denetimi niteliğinde olan idari para cezasına itirazın incelenmesinde, adli yargı mercilerinin yasayla görevlendirilmesi, yapılan işleme adli bir işlem niteliği vermediğini, idari para cezalarının denetlenmesinde adli yargı mercii olan Sulh Hâkiminin denetiminin yalnızca idari işlemin yasaya uygun yapılıp yapılmadığı ile sınırlı olduğunu, yasaya

⁹¹ Çağlayan, a.g.e., s. 188.

⁹² Yalçın, s. 141.

⁹³ Karagülmez, Ali, **Türk Hukukunda Ceza Kararnamesi ve Ön ödeme**, Ankara 1999, s.22.

aykırılığın saptanması halinde idari merciin yerine geçerek idari para cezasını belirleme yetkisinin bulunmadığının kabul edilmesinde zorunluluk olduğunu, hâl böyle olunca da idari bir işlemin denetlenmesinin de idari nitelikte olması karşısında, bu tür bir işlemin adli yargıya ilişkin gerek olağan gerekse olağanüstü yasa yolu denetimine tabi tutulmasının da yasal olarak olanaksız olduğuna yer verilmiştir⁹⁴.

Kabahatler Kanununun 28.m.9. fıkrası ile getirilen düzenleme gereğince Sulh Ceza Hâkimlikleri idari para cezasının alt ve üst sınırının kanunda gösterildiği kabahatlerde idare yerine geçerek idari para cezasını belirleme hakkına sahip olmuşlardır. Örneğin; Kabahatler Kanununun 42/1. maddesinde meydanlara veya parklara, cadde veya sokak kenarlarındaki kamuya ait duvar veya alanlara, rızası olmaksızın özel kişilere ait alanlara bez, kâğıt ve benzeri afis ve ilân asan kişiye, yüz Türk lirasından üç bin Türk lirasına kadar idarî para cezası verileceği öngörülerek maddede idari para cezasının alt ve üst sınırları belirlenmiştir. Bu durumda idari para cezası kararı almaya yetkili makam, idari para cezasının miktarını belirlerken Kabahatler Kanununun 17/2. maddesi gereğince işlenen kabahatin haksızlık içeriği ile failin kusuru ve ekonomik durumunu birlikte göz önünde bulundurmalıdır.

Kabahatler Kanununun 42. maddesinde öngörülen kabahat fiilini işleyen kişi hakkında kolluk görevlileri herhangi bir ekonomik durum araştırması yapmadan üst sınırdan idari para cezası belirlediklerinde, kişinin başvuru yolunu kullanması halinde Sulh Ceza Hâkimliği, ekonomik durum araştırması yaptırtarak verilmiş idari para cezasını indirebilecektir. Ancak burada idari para cezasının miktarında değişiklik yaparak başvurunun kabulünden bahsedildiğine göre, Sulh Ceza Hâkimliği bu şekilde verilmiş idari para cezalarını sadece indirme yetkisine sahiptir. Yani hâkimlik, az takdir edildiğinden bahisle cezanın artırımı yoluna gidemez.⁹⁵

Sulh Ceza Hâkimliğinin alt ve üst sınırları kanunda gösterilmiş kabahatler dolayısıyla verilmiş idari para cezalarının miktarında değişiklik yaparak başvurunun kabulüne karar verebilmesi dava ekonomisi açısından uygun olmakla birlikte adli ve idari yargı mercileri arasında uygulama farklılığı doğurabilecek niteliktedir. Çünkü

⁹⁴ YCGK, 21.12.2004, E. 2004/7-189, K.2004/225, Kazancı Hukuk Otomasyon 2.0.

⁹⁵ Güçlü, s. 191.

aynı durum idari yargıda söz konusu değildir. İdari yargı mercilerinin inceleme alanındaki idari para cezalarında hâkimlik idari para cezasını ya hukuka uygun bularak davayı reddedecek ya da hukuka aykırı bularak idari para cezasını iptal edecektir⁹⁶.

İdari yargı yerlerinin kanun yolu bakımından yetkili olması durumunda Kabahatler Kanununun 27 ila 29. maddelerindeki usul uygulanmayacak, iptal davası niteliğinde olduğundan, 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu⁹⁷ uygulanacaktır⁹⁸.

⁹⁶ Güçlü, s. 191.

⁹⁷ R.G. Tarihi: 20/1/1982, Kanun Nu: 2577, Sayı: 17580, Tertip: 5, Cilt: 21, s.: 147

⁹⁸ Yalçın, s. 143.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

KABAHATLER KANUNUNDA TANIMLANAN KABAHATLER

Para cezası, failin mal varlığına yönelik bir yaptırımdır. Adli sistemde bir yaptırımın uygulanabilmesi uzun bir süreci gerektirdiğinden, idareye kamu düzenini bozan fiillere karşı yaptırım uygulama yetkisi verilmiştir. Böylelikle uygulanan yaptırımların, kısa sürede sonuçlanıp düzenleyici etkisi ortadan kalkmadan beklenen fayda elde edilmek istenmiştir.

1. 5326 SAYILI KANUN ÇERÇEVESİNDEKİ KABAHATLER

1.5.2005 tarihinde 5326 sayılı Kanunun yürürlüğe girmesiyle idareye, toplum düzeninin yaşamını bozan fiillere karşı idareye yaptırım uygulama yetkisi verilmiştir. Kanun kapsamına giren kabahatler aşağıda açıklanmıştır:

1.1. Emre Aykırı Davranış

Emre aykırı davranış 5326 sayılı Kanunun 32. maddesinde yer almaktadır. Hukuka uygun olarak verilen emre aykırı harekete idari para cezası verileceği düzenlenmiştir. 5237 sayılı TCK'nın 526.m.1. fıkrasında söz konusu kanuna benzer bir uygulama vardır. Aynı kanunun 45. maddesine esasen artık suç karşılığında uygulanacak yaptırım açıkça belirtilmiştir. 765 sayılı TCK'dan farklı olarak 5237 sayılı TCK'ya göre, işlenecek fiilden dolayı verilecek cezalar, hapis ve adli para cezalarıdır. Diğer bir deyişle, Kabahatler Kanunundaki idari para cezası, 5237 sayılı TCK'daki yaptırımlar kısmından tamamen çıkarılmış ve ayrıca 5326 sayılı Kanunda yaptırım olarak düzenlenmiştir.

Emre aykırı davranış kabahatinin oluşması için üç şartın oluşması zorunludur. İlk olarak, verilen emir yetkili makamlar tarafından hukuka uygun olarak verilmiş olmalıdır. İkinci olarak, verilen bu emir adli işlemlerin yerine getirilmesi veya kamu düzeni, kamu güvenliği ve genel sağlığın korunması amacıyla verilmelidir.

Üçüncü olarak, verilen emir ilân edilmelidir⁹⁹. 5236 sayılı Kanunun 32. maddesi genel olarak bir düzenleme gibi düşünülmemelidir. Her konu ile ilgili idarî emir verilemez. Ancak konuda açıkça belirtilen kamu güvenliği, kamu düzeni ya da genel sağlık sebebi gibi konuların varlığı halinde emir verilebilir. Verilen emirde sayılan amaçlar yoksa, emri hukuka aykırı kılacaktır. Bunlar dışında özel düzenlemeye tabi olan konularda idarî yaptırım uygulanmaz. Emrin ilan edilmiş olması gerekliliği madde metninde yer almamakla birlikte, madde gerekçesinde yer almaktadır.¹⁰⁰ Zaten verilmiş bir emirden dolayı kişileri sorumlu tutabilmek için kişilerin bu emri duymuş olmaları gerekir.

5326 sayılı Kanunun 32.m.2. fıkrasına (EK-14) göre, 765 sayılı TCK'nın 526'ncı maddesine diğer kanunlardan yapılan yollamaların bu maddeye yapılmış sayılacağı hükme bağlanmıştır. Bu konuda 10.06.1949 tarihli ve 5442 sayılı İl İdaresi Kanunun 23.01.2008 tarihli ve 5728 sayılı Temel Ceza Kanunlarına Uyum Amacıyla Çeşitli Kanunlarda ve Diğer Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunun 125. maddesi ile değişik 66.m.1. fıkrasında, il genel kurulu veya idare kurulları yahut en büyük mülki idare amirleri tarafından kanunların verdiği yetkiye istinaden sayılan ve usulen tebliğ veya ilan olunan karar ve tedbirlerin uygulanmasına aykırı davrananlar veya zorluk çıkaranlar veya uymayanlar, mahallî mülkî idare amiri tarafından 5326 sayılı Kanunun 32. maddesi hükmü uyarınca cezalandırılacaktır. Oysa 5237 sayılı TCK'da idari para cezasına hükmedilecek husus yer almadığı gibi, idari para cezası gerektiren kabahatler ağırlıklı fiillerde Kabahatler Kanununda düzenlenmiştir. Fakat 5728 sayılı Kanunda da görüldüğü üzere bazı kanunlarda idari para cezası gerektiren, kabahat oluşturan fiiller de istisnai olarak düzenlenmiştir. Yetkili makam tarafından verilen emir, genel kamu düzeni için verilen emirler, konulan önlemler gruplara, kişilere veya genel olarak toplumun hepsine yönelik olabilir. Yetkili makamlar; 5442 sayılı İl İdaresi Kanunun 11/C ve 32/Ç maddelerinde yetki, vali ve kaymakamlara verilmiştir. Belediye cezalarını düzenleyen, 1608 sayılı Kanunun 1. maddesine göre, belediye meclis ve encümenlerinin kendilerine kanun, kural ve emirlerin verdiği görev ve yetki

⁹⁹ Abdullah Recai Akalan, **Emre Aykırılık Kabahati**, Gazi Üniversitesi Hukuk Dergisi, Sayı:9, s. 12.

¹⁰⁰ Güçlü, a.g.e., s. 401.

dairesinde sayılan kararlara aykırı hareket edenler, belediye kanun, kural ve emirleri ile yasaklanan veya emredilen fiilleri işleyenlere veya yapmayanlara belediye encümenince 5326 sayılı Kanunun 32. maddesi hükmüne göre idari para cezası ve yasaklanan faaliyetin menine karar verilir. Bu kararda ilgili kişiye bir süre de verilebilir. Öyleyse mülkî idare amirleri ve belediyelerin yetkili organları idarî para cezası vermeye yetkilidirler. 5442 sayılı İl İdaresi Kanununun 11/C ve 32/Ç maddeleri uyarınca, 1608 sayılı Kanunun 1. madde de dâhil mülkî idari amirlerin ve belediyelerin kendilerini belediye meclis ve encümenlerinin, kanunların, tüzüklerin yetki çerçevesinde idari para cezası vereceği açık şekilde belirtilmiştir. Öyle ki, 5326 sayılı Kanunun 32. maddesine esasen mülkî idari amirlerin ve belediyelerin yetkili organları, idari para cezası ile yasaklanan faaliyetin menine karar verebilme yetkisine sahip olduğu ortadadır.

Yetkili makam tarafından verilen emir, kamu güvenliği, kamu düzeni veya genel sağlığın korunmasını kapsamıyorsa idarî yaptırım kararı verilemez. Çünkü yetkili makam tarafından kamu güvenliği, kamu düzeni ve genel sağlığın korunması gibi sebepler olmadan idari yaptırım kararı verebilme yetkisi, yetkili makamın söz konusu yetkiyi keyfi şekilde kullanacağı anlamına gelmektedir. Nitekim, belirtilmiş olunan söz konusu durumların olmadığı bir idari para cezası verilmesi durumunda sınırsız bir yetki kullanımı anlamına gelecektir ki, bu da hukukla bağdaşmayacaktır.

Bal üretiminin artırılması ve arı neslinin korunması zımında kaymakamlıkça ittihaz olunan kararın kamu düzeni ve kamu güvenliğine ilişkin bir yönü bulunmadığı, genel sağlık mülahazasıyla karar alma yetkisinin ise il ve ilçe hıfzıssıhha kurullarına ait bulunduğu cihetle 5442 sayılı İl İdare Kanununun verdiği bir yetkiye dayanmayan emre aykırılığın TCK'nın 526.m.sindeki suçu oluşturmayacağına karar verilmiştir¹⁰¹.

¹⁰¹ Erdoğan Yüksel, **5326 Sayılı Kanun**, 1. Baskı, Seçkin Yayınevi, Ankara, 2005, s. 411.

Kamu düzenini, toplumun genel sağlığının sağlanması, korunması, güvenlik, dirlik ve düzen şeklinde tanımlayabiliriz. Toplumsal düzenin sağlanması amacıyla emir verilmesi halinde aykırı davrananlar, idarî para cezası ile cezalandırılacaktır. Mahall mlk idare amirlerinin, taşkın sulara karşı köy ve kasabalardaki 18-50 yaşları arasındaki erkeklerin çalıştırılmasını emretmeleri ya da mlk idare amirlerinin yangın gibi hâllerde ormanlara girmeyi yasaklamaları¹⁰² gibi konular kamu düzeninin sağlanması ile ilgilidir. 1593 sayılı Umumi Hıfzıssıhha Kanununun¹⁰³ 287. maddesine göre, trahom hastalığı ile ilgili, 291. maddeye göre frengi hastalığı ile ilgili alınacak tedbirlere aykırı davrananlar 5326 sayılı Kanunun 32. maddeye göre idari para cezası ile cezalandırılır.

5326 sayılı Kanunun 32. maddesinin gerekçesinde emrin ilan edilmesi gerektiği belirtilmektedir. Anayasa Mahkemesi'nin 07.06.1973 tarih ve E:1973/12 K:1973/24 sayılı kararında “Bu yoldaki emir ve tedbirin önceden neşir ve ilân edilerek halka duyulmuş olmasının gerektiği de izahtan varestedir.” kararı verilmiştir. Bireylere kabahat fiilleri dışındaki herhangi bir davranışa istinaden emir verilmesi mümkün olamaz¹⁰⁴.

¹⁰² 6381 Sayılı Orman Kanunu 74. ve 107. Maddeleri.

¹⁰³ R.G. Tarihi: 6/5/1930, Sayı: 1489, Tertip: 3, Cilt: 11, S.: 143

¹⁰⁴ Emre muhalif eylemleri olan kabahatlıler hakkında uygulanan idari para cezasına ilişkin kabahatlılerin Antalya Cumhuriyet Başsavcılığına, bu idari yaptırım kararına itirazlarına ilişkin başvuruları Sulh Ceza Mahkemesince 10.09.2012 tarihli ve 2012/603 D. iş sayılı kararı ile reddedilmiş olup, bu karar aleyhine kanun yararına bozma isteminde bulunulmuştur. Kanun yoluna ilişkin olarak öncelikle Yargıtay Cum.Bşsv.lığının 2013/59327 sayılı 18.03.2014 tarihli ihbarnamesi Yarg. 7.CD.ne verilmiştir. Yarg.Cum.Bşs. bu ihbarnamesinde alacaklı şirket tarafından borçlu şirketin aktif mevduat hesaplarının bulunduğu icra takibine konu edilen borç miktarına ilişkin 07.02.2012 tarihinde 1. haciz ihbarnamesinde (İİK m.89 f.1) bulunduğu ve haciz işleminin uygulandığı kendisine 1. haciz ihbarnamesi gönderilen bankanın, borçlunun kendi bankalarına yönelik riskleri olduğundan bahisle banka nezdinde bulunan parayı İcra Müdürlüğü'ne gndermeyeceklerini beyan ettikleri itirazın istihkak iddiası (İİK m.97) kapsamında kaldığı, dolayısıyla yargılamaya konu edinilen kabahat fiillerinin emre aykırı davranış kapsamında bulunmadığından, “itirazın kabulüne karar verilmesi gereken yerde reddine karar verilmesi yerinde değildir” şeklinde kanun yararına bozmaya atfen kararın bozulması yönünde ihbarda bulunulmuştur. Yargıtay Cum.Bşsv.lığının yargılama konusu edilen kabahatlerin emre aykırı davranış kapsamında bulunup bulunmadığına dair esasa ilişkin ihbarnamesinde atıf yaptığı Yargıtay emsal kararından anlaşılmaktadır. Yargıtay 7. CD.nin 2015/3035 esas, 2016/5687 karar, 19.04.2016 tarihli kararında Yargıtay Cum.Bşsv.lığının esasa ilişkin 18.03.2014 tarihli ihbarnamesinin esasına yönelik incelemeye geçilmeden Yargıtay 1. Başkanlık Kurulunun iş bölümüne ilişkin 2015/8 sayılı 19.01.2015 tarihli kararı gerekçe gösterilerek, Yargıtay 19. CD.nin inceleme yapma görevini haiz olduğundan bahisle görevsizlik kararı verilmiştir ve dosya Yargıtay Cum.Bşsv.lığına iade edilmiştir. Yargıtay emsal kararında görüleceği üzere kabahatlere konu edilen Emre Aykırı Davranışın esastan incelemesine Yargıtay 19. CD.nin görevli olduğundan bahisle geçilmeden dosya Yargıtay Cum.Bşsv.lığına tevdi edilmiştir.

1.2. Dilencilik

Dilencilik günlük yaşamda sıklıkla karşılaşılabılır bir sorundur. Yardıma muhtaç olduğu gerekçesiyle başka insanlardan para, yiyecek, giyecek vb. şeyler isteyenlere ve bu şekilde geçimini sağlayanlara dilenci denir.

Dilenci, halkın yardım duygularını istismar eder. İsteğinin gerçekleşmesi için istekte bulunduğu kişinin vicdanına yönelik sözler ve davranışlar sergiler.

Gazete haberleri dışında konuya ilişkin ilk ve hatta tek kitap, Reşat Nuri Güntekin'in "Miskinler Tekkesi"dir ve o da bir romandır¹⁰⁵.

5237 sayılı TCK'nın 229. maddesinde çocukların, beden veya ruh bakımından kendini idare edemeyecek durumda bulunan kimselerin dilencilikte araç olarak kullanılması, yani dilencilik yaptırılması fiili, ceza hukuku bakımından suç olarak düzenlenmiştir. Çocukları, beden veya ruh bakımından kendini idare edemeyecek durumda bulunan kimseleri dilencilikte araç olarak kullanan kişi, bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

Bu suçun nitelikli hâli, üçüncü derece dâhil kan veya kayın hısımları ya da eş tarafından işlenmesi hali olup, bu durumda verilecek ceza yarı oranında artırılır. Bu suçun örgüt çerçevesinde işlenmesi halinde ise verilecek ceza bir kat artırılır.

5326 sayılı Kanunun 33. maddesinde ise çocukların, fiziksel veya zihinsel engellilerin dilencilikte araç olarak kullanılması söz konusu olmayıp, bizzat dilencilik fiili kabahat olarak cezalandırılmaktadır. Böylece başkalarının merhamet ve acıma duygularının istismarı engellenmek istenmektedir.

Dilencilik suçu ile dilencilik kabahatini ayıran husus, dilencilik kabahatinde bireysel dilenme söz konusu iken; dilencilik suçunda, bir çocuk veya engellinin dilencilikte araç olarak kullanılmasıdır¹⁰⁶.

¹⁰⁵ Celalettin Vatandaş, Dilenciler ve Dilencilik, **Sosyal Bilimler Dergisi**, s. 171

¹⁰⁶ Fatih Birtok, **Dilencilik**, İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt:5, Sayı:2, 2014, s. 121.

Toplumda birçok kişi, özellikle büyükşehirlerde kendisini aciz olarak gösterip, bunu kullanmak suretiyle merhamet duygularını istismar etmektedir. Merhamet duyguları istismar edilen toplumdaki birçok kişinin rahatsızlık sebebi, dilencilerin göründükleri gibi olmamalarıdır. Dilencilik çetelerinin bu denli fazla olması, dilencilerin kolay yoldan çalışmadan yüksek miktarlarda para kazanmakta olmasıdır. Bir de örtülü şekilde bu işi yapanlar var ki, onların da elinde mendil, kalem vb. vardır. Bu sorun ile mücadele edilmediği takdirde toplumda telafi edilemeyecek tahribatlar gerçekleşebilecektir.

Dilenen kimse çocuğunu, engelli veya yaşlı bir yakınını bırakacak kimsesi olmadığından yanında bulundurmuş, fakat dilencilik kabahatine ilişkin yanında araç olarak kullanmamışsa ceza almaz¹⁰⁷.

5326 sayılı Kanunun 13. maddesine göre, kabahate teşebbüs cezalandırılmaz. Fakat, dilencilik yapmak üzere mendilini açtığı, engelli, yaşlı bir kimseyi veya bir çocuğu teşhir etmek üzere hazırladığı ya da acındırma kılık kıyafetine bürünmüş olup, insanların merhamet duygularına hitap eden hareketleri yapan henüz dilenmeye başlamamış bir kişinin teşebbüs aşamasında olduğundan söz edilemez. Madde metninde dilencilik yapma bir kabahat olarak öngörülmüş, bir gelir elde edilip edilmesinin kabahatin olmuş kabul edilmesi için gerekli olduğu benimsenmemiştir.

1.3. Kumar

Kumar, kazanç amacıyla icra edilen ve kâr ve zararın talihe bağlı olduğu oyunları ifade eder. Bu bağlamda kumar oynanması için yer ve imkân sağlanması, 5237 sayılı TCK'da suç olarak tanımlanmıştır. Söz konusu kanunun kumar oynanması için yer imkân sağlama başlıklı 228. maddesinde, kumar oynanması için yer ve imkân sağlayan kişinin, bir yıla kadar hapis ve adli para cezası ile

¹⁰⁷ Yargıtay 14. CD.nin 2014/851 esas, 2014/1728 K. sayılı kararında dilencilik suçunun faili mağdurenin edî geçen ile dilencilik yaptığı sırada yakalanan sanığın öz kızına bakamadığı için diğer kızını teslim ettiğini beyan ettiği görülmekle, sanık olan babasının sosyal ve ekonomik durum inceleme araştırması yapıldıktan sonra dilencilik suçuna ilişkin bir hüküm kurulması gerekirken, sosyal ve ekonomik durum incelemesinin yapılmamış olması dosya kapsamındaki tüm delillerin toplanmadığını gösterdiğinden ve delillerin tam olarak toplanmadan kurulan hüküm eksik inceleme sonucunda olacağından ve adil yargılama ilkelerine aykırı sayılacağından, yerel mahkemenin kararının bozulmasına karar verilmiştir.

cezalandırılacağı yer almaktadır. Kumar oynanması için yer ve imkân sağlama suçunun nitelikli hali olarak kanunda, çocukların kumar oynaması için yer ve imkân sağlanması halinde verilecek cezanın bir katı oranında artırılacağı yer almaktadır.

Bu suçtan dolayı, tüzel kişiler hakkında bunlara özgü güvenlik tedbirlerine karar verilir. Ceza Kanununun uygulanmasında kumar olarak kabul edilen oyunlar, kazanç amacıyla icra edilen kâr ve zararın talihe bağlı olduğu oyunlardır.

Kumar oynanması 5326 sayılı Kanunun 34. maddesinde bir kabahat olarak tanımlanmış, karşılığında idari para cezası ile kumardan elde edilen kazancın mülkiyetinin idari yaptırım olarak kamuya geçirilmesi öngörülmüştür.

Bir oyunun kumar sayılması için iki şart aranmaktadır. Birincisi, oyunun kazanç kastı ile oynanması, ikincisi ise kâr veya zararın talihe bağlı olmasıdır. Kazanç sağlama amacı gütmeyen dostlar arasında eğlenmek için oynanan çeşitli oyunlar, bu suçu oluşturmaz. Kumardan elde edilen gelire el koymaya kolluk görevlileri, elde edilen gelirle ilgili olarak mülkiyetin kamuya geçirilmesine ise mülki idare amiri karar verir.

Kumar oynanması 5326 sayılı Kanunun 34.m. kapsamında kumar kabahati olup, orada çalışan ya da mekânı sağlayan kişilerde “kumar oynaması için yer ve imkân sağlama” suçundan değerlendirilmelidir.

Aynı zamanda failin kumar oynanması maksadı ile tesis ettiği araçlarda kumar oynayanların devamlı kaybetmesine yahut buna benzer bir biçimde kumar oyununun normal seyrini etkileyecek ‘hileli veya aldatıcı’ unsurların (araç-gereç, düzenek vb.) kullanılması halinde dolandırıcılık suçundan bahsetmek gerekecektir¹⁰⁸. Eğer bir kişi kendi mekânında kumar oynatıldığını biliyor ve göz yumuyorsa suçun faili olarak kabul edilir.

İnternetin günümüzde yaygınlaşmasıyla sanal kumar siteleri de çoğalmıştır. Bu konuda Türkiye’deki güvenlik güçleri özverili bir şekilde çalışmaktadır. Özellikle yurtdışı merkezli sanal kumar sitelerinin günde 1-15 milyon TL arasında para

¹⁰⁸ Cüneyt Altıparmak, **Suç ve Ceza**, Hukuk Dergisi, 2011, s. 116.

kazandığı belirlenmişti. Emniyet güçlerinin yaptığı araştırmada sanal kumar yaşı 15'e kadar indiğini ortaya koyuyor¹⁰⁹.

Yasadışı bahis ya da kumar oynayanların kredi kartı bilgileri, bütün kişisel verileri de tehlike altındadır. Kazanılan miktar ödenmediği takdirde yasal yollara da başvurulamaz. Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu, bankaları kumar siteleri hakkında uyarı, herhangi bir yasadışı kumar durumlarının tespiti halinde kullanıcıların kartlarının kapatılmasına yönelik talimat vermiştir. Bu tür önlemlerle insanların mağdur olmalarını önlemek amaçlanmıştır.

Yargıtay bir kararında kumar kabahati yargılaması neticesinde 5237 sayılı TCK'nın 50.m.3. fıkrası uyarınca, yine aynı maddenin 1. fıkrasındaki seçenek yaptırımlardan birine çevrilmesi şartlarının bulunup bulunmadığını değerlendirmeden, kumar oynanması için yer ve imkân sağlama suçundan kurulan yerel mahkeme hükmünü uygun görmeyerek bozmuştur¹¹⁰.

Kanuna göre kazanmanın şansa bağlı olduğu bütün oyunlar kumar kapsamındadır. Bu minvalde yasadışı bahis de bu hükme göre yorumlandığında bir tür kumar kapsamına girmektedir. Ancak devletin bu konuda izin verdiği, bahis oynatmaya yetkili birtakım kuruluşlar söz konusudur ki devletin verdiği yetkiye dayanarak bu türdeki bahis faaliyetleri yürütüldüğü için, 5237 sayılı TCK kapsamındaki kumar suçunun işlendiği söylenemez¹¹¹.

Bahis 5237 sayılı TCK kapsamında kumar olarak değerlendirildiğinden bahis veya şans oyunu oynayanlara verilen idari para cezasının caydırıcı olmaması

¹⁰⁹ Hüsamettin Uğur, **Yüksek Mahkeme Kararları Işığında Kabahatler Kanunu'na Göre Kanun Yolları**, Türkiye Barolar Birliği Dergisi, 2010, Sayı: 89, s. 407-420.

¹¹⁰ Yargıtay 8. CD.nin 2016/12930 esas 2017/5650 K. sayılı 17.05.2017 tarihli kararında yerel mahkemenin kararını temyiz eden sanığın kumar kabahati ile ilgili yargılaması sonucunda, yerel mahkemenin kurduğu hükme yönelik itirazlarından sadece daha önce hapis cezasına mahkum edilmediği anlaşıldığından bahisle, 5237 sayılı TCK'nın 50.m. 3.f. uyarınca aynı maddenin 1.f.ndaki seçenek yaptırımlardan birine çevrilmesi zorunluluğu olan ve şartlarını taşıyan yargılama konusu olayda bu zorunluluk gözetilmeden hüküm kurulmasının yasaya aykırı olduğundan bahisle yerel mahkeme kararının bozulmasına karar verilmiştir. Yargıtay 8. CD.nin bu kararı görüleceği üzere sadece seçenek yaptırımlara çevrilme zorunluluğu gözetilmeden kurulan hükmün bu kısma ilişkin olup, kumar oynanması için yer ve imkân sağlama suçundan kurulan mahkumiyet hükmüne ilişkin sanığın temyiz sebepleri uygun görülmemiş ve bozma sebebi yapılmamıştır.

¹¹¹ <http://www.halilibrahimcelik.av.tr/yasadisi-bahis-oynama-ve-oynatma-sucu>, (e.t. 16.07.2017).

nedeniyle, 7258 sayılı Futbol ve Diğer Spor Müsabakalarında Bahis ve Şans Oyunları Düzenlenmesi Hakkında Kanunun¹¹² 5. maddesinin (Değişik 12/7/2013-6495/3. m.) “d” bendinde, spor müsabakalarına dayalı sabit ihtimalli veya müşterek bahis ya da şans oyunları ile bağlantılı olarak para nakline aracılık eden kişiler, üç yıldan beş yıla kadar hapis ve beşbin güne kadar adli para cezasıyla cezalandırılır, hükmü getirilmiştir.

1.4. Sarhoşluk

Sarhoşluk, alkol ya da uyuşturucu alınmasından oluşan bir durumdur. Saldırganlık, mutluluk, reflekslerin zayıflaması, acının hissedilmemesi, ayakta duramama vb. kişide çeşitli durumlara yol açar.

Bu hükmün uygulanabilmesi için sarhoş olan kişinin başkalarının huzur ve sükûnunu bozacak şekilde davranması gerekir. Kişi sarhoşluğun etkisi geçinceye kadar kontrol altında tutulabilir.

Sarhoşluk kabahati, 5326 sayılı Kanunun 35. maddede düzenlenmiştir. Kanunda, sarhoş olarak başkalarının huzur ve sükûnunu bozacak şekilde davranışlarda bulunan kişiye kolluk görevlileri tarafından idari para cezası verilir. Kişi, ayrıca sarhoşluğun etkisi geçinceye kadar kontrol altında tutulur, denilmiştir.

Sarhoşluk haline yol açan madde olarak sadece alkol akla gelmemelidir. Eroin, kokain, esrar, bonzai vb. yasaklı maddeler de sarhoşluk haline yol açabilir.

Kişinin sarhoş olup olmadığı hareketlerinden, sözlerinden anlaşılabileceği gibi doktor raporu ile de tespit edilebilir. Özellikle damardan, hap şeklinde ya da sigara şeklinde sarılarak alındı ise, rapor ile tespit edilmesi halinde daha anlaşılır olacaktır.

Sarhoşluğun kabahat olarak değerlendirilebilmesi için, sadece sarhoş olması yeterli değildir. 5326 sayılı Kanunun 35. maddede açıkça belirtildiği gibi, başkalarının huzur ve sükûnunu bozacak şekilde davranmalıdır. Zira kişinin iradesi

¹¹² R.G. Tarihi: 9/5/1959, Kanun Nu:7258, Sayı: 10201, Tertip: 3, Cilt: 40, s.: 988

ile aldığı alkol ve uyuşturucu, işlediği fiillerin cezalandırılmasını engellemektedir¹¹³.

2559 sayılı Polis Vazife ve Salâhiyet Kanununda¹¹⁴, halkın rahatını bozan, rezalet sayılacak surette sarhoş olan, sarhoş halinde başkalarına tecavüz eden ve mutlak surette kamu düzenini bozan şahısların üzerlerinin polis tarafından aranılacağı, ele geçen para, evrak, kıymetli eşya, üzerlerinde kalması gereken başkaca eşyaların tespit edilip, bu kişilerin sarhoşlukları resmi doktor raporu ile tespit ettirildikten sonra düzenlenecek bir tutanak ile vakit kaybetmeden adli makamlara tevdisi gerekeceği yer almaktadır. Sarhoş olup aynı fiili işleyenler hakkında ayrı ayrı idari para cezası uygulanır.

Davranışın umuma açık yerlerde gerçekleşmiş olması gerekmez. Örneğin kendi evinde, diğer aile bireylerinin veya komşuların huzur ve sükûnunu bozucu davranışları da bu kapsamda değerlendirmek gerekir¹¹⁵. Yargıtay'ın bir kararında 5326 sayılı Kanunun 24. maddesi gereği, aynı kanunun 35. maddesine uyan kişinin eylemlerinin, sarhoşluk kabahati olarak gözetilmesi gerekirken, bu husus gözetilmeden idari para cezası verilmesine yer olmadığı kararı verilmesi usul ve yasaya aykırı görülmüştür¹¹⁶.

¹¹³ Güçlü, a.g.e, s. 405.

¹¹⁴ R.G. Tarihi: 14/7/1934, Kanun Nu: 2559, Sayı: 2751, Tertip: 3, Cilt: 15, s.: 575

¹¹⁵ Yargıtay 2. CD.nin 6443/2731, 25.07.2007 tarihli kararında sarhoşluk suçuna ilişkin yerel mahkemenin yargılanmasında kurulan hükmün, sanık tarafından temyizi neticesinde alkollü sanığın alkolün etkisiyle kamuya açık caddede mağdurlara sövmesi şeklinde yargılama konusu yapılan eyleminin 5326 S.K.nın 35. m. kapsamında idari para cezası gerektirdiği gözetilmeden karar verilmesi bozmayı gerektirmiştir. Yerel mahkemenin yargılama konusu olaya ilişkin olarak 5237 sayılı TCK'da bağımsız suç olarak düzenlemediği gerekçesiyle suçun ortadan kaldırılmasına dair verdiği karar yerinde görülmemiştir.

Yargıtay 2. CD. 2006/10365 E. sayılı 16.01.2007 tarihli kararında, yerel mahkemenin sanığın eylemini sarhoşluk suçu yönünden idari para cezası verilmesine yer olmadığına şeklindeki kararını kanuna aykırı görerek, aslında sanığın eylemi açısından 5326 sayılı Kanunun 24. m. gereğince aynı kanunun 35. maddesine uyan ve sarhoşluk olarak düzenlenen kabahat olarak düzenlemesi gerektiğinin gözetilmemesini ve yargılama konusu olaya ilişkin ilgili bu kanun maddelerinin uygulanmamasını yerinde görmeyerek bozmaya konu edinmiştir.

¹¹⁶ “Sanığın bu eyleminin 5326 sayılı Kanunun 24. maddesi gereğince aynı kanunun 35. maddesine uyan ve sarhoşluk olarak düzenlenen kabahat olarak düzenlenmesi gerektiği gözetilmeden, sarhoşluk suçu yönünden idari para cezası verilmesine yer olmadığı şeklindeki karar yasaya aykırıdır (Yargıtay 2.Ceza Dairesi 16.01.2007, 2006/10865).

1.5. Gürültü

Türk Dil Kurumu'nun güncel sözlüğünde gürültü, “*Aralarında uyum bulunmayan düzensiz seslerin bütünü, patırtı, şamata*” olarak tanımlanmaktadır¹¹⁷.

Gürültü kirliliği insanların hayatını olumsuz olarak etkilemektedir. Gürültü eylemine 5326 sayılı Kanunun 36. maddesinde ve TCK'nın 183.maddesinde yer verilmiştir. Kabahat oluşturan eylem, salt gürültü ile başkalarının huzur ve sükûnunu bozmaktır¹¹⁸.

Gürültü ile ilgili 5237 sayılı TCK'nın 183. Maddesinde, ilgili kanunlarla belirlenen yükümlülöklere aykırı olarak, başka bir kimsenin sağlığını zarar görmesine elverişli bir şekilde gürültüye neden olan kişinin, iki aydan iki yıla kadar hapis veya adli para cezası ile cezalandırılması gerektiğı öngörölmüştür.

5237 sayılı TCK'nın 123. maddesinde, “Kişilerin huzur ve sükûnunu bozma” başlığı altında, sırf huzur ve sükûnu bozmak maksadıyla bir kimseye ısrarla telefon edilmesi, gürültü yapılması, ya da aynı maksatla hukuka aykırı başka bir davranışta bulunulması suç olarak düzenlenmiştir.

Yine aynı kanunun 123. maddesinde, belirli kişi veya kişileri hedef alarak gürültü yapılması suç kapsamında değerlendirilmiştir. Örneğın, üst katta oturan bir kimsenin alt katta bulunan komşusunun huzurunu bozmak amacıyla sürekli ve ısrarla gürültü yapıp rahatsız etmesi, ceza hukuku anlamında huzur ve sükûnu bozma suçu olarak değerlendirilecektir. 5237 sayılı TCK'nın 183. maddesinde ise, belirli kişi veya kişilerin hedef tutulup tutulmamasının suçun oluşup oluşmadığı yönünden bir fark yaratmayacaktır.

5326 sayılı Kanunun 36. maddesinde şart olarak “belirli bir kişiye yönelik” ya da “sağlığını bozacak şekilde gürültü” aranmamıştır. Yalnızca “huzur ve sükûnu

¹¹⁷http://www.tdk.org.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.5991634d7b9654.3084971, (e.t. 16.07.2017).

¹¹⁸ Meran, a.g.e., s. 216.

bozacak” şekilde gürültü olması idari para cezası verilmesi için yeterli sebep olarak görülmüştür¹¹⁹.

1.6. Rahatsız Etme

Toplumun bütün bireyleri huzurlu ve sakin bir çevrede yaşama hakkında sahiptir. Bu hakkı 5326 sayılı Kanunun 37. maddedeki nedenlerle ihlâl etmişse, bu davranışlar “kabahat” sayılır. Kanunun 1. maddesinde de anlaşılabacağı gibi “rahatsız etme” kabahatinden söz edilmesi için mal veya hizmet satma amacının aranması gerekmektedir. Örneğin; mal veya hizmet satmak için çok yüksek sesle bağırılması, sürekli olarak telefonla aranması, argo sözler kullanma, önlerinin kesilerek yolundan alıkonulması vb. durumlardan söz edilebilir.

Başkasını rahatsız edici hareketin “mal satma” amacından çıkıp herhangi bir cinsel saldırı suçuna dönüşmesi halinde, örneğin; ahlak duygularını zedeleyici şekilde seslenme, bedene cinsel amaçla dokunma, temas eder boyuta varması halinde 5237 sayılı TCK’nın 102. maddesi gereği cinsel saldırı uçuunu oluşturabilir. Mal veya hizmet satmak için rahatsız eden kişi bir kişi de olabilir, birden fazla kişi de olabilir. Yani kabahate iştirak mümkündür. Bu kabahate azmettirmek de mümkündür. Azmettiren kişiye de asıl fail gibi idari para cezası verilir.

¹¹⁹ Yargıtay 18. CD.nin 2016/15421 esas 2017/2171 karar sayılı 27.02.2017 tarihli kararında gürültü kabahatine konu edilen yargılama konusu olaya ilişkin olarak CMK madde 234’teki yasal hakların hatırlatılması, şikayete ilişkin ise ayrıntılı olarak anlatımda bulunulmasının istenmesinin gerekliliği belirtilmiştir. Dosya, çevre mühendislik bilirkişisine gönderilmiş, alınan raporda yapılan ölçümlerin mevzuat açısından uygun olduğu, ölçülen değerlerin yönetmelikte belirtilen sınırın üzerinde olduğu tespiti yapılmıştır. Ancak bilirkişi raporunda tespiti yapılan gürültü düzeyinin yönetmelikte belirtilen sınırın üzerinde olduğu beyan edilse de, insan sağlığının zarar görüp görmediği değerlendirilmesinin de yapılması bilimsel ölçütler nazara alınarak karar vermeye elverişli bir bilirkişi raporunun tanzim edilmesi gerekmektedir. Bu maksatla; gürültü kabahatinin oluşup oluşmadığında ilişkin verilecek olan mahkeme kararına gerekçe yapılabilecek bilirkişi raporunda, üniversitelerin KBB anabilim dalı uzman hekimlerince tercihen odyoloji uzmanı 2 hekim ve 1 odyologtan oluşacak 3 kişiden oluşacak bilirkişi heyetine dosyanın tevdi ile gürültünün insan sağlığının zarar görmesine elverişli olup olmadığı yönünde alınacak rapora göre, sanığın hukuki durumunun belirlenmesi gerekmektedir. Emsal olarak gösterilen Yargıtay 18. CD. kararında; yerel mahkemenin 3 kişilik uzman bilirkişi heyetinden söz konusu raporu olmadığı gerekçesiyle eksik inceleme ve değerlendirme yaptığı ve dolayısıyla yetersiz gerekçeyle mahkûmiyet hükmü kurduğundan bahisle bozma kararı verilmiştir.

Yargıtay'ın bir kararında, rahatsız etmek kabahati ile ilgili olarak belediye mevzuatı gereğince idari para cezasını belediyenin hükme varması gerekmekte olup, yerel mahkemenin bu yönde hükme varması gerekirken, aksine TCK'yı uygulaması hatalı görülmüştür¹²⁰.

1.7. İşgal

Kamuya açık alanların herhangi bir şekilde işgal edilmesi ancak, yetkili makamların açık ve yazılı izni ile mümkündür. İzin almadan sergi açmak, gösteri yapmak, seyyar satıcılık yapmak kabahatini işleyenler hakkında idari para cezası verilir. Aynı şekilde belirtilen yerlere yetkili makamların izni olmaksızın inşaat malzemesi yığılması halinde de ikinci fıkra hükmü uygulanır. Gerekli izinlerin alınması halinde, işgal eylemi kabahat oluşturmaz.

Yargıtay'ın bir kararında, yollarda herkesin kullanım hakkı olduğu, yolların insanların, hayvanların ve taşıtların gelip geçtiği yerler olduğu, binanın eklentisi olan balkonun yüksekliği nedeniyle yaya veya araç geçişine engel olmasa bile yol üzerine gelecek şekilde yapılmış olmasının, yola tecavüz oluşturacağının kabulünün gerekmekte olduğuna yer verilmiştir¹²¹.

¹²⁰ Yargıtay 2. CD.nin 2000/1637 E. 2000/1766 K. sayılı 12.03.2003 tarihli kararında yargılama kapsamındaki rahatsız etmek kabahati ile ilgili sanıkların yerel mahkeme kararını temyizi üzerine, yerel mahkemenin hatalı kararının bozulmasına karar verilmiştir. Sanıklar temyiz itirazlarında AŞTİ'de müşteri çıkırtkanlığı yapma eyleminin belediye mevzuatı çerçevesinde yaptırım uygulamaya tabi olduğunun, yerel mahkeme hükmüne konu yapılan suçu oluşturmuyacağını ifade etmişlerdir. Sanıkların bu itirazlarının yerel mahkemece kabulü yerine reddine karar verilmesi nedeniyle Ankara 7. ve 18. Asliye Ceza Mahkemelerinin anılan bu kararlarında bir kısım sanıkların itiraz etmediği ve Ankara 9. Sulh Ceza Mahkemesinin itiraz etmeyen sanıklar yönünden kesinleşen kararında isabet görülmediğinden kararın bozulması gereği yazılı emre istinaden ihbar olunmuştur. Yargıtay 2. CD.nce yazılı emre dayanan ihbarname içeriği yerinde görülerek Ankara 9. Sulh Ceza Mah.nin kesinleşen kararı ile bir kısım sanıklar yönünden itirazının reddine dair Ankara 7. Asliye Ceza Mah.nin ve Ankara 18. Asliye Ceza Mah.nin kararlarının CMUK m.343 gereği aranmasına karar verilmiştir. Haklarında kararın kesinleşmediği ve kararı temyiz eden sanıklar yönünden ise itirazlarının kabulüne karar verilerek belediye mevzuatı gereğince yerel mahkemenin hükme varması gerekirken TCK'yı uygulaması hatalı görülmüştür ve İdari Para Cezasını belediyenin vermesi gerektiğini Yargıtay'ın emsal bu kararında değinilmiştir.

¹²¹ Davacı tarafından yolların yüksekliği nedeniyle yaya ve araç girişine engel olmasa bile yol üzerine engel olacak şekilde balkonun yola tecavüz oluşturduğu konulu davasının yerel mahkemece kabulüne karar verilmiştir. Kararın temyizi üzerine Yargıtay 8.HD'nin 2007/1180 esas sayılı dosyasından inceleme yapılarak fen bilirkişisinin yollarda herkesin kullanım hakkı olduğu, insanların, hayvanların ve taşıtların gelip geçtiği yerler olduğu, yüksekliği nedeniyle yaya veya araç geçişine engel olmasa bile yol üzerine gelecek şekilde yapılan balkonun yola tecavüz oluşturacağına ilişkin raporu yasal düzenlemelere aykırı olduğundan davanın reddine karar verilmesi gereken yerde, kabulüne karar verilmiş olmasını doğru görmemiştir.

1.8. Tütün Mamullerinin Tüketilmesi

Tütün Mamullerinin Zararlarının Önlenmesine Dair kanunun adı, 19.01.2000 tarihli ve 26761 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak 5727 sayılı Kanunun 1. maddesiyle 19.05.2008 tarihinden geçerli olmak üzere Tütün Ürünlerinin Zararlarının Önlenmesi ve Kontrolü Hakkında Kanun şeklinde değiştirilmiştir.

5237 sayılı Kanunun 39.m.1. fıkrasında, kamu hizmet binalarının kapalı alanlarında tütün mamulü tüketen kişiye, ilgili idari birim amirinin yetkili kıldığı kamu görevlileri tarafından idari para cezası verileceği, bu fıkra hükmünün, tütün mamulü tüketilmesine tahsis edilen alanlarda uygulanmayacağı yer almaktadır. Kapalı alan; Başbakanlık Genelgesinde, sabit veya seyyar bir tavanı veya çatısı (çadır, güneşlik vb. dâhil) olan, kapıları, pencereleri ve giriş yolları dışında bütün yan yüzeyleri geçici veya kalıcı olarak tamamen kapatılmış alanlar ile aynı şekilde tavanı veya çatısı olup yan yüzeylerinin yarısından fazlası kapalı bulunan yerler tanımlanmıştır¹²².

Aynı Kanunun 39.m.2. fıkrasında, toplu taşıma araçlarında tütün mamulü tüketen kişiye idari para cezası verileceği, kabahatin özel hukuk kişileri tarafından işletilen toplu taşıma araçlarında işlenmesi halinde bu cezanın ilk başvurulacak kolluk birim yetkilileri tarafından verileceği, kamuya ait toplu taşıma araçlarında işlenmesi halinde idari para cezası verme yetkisi bakımından birinci fıkra hükmünün uygulanacağı yer almaktadır.

Aynı kanunun 39. maddesinin son fıkrasında, özel hukuk kişilerine ait olan ve herkesin girebileceği binaların kapalı alanlarında, tütün mamullerini tüketilemeyeceğini belirtir açık bir işarete yer verilmesine rağmen, bu yasağa aykırı hareket eden kişiye idari para cezası verileceği yer almaktadır. 5757 sayılı Tütün Ürünlerinin Zararlarının Önlenmesi Ve Kontrolü Hakkında Kanunun¹²³ değişik 2/1. maddesi uyarınca tütün ürünleri,

¹²² R.G. Tarihi: 16.7.2009, **Başbakanlık Genelgesi**, Sayı: 2009/13.

¹²³ R.G. Tarihi: 26/11/1996, Sayı: 22829, Tertip: 5, Cilt: 36

- Kamu hizmet binalarının kapalı alanlarında,
- Koridorları dâhil olmak üzere her türlü eğitim, sağlık, üretim, ticaret, sosyal, kültürel, spor, eğlence ve benzeri amaçlı özel hukuk kişilerine ait olan ve birden çok kişinin girebileceği (ikamete mahsus konutlar hariç) binaların kapalı alanlarında,
- (Değişik 24/5/2013-6487/26. m.) Hususi araçların sürücü koltukları ile taksi hizmeti verenler dâhil olmak üzere karayolu, demiryolu, denizyolu ve havayolu toplu taşıma araçlarında,
- Okul öncesi eğitim kurumlarının, dershaneler, özel eğitim ve öğretim kurumları dâhil olmak üzere ilk ve orta öğrenim kurumlarının, kültür ve sosyal hizmet binalarının kapalı ve açık alanlarında,
- Özel hukuk kişilerine ait olan lokantalar ile kahvehane, kafeterya, birahane gibi eğlence hizmeti verilen işletmelerde tüketilemez.

Aynı Kanunun 2.m.4. fıkrasında açık havada yapılan her türlü spor, kültür, sanat, eğlence faaliyetlerinin yapıldığı yerler ile bunların seyir yerlerinde belirtilen alanlarda tütün ürünleri tüketenler ile, 3. maddenin 12. fıkrası (Tütün ürünleriyle ilgili izmarit, paket, ağızlık, kağıt vb. atıklar çevreye atılamaz.) hükmüne aykırı hareket edenler 30.03.2005 tarihli ve 5326 sayılı Kanunun 39. maddesi hükümlerine göre cezalandırılacağı yer almaktadır.

5326 sayılı Kanunun 39.m.3. fıkrasındaki hususa dikkat edilmelidir. Bu fıkra göre tütün mamullerinin tüketimine idari para cezası yaptırımının uygulanabilmesi için,

Özel hukuk kişilerine ait olan ve herkesin girebileceği binaların kapalı alanlarında olması ve burada tütün mamulü tüketilmeyeceğine dair açık bir işaretin yer alması gerekmektedir. Ancak bu konuda şikâyetin varlığı aranmaktadır.

İkinci maddedeki “işaret” ibaresini açacak olursak, salonlarda asgari on santimetrelik puntolarla, toplu taşıma araçlarında üç santimetrelik puntolarla herkes tarafından görülebilecek bir yere asılır. Bu sayılanlardan ‘şikâyet’ cezalandırılabilme

koşuludur¹²⁴. Tütün mamullerinin tüketilemeyeceğine dair uyarı asılmışsa, bu yasağa aykırı hareket eden kişi kabahat işlemektedir.

1.9. Kimliğini Bildirmeme

Kamu görevlisi göreviyle bağlantılı olarak kimlik veya adres bilgisi istediğinde, bilgi vermekten kaçınan ya da yanlış beyanda bulunan kişiye idari para cezası verilir.

Kimlik veya adres bilgisi vermekten kaçınan, gerçeğe aykırı beyanda bulunanlar kimliği belirlenemediğinden, Polis Vazife ve Salâhiyet Kanununun 40.m.2.f. hükmü uygulanır. Kişi, kimliği belirlenene kadar gözaltında tutulabilir. Kimliğinin belirlenmesi halinde gözaltı durumuna derhal son verilir. Polis Vazife ve Salâhiyet Kanununun 17. maddesi uyarınca polis, kendisinin polis olduğunu belgeleyen kimliğini gösterdikten sonra kimlik sorabilir.

1774 sayılı Kimlik Bildirme Kanununun¹²⁵ 2. Maddesine (EK-15) göre; ikametleri dışında farklı yerlerde konaklayan ve konaklama süreleri, mekânların isimleri ve konaklayan kişilerin kimlik bilgilerinin, kolluk kuvvetlerince talep edilmesi halinde ve Devler İstatistik Enstitüsü'ne kaynak sağlayacak şekilde bilgileri sunmak zorunluluk haline getirilmiştir.

Aynı kanunun 2. maddesinde sayılan tesislerin sorumlu işletmecilerinin kimlikleri, yine aynı kanunun 3. maddesi uyarınca tesis açılmadan evvel müessesenin sahibi veya kanuni temsilcisi tarafından örneğine uygun şekilde, en yakın kolluk örgütüne bildirilir.

Kimlik Bildirme Kanununda öngörülen yerlere giren çıkanların kimliklerini genel kolluk örgütlerinin her an incelemelerine hazır bulundurmama eylemleri 5326 sayılı Kanunun 40. maddesinde geçen kimlik bildirmeme kabahatini değil, Kimlik Bildirmeme Kanunu'nda öngörülen kabahatleri oluşturur ve 15. madde gereği idari para cezasıyla cezalandırmayı gerektirir. 5326 sayılı Kanundaki kimlik bildirmeme

¹²⁴ Meran, a.g.e., s. 241

¹²⁵ R.G. Tarihi: 11/7/1973, Sayı: 14591, Tertip: 5, Cilt: 12, S.: 2547

kabahatinin, 1774 sayılı Kanundaki eylemden farkı istendiğinde kimlik veya adresle ilgili bilgi vermekten kaçınma veya gerçeğe aykırı beyanda bulunmaktır.

TCK'nın 206. maddesine göre resmî belge düzenleme yetkisine sahip olan kamu görevlisine yalan beyanda bulunan kişi, üç aydan iki yıla kadar hapis veya adli para cezasıyla cezalandırılır. Beyanı alan memur, beyanın doğruluğunu araştırıp, buna kanaat getirdikten sonra resmî belgeyi düzenlemek durumunda ise, yani resmî belge sadece kişinin beyanına göre değil, memurun yapacağı inceleme sonucuna göre meydana getirilirse bu maddedeki suç oluşmaz.

Yargıtay'ın bir konuda, TCK'nın 268. maddesine göre suç nedeniyle kendisini suçsuz çıkarma amacıyla başkasına ait kimliği veya kimlik bilgilerini kullanan kimsenin bu eylemin gerçeğe aykırı kimlik bildirme kabahatini oluşturacağı ve bu kapsamda cezalandırılacağı yer almaktadır¹²⁶.

Resmî belge düzenlendiği esnada değil de, görevle ilgili olarak görevin yerine getirilmesi sırasında kamu görevlisi tarafından sorulması halinde kimliği ya da adresiyle ilgili bilgi vermekten kaçınan ya da gerçeğe aykırı beyanda bulunan kişiye 5326 sayılı Kanunun 40/1. Maddesi gereği idari para cezası verilir. TBMM'de kabul edilen ve yürürlüğe giren 2935 sayılı OHAL kanununda cezai hükümleri düzenleyen 25/a-1 maddesinde, bölge valisi veya il valisi tarafından, bu kanun veya diğer kanunlarla verilen yetkilere dayanılarak alınan tedbirlere aykırı hareket edenler, emirleri dinlemeyenler veya istekleri yerine getirmeyenler veya kimliklerine dair

¹²⁶ Yargıtay 11.CD' nin 2017/1607 Esas 2017/2149 karar sayılı 22.03.2017 tarihli kararında sanığın kimliğini bildirmeme kabahati ile ilgili olarak sanığın kendisine kimlik soran kolluk görevlilerine kimlik bilgilerini beyan ettiği, sanığın kimlik bilgilerini tespiti için polis merkezine götürüldüğü ve kimlik bilgilerini doğru olarak bildirmesi istendiği, bu kez sanığın gerçek kimlik bilgilerini beyan ettiğine ilişkin yargılama konusu yapılan olayda yerel mahkemenin verdiği kararın temyizi üzerine bu kararı hukuka aykırı olduğu görülerek bozulmasına karar verilmiştir. Buna göre Yargıtay bozma kararında, kamu görevlisi tarafından düzenlenen resmi bir belge olmadığı sanığın yalan beyanda bulunarak kamu görevlisini kandıramadığı bu nedenle suçun yasal unsurlarının oluşmadığı gerekçesiyle yerel mahkemenin mahkumiyet hükmünü bozmuştur. Ancak Yargıtay sübuta eren eylem yönünden 5326 sayılı Kabahatler Kanununun 40.md de düzenlenen gerçeğe aykırı kimlik bildirme kabahatinin oluşacağını ve bu maksatla kanunun yararına bozma istemine yönelik düzenlenen ihbarnamedeki içeriği yerinde görerek yerel mahkemenin hukuka uygun görülmeyen kararını bozarak yargılama konusuna ilişkin CMK m.309 f.4-d gereğince karar verilebileceğini 5326 sayılı Kabahatler Kanunu 24.maddeye göre mahkemelerce de idari yaptırım kararı verilip bu yönde hüküm kurulması gerektiğinden dosyanın yetkili yere tevdi için Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığına gönderilmesine karar verilmiştir.

kasten veya gerçeğe aykırı bilgi verenler ya da bilgi vermekten çekinenler, fiilleri başka bir suç oluştursa bile ayrıca 3 aya kadar hapis cezasıyla cezalandırılacağı yer almaktadır.

1.10. Çevreyi Kirletme

Medeni toplumlarda, meydan, cadde, sokak gibi bütün bireylerin kullanımına ait alanların temiz ve yaşanılır bir halde bulundurulması ve bu nedenle evsel, bireysel ya da işletme atıklarının bunların toplanmasına ve depolanmasına özgü yerlere bırakılması gerekmektedir¹²⁷.

5326 sayılı Kanunun 41. maddede geçen “Çevreyi Kirletme” kabahatinin 1. Fıkrasına (EK-16) göre;

- Evsel atıkları belediyenin belirlediği toplama alanları dışına atanlara,
- Toplu yemek pişirme ve servis yerlerine tahsis edilen alanlar dışına atıklarını atanlara,
- Yine hayvan kesim yerleri dışında kesim yapan veya atıklarını belirtilen alanlar dışına atanlara uygulanacak idari para cezaları uygulanacağı kanun maddesinde açıkça belirtilmiştir.

Bu kanun maddesinde, hayvan kesmek ve atıkların kamuya açık alana atılması ayrı bir kabahat olarak tanımlanmıştır. Böylelikle, özellikle ülkemizde kurban bayramlarında ortaya çıkan kirliliğin önüne geçmek hedeflenmiştir.

Maddenin bir özelliği de meydana getirilen kirliliğin kişi tarafından derhâl temizlenmesi halinde para cezası verilmeyebileceğidir¹²⁸. Yine 5326 sayılı Kanunun 41. maddesinde, inşaat atık ve artıklarını bunların toplanmasına veya depolanmasına özgü yerler dışına atan kişiye idari para cezası verileceği, inşaat faaliyetinin bir tüzel kişi adına yürütülmesi hâlinde bu tüzel kişi hakkında verilecek idari para cezasının

¹²⁷ Yılmaz, a.g.e., s. 293.

¹²⁸ Güçlü, a.g.e, s. 417.

üst sınırının kanunda belirtilen miktar olacağı, bu atık veya atıkların kaldırılmasına ilişkin masrafın da ayrıca kişiden tahsil edileceği yer almaktadır.

İnşaat atıkları, ev atıkları gibi olmayıp ebat olarak çok büyük olabilir. Çoğunlukla dışarıdaki çöp kutularına atılacak nitelikte değildirler. Bu atıkların atılabileceği yerler ayrı ve sınırlıdır. İnşaat faaliyetinin tüzel kişi adına yürütülmesi halinde, idari para cezasının üst sınırının uygulanabileceği, inşaat atıklarının kaldırılma masrafının ise kişiden tahsil edileceği yer almaktadır.

5326 sayılı Kanunun 41. maddesinde kullanılamaz hâle gelen veya ihtiyaç fazlası ev eşyasını bunların toplanmasına ilişkin olarak belirlenen günün dışında sokağa veya kamuya ait sair bir yere bırakan kişiye idari para cezası verileceği, bu eşyanın toplanması konusunda belediye tarafından belirli aralıklarla yılda üç günden az olmamak üzere belirlenen günler önceden uygun araçlarla ilân olunacağı yer almaktadır.

Aynı kanun maddesinin “d” fıkrasında yer alan hükümde, kullanılamaz hâle gelen veya ihtiyaç fazlası eşyalarla ilgili belediyelerin yükümlülüğü bulunmakta olduğu yer almaktadır. Buna göre, her yıl, örneğin; ocak, mayıs, eylül ayının belirli bir günü gibi, yılın çeşitli günlerinde ve yılda en az üç kez olmak üzere belediyeler tarafından, bu tür eşyanın toplanma günleri önceden belirlenip uygun araçlarla duyurulur. Ancak bu günlerde belli saate kadar ev eşyası dışarıya bırakılabilir.

Kullanılamaz hâle gelen motorlu kara veya deniz nakil araçlarını ya da bunların mütemmim cüzlerini sokağa veya kamuya ait sair bir yere bırakan kişiye yine aynı kanun maddesi uyarınca idari para cezası verilir. Bunların kaldırılmasına ilişkin masraf da kişiden ayrıca tahsis edilir.

Bu kabahatler dolayısıyla idari para cezasına belediye zabıta görevlileri karar verir.

Kabahatler dolayısıyla meydana gelen kirlilik kişi tarafından derhal giderilecek olur ise, idari para cezasına karar verilmeyebilir. 5326 sayılı Kanunun 41. maddesinde hükümleri belediye sınırları içerisinde uygulanacak olup, özel kanundaki hükümler saklıdır.

Yargıtay'ın bir kararında, geri dönüştürülebilir maddeler şirketinin yetkilisi olduğu belirlenen kişi hakkında suç duyurusunda bulunulduğu, suç duyurusunun akıbetinin araştırılması gerektiği, gerekli görülürse çevreyi kirletme kabahati ile birleştirilmesi lüzumu dikkate alınarak yerel mahkemenin aksi yöndeki hükmü bozulmuştur¹²⁹.

1.11. Afiş Asma

Cadde ve sokak kenarlarında bulunan duvar veya bölgelere, parklar, meydanlar, cadde ve sokaklara, yetkili makamlardan açık ve yazılı izin alınmaksızın, kâğıt, bez gibi afişlerin veya ilanların asılması kabahat kapsamında değerlendirilip, idari para cezası öngörülmüştür.

Afiş asma kabahati, 5326 sayılı Kanunun 42. maddesinde düzenlenmiştir. Bu maddeye (EK-17) göre; kamuya ya da özel kişilere ait alanlara her türlü afiş asan kişilere idari para cezası verilir. Asılan afişler aynı içerikte ise tek fiil sayılır.

5326 sayılı Kanunun 42. maddesinin birinci fıkrasında, yetkili makamlardan alınan açık ve yazılı izne dayalı olarak asılan afiş ve ilanlar açısından uygulanmayacağı, bu izinde, afiş ve ilanın asılacağı zaman dilimi açık bir şekilde gösterileceği, bu afiş ve ilanlar izin verilen gerçek veya tüzel kişi tarafından bu sürenin dolmasını müteakip derhal toplatılacağı, toplatma yükümlülüğüne aykırı hareket edilmesi hâlinde birinci fıkra hükmüne göre idari para cezası verileceği yer almaktadır.

Ayrıca bu afiş ve ilanların kaldırılmasına ilişkin masrafların da ilgili kişilerden tahsis edileceği, bu kabahatler dolayısıyla idari para cezasına, kolluk veya

¹²⁹ Çevreyi kirletme kabahati ile ilgi yerel mahkemede yapılan yargılama sonucunda o yer Cumhuriyet Savcısına kararın temyiz edilmesi üzerine dosya Yargıtay 18.CD 'ne gönderilmiştir ve Yargıtay 18.CD. 2016/15971 Esas 2017/2203 karar sayılı 28.2.2017 tarihli kararında yerel mahkemenin kararını usul ve yasaya aykırı görerek bozmuştur. Yargıtay 18.CD. bozma kararına gerekçe olarak yargılama konusu olaya ilişkin geri dönüştürülebilir maddeler şirketin yetkilisi olduğu belirlenen kişi hakkında suç duyurusunda bulunulduğunu, dolayısıyla bu suç duyurusunun akıbetinin araştırılması gerektiği dava açılmış ise yerel mahkemede görülen ve temyiz konusu yapılan çevreyi kirletme kabahati ile ilgili dava ile birleştirilmesi gerektiğini tüm kanıtların birleştirilecek olan bu iki dava dosyasında birlikte değerlendirilmesi ve sonrasında sanığın hukuki durumu belirlenmesi gerektiği bu bahisle Cumhuriyet Savcısınca yapılan temyiz nedenleri yerinde görülerek yerel mahkemenin hükmü bozulmuştur.

belediye zabıta görevlilerince karar verileceği, özel konulardaki hükümlerin saklı olduğu yer almaktadır.

Toplumun tüm bireylerine tahsis edilmiş meydan, cadde, sokak, park veya alanlara yetkili makamlardan izin almadan afiş veya ilan asılması idari para cezasını gerektiren kabahattir. Afiş ve ilanlar tek nüsha olmayacağından, bütün afişler tek fiil sayılır. Seçim döneminde afiş ve ilan asılması, seçim mevzuatında özel olarak düzenlendiğinden, bu hüküm kapsam dışı bırakılmıştır¹³⁰.

1.12. Silah Taşıma

Türk Dil Kurumu sözlüğünde silah, “savunmak veya saldırmak amacıyla kullanılan araç” anlamına gelmektedir¹³¹.

5326 sayılı Kanunun 43.m.1. fıkrasında, yetkili makamlardan, ruhsat almaksızın kanuna göre yasak olmayan silahları park, meydan, cadde veya sokaklarda görünür bir şekilde taşıyan kişiye, kolluk tarafından idari para cezası verileceği yer almaktadır.

2521 sayılı Avda ve Sporda Kullanılan Tüfekler, Nişan Tabancaları ve Av Bıçaklarının Yapımı, Alımı, Satımı ve Bulundurulmasına Dair Kanun¹³² hükümlerine göre; her türlü av tüfeklerini, hava ve gaz basıncı ile çalışan ateşsiz tüfek ve tabancaları ile bunların aksamını yapan fabrika ve imalathanelerinin kurulması, tüfek ve tabancalar ile av bıçaklarının yapılması, satılması, satın alınması, bulundurulması ve taşınması kanuna tabidir.

Bu kanun kapsamındaki silahlar, Kanunun 3. maddesinde tanımlanmıştır. Kanun maddesine göre;

¹³⁰ Afiş asma kabahati ile ilgili yerel mahkeme hükmünde 01 Haziran 2005 tarihinde yürürlüğe giren 5326 sayılı Kanunun 42.maddesinde bu suça ilişkin idari para cezası yaptırımını öngörölmüş olmakla yerel mahkemece bu hüküm gözetilmeden beraat kararı verilmiş, kararın temyizi üzerine Yargıtay 9.CD’nin 1724/3169 sayılı 7.6.2006 tarihli yerel mahkemenin bu kararı ile bozulmuştur. Yargıtay 9.CD yaptığı temyiz incelemesinde 1.6.2005 tarihinde yürürlüğe giren 5326 sayılı Kanunun 42.maddenin yerel mahkemece göz ardı edilmesini ve beraat kararı verilmesini usul ve yasaya aykırı görmüştür.

¹³¹ http://www.tdk.org.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.59917f7cdf5e91.31414459 , (e.t. 16.07.2017).

¹³² R.G. Tarihi: 15/9/1981, Kanun Nu: 2521, Sayı: 17459, Tertip: 5, Cilt: 20, s.: 419

Yivsiz av tüfeklerinin, avda ve atıcılık sporunda kullanılan ve namlularında yiv-set bulunmayan tüfekler olduğu; Spor ve Nişan Tüfekleri ve Tabancalarının, hava ve gaz basıncıyla çalışan ateşsiz, namluları yivli veya yivsiz olan, uluslar arası standartlara uyan tüfek ve tabancalar olduğu; Av Bıağının, sadece avda kullanılan, av hayvanlarını kesmeye, yüzmeye ve parçalamaya yarayan oluksuz, sırtı k t veya testereli bıçaklar olduğu yer almaktadır. 2521 sayılı Kanunun amacı silahların tüm yönleriyle denetimini sağlamaktır.

6136 sayılı Ateşli Silahlar Ve Bıçaklar İle Diğer Aletler Hakkında Kanun¹³³ kapsamında bulunan silahlar yasak, 2521 Sayılı Kanundakiler ise 5326 sayılı Kanunun 43. maddesindeki ifadeyle “yasal olmayan” silahlardır.

2521 sayılı Kanunda  ng r len silahların yetkili makamlardan izin almaksızın park, meydan, cadde ve sokaklarda görünür şekilde taşınması kabahat olarak  ng r lm şt r.

5326 sayılı Kanunun 43. Maddesinde kanuna göre yasak olmayan ruhsata tabi silahların “görünür bir şekilde taşınması” kabahat sayılmıştır. Bu tür silahların ruhsatsız olsa bile görünmez şekilde (araçta, çantada vb.) taşınması ya da evde veya araçta bulundurulması da 43. maddede öngörülen kabahati oluřturmamaktadır¹³⁴. 2521 sayılı Kanunun 5728 sayılı Kanunla değişik 13. maddesinde, mülkiyeti kendisine ait olup olmadığına bakılmaksızın, yivsiz tüfek ruhsatnamesi olmadan yivsiz av tüfeği bulunduran kişiye idari para cezası verileceği hükmü düzenlenmiştir. Kanuna göre yasak olmayan silahlardan olan yivsiz av tüfeğinin ruhsatsız bulundurulması kabahat olduğundan, 43. madde gereğince olmasa da 2521 sayılı Kanunun 13. maddesi gereği cezalandırılmayı gerektirir.

¹³³ R.G. Tarihi: 15/7/1953, Kanun Nu: 6136, Sayı: 8458, Tertip: 3, Cilt: 34, s.: 1542

¹³⁴ Meran, a.g.e, s. 262.

Yargıtay'ın bir kararında sanığın ruhsatsız silah bulundurma suçunun oluşup oluşmadığına ilişkin yapılan yargılama sonucunda yerel mahkemece verilen mahkûmiyet hükmü Cumhuriyet savcısınca temyiz edilmiştir ve 5728 sayılı Kanunun 4. ve 5. maddeleri gözetilmeden kurulan mahkûmiyet hükmünün usul ve yasaya aykırı olduğu kanaatine varılmıştır¹³⁵.

¹³⁵ Yerel mahkemede yargılama konusu sanığın ruhsatsız silah taşıma suçuna ilişkin yargılama sonucunda kurulan hüküm 5728 sayılı kanunla değişik 13.m.1.f uyarınca 30 gün adli para cezası tayini cezası olup bu hüküm sanık ve o yer Cumhuriyet Savcısına temyiz edilmiştir. Yargıtay 3.CD. 2017/2113 esas 2017/3907 karar sayılı kanunun 4.ve 5.md nin 2.f gereğince 450TL'ndan fazla para cezasına hükmedilmemesi gerektiğini gözetmeden 5728 sayılı kanunla değişik 13.m.1.fıkrası uyarınca 30 gün adli para cezası tayinini usul ve yasaya aykırı görerek bozmuştur. Ancak sanık ve o yer Cumhuriyet Savcısının istemine aykırı olarak 6723 sayılı kanunun 33.md ile değişik 5320 sayılı kanunun 8.md 1.f ile yürürlükte bulunan 1412 sayılı CMUK'ın 321 m. gereğince yerel mahkeme kararı Yargıtay'ca bozulmuş olup temyiz istemi yapılan husus yeniden yargılamayı gerektirmediğinden '30 gün adli para cezası karşılığı olan 600 TL para cezası' yerine '450 TL adli para cezası' şeklinde yerel mahkeme hükmünün düzeltilerek onanmasına karar verilmiştir.

SONUÇ

Belli bir düzenin varlığı sayesinde, insanların toplum halinde yaşayabilmesi sağlanmaktadır. Siyasal örgütlenmelerin oluşturularak devleti oluşturdukları toplumlardaki bu düzene ‘Kamu düzeni’ adı verilmektedir. Bu kurallar ile oluşturulmuş olan kamu düzeninin korunabilmesi amacıyla, İdare ve Ceza Hukuku’nun sağlamış olduğu, öngördüğü kurallar ile müdahale edilmektedir.

Kamu düzeninin korunması amacıyla, idare kolluk faaliyetlerini yerine getirir. Kamu düzeninin sağlamış olduğu kolluk faaliyetleri sayesinde, toplumun dışsal ve maddi düzeni korunmaya çalışılmaktadır. Kamunun güvenliğini, dirliğini, esenliğini, sağığını, ahlaki, ekonomik düzeni, kamusal çevre, kamusal estetik ve bireylerin kendilerine karşı korunmaları temel olarak alınır.

Kolluk kuvvetleri adli ve idari kolluk olarak ikiye ayrılmıştır. Adli kolluk; kanunda suç olarak belirtilmiş bir unsurun, delilleri ve suçluların belirlenmeleri ile ilgili makamlara yardımcı olan kolluk kuvvetidir. İdari kolluk; kamu düzenini bozan veya bozma tehlikesi gösteren durumlarda önleyici kolluk yetkilerini kullanarak, kamu veya failine karşı yaptırım uygulayan yapıdır. Kolluk faaliyetleri birtakım işlem ve eylemlerle yerine getirilmektedir. Kolluk tedbirleri adı verilen eylemler, bireysel veya genel olarak ortaya çıkabilir.

İdarenin geçici ve genel düzenleyici işlemlerini genel kolluk işlemleri olarak; denetim gözetim ihtar ve idari yaptırımlar şeklinde olan işlemlerini ise bireysel kolluk işlemleri olarak gerçekleşmektedir. İdari ceza hukuku, bireysel kolluk faaliyetleri sonucu idari yaptırımları uygulamaktadır.

İdari ceza hukukunda, fiili olarak kabahatlerle, yaptırım olarak da idari yaptırımlarla sınırlıdır. İdari yaptırımlar cezalandırıcı veya uyarıcı niteliktedirler.

Kabahat fiilleri bakımından, kanunla öngörölme zorunluluğı, suçlardaki kadar kati bir şekilde uygulanmamaktadır. Bu alanda belirlilik esastır. İdari işlem, bir fiilin kabahat olduğunu belirleyen tüzük ve yönetmelik şeklinde olmalıdır. Yaptırım olarak kanunilik ilkesine bağılıdır. Geriye yürümezlik ilkesi ceza hukukunda olduğu şekliyle, kabahatler ve idari yaptırımlar içinde aynı şartlarıyla geçerlidir.

Sorumluluğun kişiselliği ilkesine göre, bireyin şahsına yönelik idari yaptırımlar, çok ciddi şekilde uygulanmasına rağmen, mal varlığına yönelik nesnel durumlar, daha esnek bir çerçevede uygulandığı görülmektedir. Kusur ilkesi, sorumluluğun kişiselliği ilkesinin bir sonucudur. Bir kimsenin gerçekleştirmiş olduğu bir fiilden dolayı ancak kusurluluğunun varlığı durumunda yaptırıma muhatap olur. Kast ya da taksir şeklinde bir kusur ortaya çıktığında, birey kabahat fiili için yaptırıma muhatap olur. 5326 sayılı Kanunun belirli maddelerinde bu konu hakkında öngörude bulunulmuştur.

Kabahat fiili ortaya çıkıp gerçekleşmiş ise öngörülen yaptırım makul biçimde olmalıdır. Ortaya çıkan kabahat fiili için, uygulanacak idari yaptırımlar, insan onurunu zedeleyecek şekilde olmamalıdır. Kişinin hürriyetini kısıtlayıcı ve bağlayıcı biçimde de olamaz.

Non bis in idem ilkesi, işlenmiş olan bir fiilden dolayı, failin birden fazla yaptırıma muhatap olmaması ilkesi olup, kabahat şeklinde gerçekleşmiş olan bir fiilin, hem idari para cezası hem de farklı bir yaptırım öngörüyorsa, ne bis in idem ilkesi için her hangi bir engel oluşturmaz. Bu durumun, bazı uygulamalar ve bazı kanun maddelerince göz ardı edildiği birkaç durumda söz konusu olabilir.

Bireyler kendilerine isnat edilen suçu öğrenme hakkına sahip olduğu gibi, kendisini savunma hakkında da sahip olmalıdır. Bu fiil sonucunda verilecek yaptırıma karar verecek idari makam, kamu görevlisi tarafsız olmalıdır. Verilecek karara karşı, yargı yoluna başvurma hakkına da sahip olmalıdırlar.

5326 sayılı kabahatler kanunun yürürlüğe girmesiyle birlikte, diğer kanun maddelerinde yer alan, karşı düzenlemeler önemini yitirmiş, geçersiz sayılmıştır. Bu kanunun getirmiş olduğu parasal düzenlemeler sonucunda ortaya çıkan, parasal nitelikli yaptırımlar ile para cezalarının farklılıkları birbirlerinden ayırt edilmesi gerekmektedir.

İdari para cezaları, idari yaptırımların ve dolayısıyla idari işlemlerin bir türüdür. Bireyin işlemiş olduğu kabahat fiili neticesinde, kararlaştırılan ve ilgilisinin mal varlığında eksilmeye neden olan özel idari işlemdir. İdari makamlar tarafından

idari usuller uygulanarak karar verilir. Bundan dolayı kamusal para cezaları ve tazminat para cezalarından farklıdır. Medeni para cezalarına göreyse kamu düzenine aykırılık teşkil eden fiiller için belirlenen idari para cezalarından farklıdır.

İdari para cezaları, kabahat fiilleri karşılığında öngörölmeleri, kural olarak idarece ve idari usullerle karıştırlmamaları, idarenin hem iddia makamı hem de karar alma makamı olması, 6183 sayılı kanun hükümlerine göre tahsil edilmeleri ilgili kanunda özel hüküm yoksa, genel veya özel affa tabi olmamaları, adli sicile kaydedilmemeleri, yerine getirilmeme halinde başka nitelikte bir cezaya çevrilmemeleri, adli para cezalarının uygulanmasında ve kural olarak başka bir para cezasının uygulanmasında tekerrüre esas olmamaları, bazı durumlarda, ölüm halinde suçun şahsiliğı dahi tahsil edilebilmeleri, tüzel kişiler hakkında da uygulanabilmeleri, kanunda hüküm bulunması durumunda uzlaşmanın mümkün olması ve bazı koşulların gerçekleşmesi halinde idarece geri alınabilmeleri özellikleriyle, adli para cezalarından ayrılırlar. İdari para cezasını gerçekleştiren kabahat fiilleri, özel oluşum biçimleri yönünden de suçlarda farklılık arz ederler. Kabahatlerde teşebbüs halinde yaptırım uygulanmamaktadır.

İdari para cezalarının, şekle ilişkin koşulları kanunda ayrıntılı olarak belirtilmiştir. Cezaya muhatap olan kişinin bilgileri ve kabahat fiiliyle ilgili bilgiler, yapılacak tebligatta yer alması gerekmektedir. Ayrıca ilgilinin kullanacağı başvuru yollarının ve sürelerinin, kararı veren kamu görevlilerinin kimliklerinin yapılacak tebligatta yer alması gerekmektedir.

İdari para cezalarında, karar alma yetkisi, ilgili kanunda belirtilen, idari makam, kurul, kamu görevlisine veya bazı durumlarda cumhuriyet savcılarına, ceza mahkemelerine aittir. İdari para cezalarını düzenleyen 17. maddede bir tanım yapılmamıştır. İdari para cezasının miktarının belirlenmesinde, ilgili kamu görevlisinin takdiri esas alınmış olup, sorunların giderilmesi için belirgin sınırların çizilmesi gerekmektedir.

Kabahatlerle ilgili delil toplama hükmü olmamasına rağmen, hukuka aykırı olan bir fiilin soruşturulmasında yapılması gereken en önemli şey delillerin toplanmasıdır.

İdari para cezalarında, belirlenen parasal miktar, maktu olabileceği gibi nispi de olabilir. Bunlarla birlikte, parasal miktarının alt ve üst sınırı kanunda öngörülerek işlenen kabahatin haksızlık içeriği, failin kusuru ve ekonomik durumuna göre yaptırım miktarı belirlenmektedir. Alt ve üst sınırın belirlenerek her fiile göre bu sınırlar arasında yaptırım miktarının idarece somutlaştırılması, yaptırımın bireyselleştirilmesine, failin kişiliğine uydurulması amacına hizmet edeceğinden daha fazla tercih edilmelidir.

İşlenmiş olan kabahat fiili karşılığında idari para cezası öngörülmesinin esas amacı, kamu düzeninin korunmasıdır. İşlenen kabahat fiilinin parasal bir zarara neden olması halinde, zararın tazmini de söz konusu olacaktır. Kesinleşen idari para cezalarının yerine getirilmesi, diğer kamu alacakları gibi 6183 sayılı Kanuna göre yapılacaktır.

İdari para cezalarına belirli bir sürede karar verilmemesi halinde, soruşturma zaman aşımının geçmesi dolayısıyla, yaptırım kararı alınamayacaktır. Dolayısıyla da para cezası tahsil edilemeyecektir.

Bazı idari para cezaları için itiraz merci adli yargı iken, bazı özel yasalarda itiraz merci Danıştay ve idari yargı olarak yürürlüğünü sürdürmektedir.

İdari para cezalarının yapısal denetimi, 5326 sayılı Kanun ile sulh ceza mahkemelerinin görev alanına devredilmiştir. İdari para cezalarına karşı yapılacak başvurularda, sulh ceza mahkemeleri yetkili kılınmıştır. Yapısal denetimi ise idari mahkemelerin görev alanında olmalıdır.

İdari para cezalarının varlığının en önemli nedenlerinden biri, kişileri cezaevlerinin kötü koşullarından korumak, kabahat türü hafif suç işleyen insanların cezaevindeki olumsuz şartlardan korunmasını sağlamaktır.

Suçlara göre toplumda daha basit nitelikte kabul edilen ihlaller, mahkemelerin önüne gelmemiş olacak, zaten yeterince iş yükü bakımından yoğunluk yaşayan mahkemeler, basit fiillerle uğraşmayacaktır. Mahkemeler ağır nitelikte olan suçları incelerken, daha fazla zamana sahip olup, bu sayede bu tip basit olayların sonuçlanması zaman almayacaktır.

İdari para cezalarının uygulanması konusunda, her idari işlem için farklı usul hükümlerinin özel yasalarda yer almasından dolayı sıkıntılar yaşanabilmektedir.

Kabahatler Kanunun getirdiği en büyük avantaj, yapısal denetim görevlerinin genel olarak adli yargıya verilmiş olmasıdır. İdari para cezaları idari işlem niteliğindedir. Herhangi bir yargılama makamının işlemine gerek duyulmaksızın yaptırım uygulanıyor olması, idari para cezalarının en dikkat çekici özelliğidir.

Yasada, kabahatlerin iştirak halinde işlenebileceğinin kabul edilmesi ve her bir failin asli fail gibi cezalandırılmasına karşın, yargı yoluna başvurarak idari para cezası ödemeyecek olan bir failin faydalandığı sonuçtan, yargı yoluna başvurmayarak idari para cezasına muhatap olan failin faydalanmamasıdır. Bu konu hakkında ceza kanununda düzenleme yapılması uygun olacaktır.

Yasada taksitlendirme sonrasında, dava açılması halinde nasıl bir uygulama yapılacağı konusu açıkça bildirilmemiştir. Bir yıl içinde ve dört eşit taksite ödenmesine karar verilebileceği ifade edilmiştir. Buna karşın, yargılama sürecinin bir yıldan fazla sürmesi halinde durumun ne olacağı belirtilmemiştir.

Ayrıca kabahatler Kanununda, bir fiilin, hem kabahat hem de suç oluşturması halinde, kişinin sadece suçtan dolayı cezalandırılacağını öngörmüştür.

KAYNAKÇA

Kitap

Artuk, M, E., Gökçen, A., Caner A., **Ceza Hukuku Genel Hükümler**, 10. Baskı. Ankara, Adalet Yayınevi, Temmuz 2016.

Centel, N., Hamide, Z., **Ceza Mahkemesi Hukuku**, 4. Baskı, İstanbul: Beta Basım Yayın, 2006.

Çağlayan, R., **İdari Yaptırımlar Hukuku**, Ankara, Asil Yayınevi, 2006, s. 188.

Duran, L., **İdare Hukuku Ders Notları**, 1982 Basım, İstanbul, Fakülteler Matbaası, 1982, s.401.

Ekici, M., **Gerekçeli Kabahatler Kanunu ile İdari Suç ve Cezaları**, Ankara, Adalet Yayınevi, 2005.

Giritli, İ., Bilgen, P., Tayfun, A., **İdare Hukuku**, 1. Baskı İstanbul, Der Yayınları, 2001.

Güçlü, Y., **İdari Para Cezaları ve Diğer İdari Yaptırımlar**, Ankara 2008.

Güçlü, Y., **İdari Para Cezaları ve Diğer Yaptırımlar**, 3. Baskı, Ankara, Seçkin Yayınevi, Ocak 2016.

Günday, M., **İdare Hukuku**, 9. Baskı, İmaj Yayınevi, Ankara, 2004.

Gündüz, H., **Rekabet Hukukunda Uygulanan İdari Para Cezaları**, 1. Baskı. Ankara, Rekabet Kurumu, Temmuz 2014.

Işık, N., DüNDAR, M., **100 Soruda 2872 Sayılı Çevre Kanunu Uyarınca Kesilen İdari Para Cezaları**, 3. Baskı, Ankara, Seçkin Yayınevi, 2014.

İçel, K., **Ceza Hukukunda Taksirden Doğan Sübjektif Sorumluluk**, İstanbul Cezaevi Matbaası, 1967.

- İçel, K., Akıncı, F., Özgenç, İ., Sözüer, A., Mahmutoğlu, F., Ünver, Y., **Yaptırım Teorisi**, 2. Baskı. İstanbul, Beta Yayınları, 2000.
- İnan, A., Demir, İ., **Uygulamalar İçin Açıklamalı-Gerekçeli 5326 Sayılı Kanun**, 2.Baskı, Ankara, Korza Yayıncılık, 2014
- Karagülmez, A., **Türk Hukukunda Ceza Kararnamesi ve Ön ödeme**, Ankara, 1999.
- Karagülmez, A., **Suç Olmaktan Çıkarma - İdari Para Cezaları - Açıklamalı Kabahatler Kanunu**,1. Baskı, Ankara: Seçkin Yayınevi, Mayıs 2005.
- Kunter N., Yenisey, F., Nuhoğlu, A., **Muhakeme Hukuku Dalı Olarak Ceza Muhakemesi Hukuku**, 14. Bası, İstanbul, 2006, s. 1302.
- Marty, M.D., Teitgen, C.C. Punir Sans Juger, **Economica**, Paris, 1992.
- Meran, N., **Açıklamalı, İctihathı Yeni Türk Ceza Kanunu**, 2. Baskı. Ankara, Seçkin Yayınevi, 2007.
- Meran, N., **Yargıtay İctihatlarıyla Kabahatler Kanunu ve Özel Kanunlarda İdari Para Cezaları**, 4. Baskı. Ankara, Adalet Yayınları, 2015.
- Muşul, T., **Gerekçeli-Notlu-İctihathı-Açıklamalı Tebligat Kanunu ve İlgili Mevzuat**, 4. Baskı. Ankara: Arıkan Yayınları, 2008.
- Özen, M., **İdari Ceza Hukuku**, 1. Baskı. Ankara, Adalet Yayınevi, Ekim 2013.
- Özgenç, İ., **Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler**, 10. Baskı, Ankara, Seçkin Yayıncılık, 2014
- Öztürk, B., **İdari Ceza Hukuku Sempozyumu**, 1. Baskı. Ankara: Seçkin Yayıncılık, Mayıs 2009.
- Parlar, A., Hatipoğlu, M., **5271 Sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu Yorumu ve İlgili Mevzuat**, Ankara 2008, C.2, s.2212.

Yalçın, İ., **Tüm Yönleriyle Kabahatler Hukuku**, 1970 Basım, Ankara, Seçkin Yayınevi, 2007.

Yener, O., **Açıklamalı-Emsal Kararlı Hususi Ceza Kanunlarındaki İdari Para Cezaları ve Hususi Cezalar Rehberi**, 1997 Baskısı, Ankara, Yetkin Yayınları, 1997.

Yılmaz, Z., **Türk Ceza Kanunu ve Kabahatler Kanunu**, 1. Baskı. Ankara, Seçkin Yayıncılık, Ağustos 2005.

Yılmaz, E., **Hukuk Sözlüğü**, 5. Baskı. Ankara, Yetkin Yayınevi, Eylül 2014.

Yurtcan, E., **Kabahatler Kanunu ve Yorumu**, 1. Baskı. İstanbul, Beta Basım Yayın, Aralık 2005.

Yurtcan, E., **Yargıtay Kararları Işığında Kabahatler Kanunu Ve Yorumu**, Nisan 2016, Ankara, s. 99-104.

Yüksel, E., **Kabahatler Kanunu**, 1. Baskı. Ankara: Seçkin Yayınevi, Ekim 2005.

Sürelî Yayınlar

Afiş Asma, 7 Haziran 2006, 1724/3169 (**Yargıtay 9.Ceza Dairesi**).

Akalan, A., Recai, Emre.; **Aykırlık Kabahati**, Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 2007, s. 369.

Altıparmak, C., **Suç ve Ceza**, Ceza Hukuku Dergisi, No: 2, Mart 2011,s. 116.

Birtek, F., **Dilencilik**, İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 5, No:2, 2014, s. 121.

Çevreyi Kirlenme, 2016/15971 E., 2017/2203 K., (**Yargıtay 18. Ceza Dairesi**, 14 Mayıs 2016).

Çolak, H., Uğurtan A., **Bir Yaptırım Türü Olarak Para Cezalarının Teori ve Uygulamadaki Analizi**, Türkiye Barolar Birliği Dergisi, 2007, s. 251.

Dilencilik, E.2014/851, K.2014/1728, (**Yargıtay 14. Ceza Dairesi**)

Emre Aykırı Davranış, 2015/3035 E., 2016/5687 K., (**Yargıtay 7. Ceza Dairesi**)

Gişi, S., **Kabahatleri Suç Olmaktan Çıkarma Eğilimi ve Kabahatler Kanunu**, İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt:8, Sayı:1, 2017.

Gürültü, 2016/15421 E., 2017/2171 K., (**Yargıtay 18. Ceza Dairesi**).

İçel, K., **İdari Ceza Hukuku ve Kabahatleri Suç Olmaktan Çıkarma Eğilimi**, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası, İstanbul, 1984.

İşgal, 2007/1180, (**Yargıtay 8.Hukuk Dairesi**).

Kaygusuz, Z., **Kimlik Sorma Ve Kimlik Tespiti**, Polis Bilimleri Dergisi, 2008, Cilt:10 (1), s.83-87.

Koca, M., Üzülmüş, İ., **Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler**, 8.Baskı, Ankara, Seçkin Yayınevi, 2015

Kimliğini Bildirmeme, 2017/1607 E., 2017/2149 K., (**Yargıtay 11. Ceza Dairesi**)

Özgenç, İ., **Suçun Yapısında Kusur**, Yayınlanmamış Doçentlik Tezi, İstanbul, 1997.

Rahatsız Etme, 2000/1637, 200/1766 (**Yargıtay 2. Ceza Dairesi**).

Sadak, M., “**Mağdurun Kanun Yollarına Başvuru Hakkı**”, Türkiye Adalet Akademisi Dergisi, S.1, s. 214 – 215, Nisan/2010.

Sarhoşluk, 16.01.2007, 2006/10865., (**Yargıtay 2.Ceza Dairesi**).

Uğur, H., **Kabahatler Kanunu ve 5252 Sayılı Kanun'a Göre İdari Para Cezası ve Yargıtay Uygulaması**, Türkiye Barolar Birliği Dergisi, No:85, 2009, s. 201-202.

Uğur H., **Yüksek Mahkeme Kararları Işığında Kabahatler Kanunu'na Göre Kanun Yolları**, Türkiye Barolar Birliği Dergisi, 2010, Sayı: 89, s. 407-420.

Vatandaş, C., **Dilenciler ve Dilencilik**, Sosyal Bilimler Dergisi, s. 171

Diğer Yayınlar

Avrupa İnsan Hakları, Sözleşmesi, **Emre Aykırı Davranış**, Sözleşme, Strasbourg: Avrupa, 1980.

Başbakanlık, **T.C. Denizcilik Müsteşarlığı Hukuk Müşavirliği 2009/5 Genelgesi**, Genelge, Ankara: Başbakanlık, 2009.

İdari Para Cezalarının Tebliği ve Tahsili, E:2006/4397, K:2006/3398 (**Danıştay 8. Dairesi, 6 Ekim 2006**).

İdari Para Cezalarının Tebliği ve Tahsisi, E:1982/4, K:1982/921 (**Yargıtay, 26 Kasım 1982**).

İdari Yaptırım Kararı, 2005/108, 2006/35 (**Anayasa Mahkemesi, 1 Mart 2006**).

İşgal Etme, 2007/1180 K.2007/1522, (**Yargıtay, 13 Mart 2007**).

İştirak Davası Kararı, E.2015/16478, (**7. Ceza Dairesi, 19 Kasım 2015**).

Kumar, 2016/12930 E., 2017/5650 K., (**Yargıtay 8. Ceza Dairesi**)

Parlar, A., Hatipoğlu, M., **5271 Sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu Yorumu ve İlgili Mevzuat**, Ankara 2008, C.2, s.2212.

Rahatsız Etme, 2002/25583, E.2003/990K. (**Yargıtay 2. Ceza Dairesi, 2002**).

Sarhoşluk, 2006/T0865, 2007/15D (**2. Ceza Dairesi, 16 Ocak 2007**).

Sarhoşluk, 6443/20731, (**2. Ceza Dairesi, 25 Ocak 2007**).

Silah Taşıma, 2017/2113 E., 2017/3907 K., (**Yargıtay 3. Ceza Dairesi 16 Ocak 2017**).

Tütün Mamullerinin Tüketilmesi, E.2007/1180 K.2007/1522 (**Yargıtay 8.HD**, 13 Mart 2007).

Yargıtay 14. Ceza Dairesi, E.2014/851 ve K.2014/1728 (**Yargıtay**, 17 Şubat 2014).

İnternet Kaynakları

Çelik, H, İ., Çabuk H, Alper., **Yasadışı Bahis Oynama ve Oynatma Suçu**, <http://www.halilibrahimcelik.av.tr/yasadisi-bahis-oyinama-ve-oynatma-sucu/>, Erişim Tarihi: 30.04.2017.

İçel, K., **Alman Düzene Aykırılıklar (Kabahat) Kanunu**, <http://www.dergi.uyusmazlik.gov.tr/umd/yedincisayi/21icelkayihan.pdf>, Erişim Tarihi: 21.08.2017

Maktu, Türk Dil Kurumu Sözlüğü, **Kelime Anlamı**, 26 Eylül 2006. http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&kelime=maktu%20fiyat&guid=TDK.GTS.50e56fbe810a47.87627067 (e.t. 30.04.2017).

Mevzuat, 1774 Sayılı Kimlik Bildirme Kanunu 3. Madde. 26 Haziran 1973. <http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.1774.pdf> (e.t. 30.04.2017).

Milliyet Ekonomi Haberleri, 17 Eylül 2016, <http://www.milliyet.com.tr/12-milyar-euroluk-kirli-tuzak--gundem-2312245/> (e.t. 30.04.2017).

6381 Sayılı Orman Kanunu 74. ve 107. Maddeleri. 15 Temmuz 2004. http://www.cmo.org.tr/mevzuat/mevzuat_detay.php?kod=266 (e.t. 30.04.2017).

Özdemir, A., **Farklı Neviden Fikrî İçtima**, Hukuk Sitesi, 19 12 2009. http://www.turkhukuksitesi.com/makale_1135.htm (e.t. 30.04.2017).

Taşkın Sulara ve Su Baskınlarına Karşı Korunma Konunu 6. ve 15. Maddeleri, 14 Ocak 1943. <http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.3.4373.pdf> (e.t. 30.04.2017).

Kabahat Kavramı, 26 Eylül 2006.
http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&kelime=KABAHAT (e.t. 30.04.2017).

Web, Hürriyet. OHAL'de Kimliksiz Gezmek. 23 Temmuz 2016,
<http://www.hurriyet.com.tr/ohalde-kimliksiz-gezmek-219-lira-40164998> (e.t. 30.04.2017).

http://www.tdk.org.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.5991634d7b9654.30849712 (e.t. 14.07.2017).

<http://www.cezahukuk.blogspot.com.tr>, (e.t. 17.04.2017).

EKLER

EK-1 1111 sayılı Askerlik Kanunu'nun 86.Maddesi: "Yoklamada bulundukları yerdeki askerlik şubesi, elçilik veya konsolosluklara gelmeyen ve bu Kanunda yazılı bir mazereti bulunduğuna dair belge ibraz etmemiş olanlardan, birlikte yoklamaya tabi oldukları doğumluların yurt genelinde normal sevk yılı içindeki ilk celp ve sevk tarihinden sonra ve son celp ve sevk döneminin bitiminden önce ele geçen veya kendiliğinden gelenler... 100 TL idari para cezası verilir."

EK-2 5326 sayılı Kanunun 17.m. 7.Fıkrası: "İdari para cezaları her takvim yılı başından geçerli olmak üzere o yıl için 4.1.1961 tarihli ve 213 sayılı Vergi Usul Kanunun mükerrer 298. madde hükümleri uyarınca tespit ve ilan edilen yeniden değerlendirme oranında artırılarak uygulanır. Bu suretle idari para cezasının hesabında bir Türk Lirasının hesabı dikkate alınmaz. Bu fıkra hükmü, nispî nitelikte idari para cezaları açısından uygulanmaz."

EK-3 "Kabahate teşebbüs cezalandırılmaz. Ancak, teşebbüsün de cezalandırılabilmesine dair ilgili kanunda hüküm bulunan haller saklıdır. Bu durumda, 5237 sayılı TCK'nın suça teşebbüs ve gönüllü vazgeçmeye ilişkin hükümleri, kabahatler bakımından da uygulanır."

EK-4 5237 sayılı TCK 35.m.1. Fıkrası: "Kişi, işlemeyi kastettiği bir suçu elverişli hareketlerle doğrudan doğruya icraya başlayıp elinde olmayan nedenlerle tamamlayamaz ise teşebbüsten dolayı sorumlu tutulur."

EK-5 5237 sayılı TCK'nın 36. Maddesi: "Failin suçun icra hareketlerinden gönüllü vazgeçmesi veya kendi çabalarıyla suçun tamamlanmasını veya neticenin gerçekleşmesinin önlenmesi halinde teşebbüsten dolayı cezalandırılmayacağı, fakat tamam olan kısım esasen bir suç oluşturduğu takdirde, sadece o suça ait ceza ile cezalandırılabilceği hüküm altına alınmıştır."

EK-6 5237 sayılı TCK'nın 44.m.1. Fıkrası: "İşlediği bir fiil ile birden fazla farklı suçun oluşmasına sebebiyet veren kişi, bunlardan en ağır cezayı gerektiren suçtan dolayı cezalandırılır."

EK-7 CMK'nın 223.m.7. fıkrası: “Aynı fiil nedeniyle, aynı sanık için önceden verilmiş bir hüküm veya açılmış bir dava varsa davanın reddine karar verilir.”

EK-8 Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 7 numaralı Ek Protokolü'nün 4.m.1. fıkrası: “Hiç kimse bir devletin ceza yargılaması usulüne ve yasaya uygun olarak kesin bir hükümle mahkûm edildiği ya da beraat ettiği bir suçtan dolayı aynı devletin yargısal yetkisi altındaki yargılama usulleri çerçevesinde yeniden yargılanamaz veya mahkûm edilemez.”

EK-9 5326 sayılı Kanunun 5. Madde 2. Fıkrası: “Kabahat, failin icraî veya ihmali davranışı gerçekleştirdiği zaman işlenmiş sayılır. Neticenin olduğu zaman dikkate alınmaz.”

EK-10 Belediye Zabıta Yönetmeliği, birinci bölüm 4.m.b. fıkrası: “Belediyenin düzenini muhafaza eden, belde halkının esenlik, sağlık ve huzurunu koruyan, yetkili organların bu amaçla alacakları kararları uygulayan özel zabıta kuvveti olarak tanımlanmaktadır.”

EK-11 Belediye Zabıta Yönetmeliği, birinci bölüm 4.m.1. Fıkrası: “Umumi yerlerde aşırı derecede gürültü yapanlara, çevreyi kirletenlere, Pazar ve panayır yerlerinde geliş ve gidişi zorlaştıranlara gerekli ikaz ve tembihatta bulunur, uymayanlar hakkında gerekli yasal işlemi yapar.”

EK-12 5326 sayılı Kanunun 24. Maddesi: “Kovuşturma konusu fiilin kabahat oluşturduğunun anlaşılması halinde mahkeme tarafından idari yaptırım kararı verilir.”

EK-13 5326 sayılı Kanunun 17.m. 6. Fıkrası: “Kabahat dolayısıyla idari para cezası veren kamu görevlisi, ilgilinin rıza göstermesi halinde bunun tahsilâtını derhal kendisi gerçekleştirir. İdari para cezasını kanun yoluna başvurmadan önce ödeyen kişiden bunun dörtte üçü tahsil edilir. Peşin ödeme, kişinin bu karara karşı kanun yoluna başvurma hakkını etkilemez.”

EK-14 5326 sayılı Kanunun 32.m. 2. Fıkrası: “Bu madde, ancak ilgili kanunda açıkça hüküm bulunan hallerde uygulanabilir.”

EK-15 1774 sayılı Kimlik Bildirme Kanunu 2. Maddesi: “Otel, motel, han, pansiyon, bekâr odaları, günübirlik kiralanan evler, kamp, kamping, tatil köyü ve benzeri her türlü, özel veya resmi konaklama yerleri ile özel sağlık müesseseleri, dinlenme ve huzur evleri, dini ve hayır kurumlarının sosyal tesislerinin sorumlu işleticileri, bu yerlerde ücretli veya ücretsiz, gündüz veya gece, yatacak yer gösterdikleri yerli veya yabancı herkesin kimlik ve geliş- ayrılış kayıtlarını, örneğine ve usulüne uygun şekilde günü gününe tutmak, genel kolluk örgütlerinin her an incelemelerine hazır bulundurmak, Devlet İstatistik Enstitüsüne, talebi halinde vermek zorundadırlar.”

EK-16 (1) Evsel atık ve artıkları, bunların toplanmasına veya depolanmasına özgü yerler dışına atan kişiye, yirmi Türk Lirası idarî para cezası verilir. Bireysel atık ve artıkların atılması halinde de bu fıkra hükmü uygulanır.

(2) Fiilin yemek pişirme ve servis yerlerinde işlenmesi halinde işletme sahibi gerçek veya tüzel kişiye, beşyüz Türk Lirasından beşbin Türk Lirasına kadar idarî para cezası verilir.

(3) Hayvan kesimine tahsis edilen yerler dışında hayvan kesen veya kesilen hayvan atıklarını sokağa veya kamuya ait sair bir alana bırakan kişiye, elli Türk Lirası idarî para cezası verilir.

EK-17 Meydanlara veya parklara, cadde veya sokak kenarlarındaki kamuya ait duvar veya alanlara, rızası olmaksızın özel kişilere ait alanlara bez, kâğıt ve benzeri afiş ve ilân asan kişiye, yüz Türk Lirasından üçbin Türk Lirasına kadar idarî para cezası verilir. Aynı içerikteki afiş ve ilânlar, tek fiil sayılır.

ÖZGEÇMİŞ

01 Ocak 1987 Malatya doğumluyum. İlköğrenimimi Şehit Hazan Öztürk İlköğretim Okulunda, lise öğrenimimi Anadolu Kız Meslek Lisesinde, Meslek Yüksek Okulunu Malatya İnönü Üniversitesinde tamamladıktan sonra dikey geçiş ile Anadolu Üniversitesi İşletme Fakültesinde lisans öğrenimimi tamamladım. Daha sonra bilgisayar muhasebe, usta öğreticilik, İngilizce A2, Zaman Yönetimi ve Liderlik ile “F” klavye sertifikalarını aldım. 2011 yılında Tokat ilinde başladığım memuriyet hayatıma, Nisan 2014’ten beri İstanbul Askeri Bölge Başkanlığına atanarak devam etmekteyim.

Yabancı dilim İngilizcedir ve evliyim.

Duygu BERBER